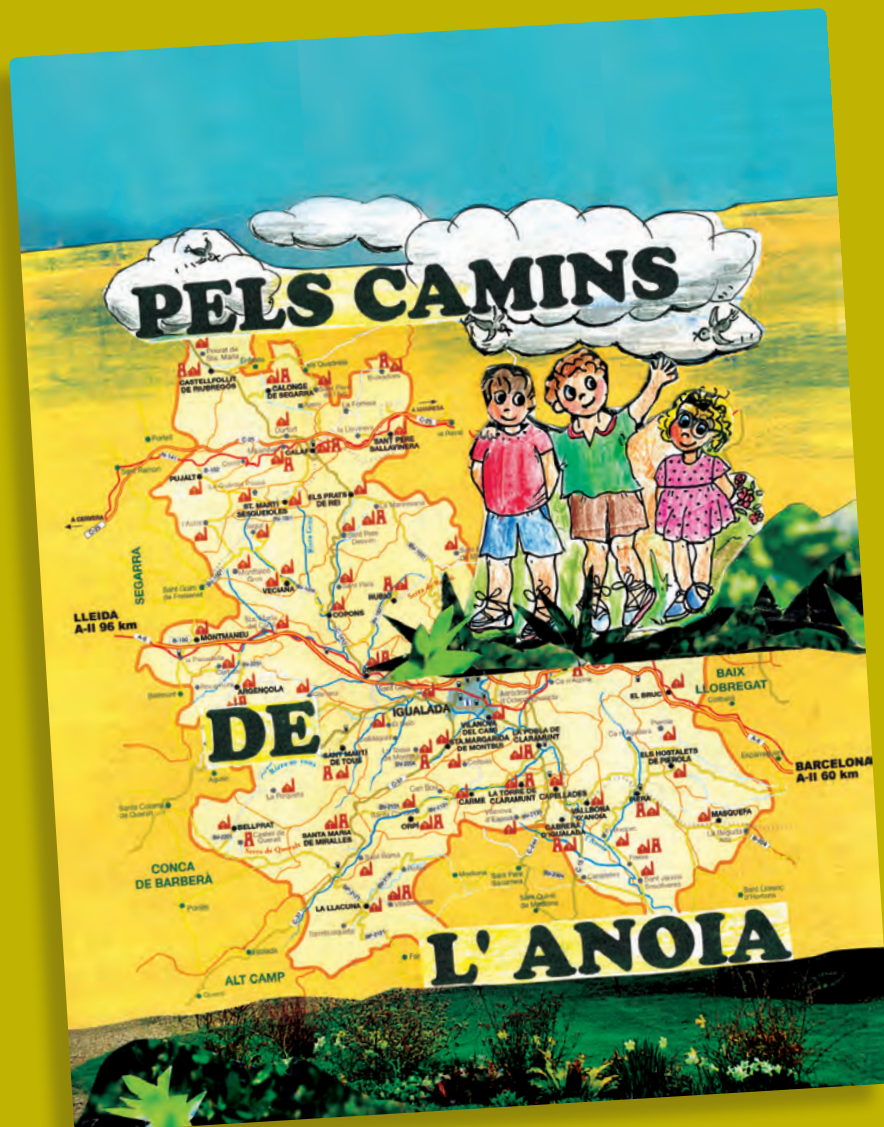

Recull de contes per a petits i grans

Rosa Moncunill Claramunt

Pels camins de l'Anoia

Recull de contes per a petits i grans

Rosa Moncunill Claramunt

Igualada

Ajuntament d'Igualada

2015

ISBN: **978-84-606-8225-7**

Edita: **Ajuntament d'Igualada**

Gestió i coordinació: **Josep Rabell i Joan Sala**

Revisió de textos: **Marc Guarro**

Disseny gràfic i maquetació: **Espai Gràfic / Disseny=Igualada**

Impressió: **Gràfiques Vilanova**

Dipòsit legal: **B 12389 - 2015**

Edició: **març de 2016**

Tiratge: **500 exemplars**

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Tots els drets reservats.

In memoriam
Josep Miserachs i Nadal,
impulsor entusiasta d'aquest llibre.

La publicació del llibre de la desapareguda Rosa Moncunill Claramunt, Pels camins de l'Anoia, és una de les accions de govern més satisfactòries a nivell personal. Vaig tenir el plaer de poder compartir amb la Rosa l'entusiasme per un llibre de contes que va més enllà de la narrativa i que esdevé un vehicle magnífic per explicar la ciutat i la comarca de l'Anoia. Josep M. Ainaud de Lasarte va voler prologar el llibre amb un entusiasme, que és el reflex de la dedicació i l'amor de la Rosa per explicar històries "Són uns relats que estimen i fan estimar el contingut que s'hi remou. Igualada, com a capital, i tota la comarca de l'Anoia es poden sentir ben colpides per aquest obsequi."

No voldria extendre'm més en elogis. Torneu a ser infants i llegiu amb avides a els contes que trobareu en les pàgines que segueixen, que ens parlen d'Igualada, de la font Trobada, de la vall de Sant Feliu de Castellolí, de la Pobla de Claramunt, de Vilanova del Camí i Can Titó, per acabar a la Llacuna. Com explicava la Rosa "Els contes conformen un recurs meravellós i bé de preu, sense maquetes ni pantalles, per arribar als infants".

Gràcies Rosa,

Josep Miserachs i Nadal
1r tinent d'alcalde i regidor de Promoció Cultural i Entorn

Salutació

Felicitats, Rosa!

Aquest és un recull de contes sota una visió de clara tendència didàctica, però el que considero més important és que són rondalles escrites amb una gran càrrega afectiva. Gràcies per l'*apreci* i l'afecte a la nostra terra i a la nostra cultura!

Són uns relats que estimen i fan estimar el contingut que s'hi remou. Igualada, com a capital, i tota la comarca de l'Anoia es poden sentir ben colpides per aquest obsequi.

Josep M. Ainaud de Lasarte

Membre de la Societat Catalana de Pedagogia

Rosa Moncunill (1941-2014). Mestra per vocació, polifacètica i autodidacta, es va dedicar a l'ensenyament durant gairebé 55 anys. Després d'*Aquell temps del pa amb vi i sucre* (1999), ara ens presenta un recull de contes infantils situats a l'Anoia, l'entorn que tant coneixia i estimava.

Era desig de la Rosa que les seves rondalles servissin per transmetre de pares a fills els valors i les tradicions de la nostra comarca. Creiem que aquest desig és ben viu en totes i cadascuna de les pàgines del llibre que teniu a les mans.

Índex

- 5/ Salutació, de Josep M. Ainaud de Lasarte
- 11/ Unes quantes reflexions als mestres o rondallaires abans de començar...
- 13/ Engueuem cantant?
- 15/ A cavall de l'espardenya
 - Conte situat a la ciutat d'Igualada —
 - Cap a la font Trobada, a cavall de l'espardenya
 - Camí de la font Trobada, cap a l'hort
 - Un espai agradós
 - La troballa d'un amic
 - Alegria i tristor
 - La fugida
 - El retorn del Confit
- 37/ La Caputxeta eixerida
 - Conte situat a la vall de Sant Feliu de Castellolí —
 - La Caputxeta eixerida en terres de Castellolí
- 53/ El Raimon rodamón
 - Conte situat a la Pobla de Claramunt i pobles de tota la comarca —
 - El Raimon rodamón al regne de Claramunt
- 71/ El Patufet es fa gran
 - Conte situat a Vilanova del Camí i Can Titó —
 - El Patufet, brau minyó, viu al bosc de Can Titó
- 91/ La Sirikit vol ser amiga de la senyora Formiga
 - Conte situat a la Llacuna —
 - La Cigala i la Formiga al poble de la Llacuna
- 113/ Cantem, ara, el comiat perquè el conte s'ha acabat!
- 115/ Una entrevista a Rosa Moncunill Claramunt, per Maria Mestre Marcet

Unes quantes reflexions als mestres o rondallaires abans de començar...

Entrem junts al món dels contes! Grans i petits endinsem-nos en el seu encís... És ben sabut que els contes pretenen, sobretot, divertir, però també transmetre valors, patrons, criteris i coneixements.

Els infants són un públic fàcil i agraït: entren dins del relat sense esforç ni problemes, tenen molta imaginació, es fan protagonistes dels esdeveniments i això els desvetlla l'interès i el plaer, són sorprenentment intel·ligents, coherents i lògics i dominen el sistema de la llengua gairebé perfectament (la majoria són bilingües o trilingües).

A partir d'aquests condicionants, crec que això s'ha d'aprofitar i d'utilitzar per oferir-los contes que ajudin a incrementar tots els seus potencials, els instrueixin en diverses àrees, ampliïn el seu camp lingüístic i els facin assumir valors ètics com ara la bondat, la justícia, la compassió, el perdó, la tolerància, la generositat, etc. I també que els iniciïn en el sentit crític a fi que comprenguin l'acceptació d'un mateix i l'empatia amb l'altre (igual o diferent); la humanització dels herois i heroïnes, desmitificant-los (més naturals i menys perfectes); el racisme i les seves conseqüències; la violència gratuïta, la mentida i altres valors negatius; la importància de dir la veritat, la capacitat de reacció davant les adversitats, etc.

I el lèxic? Considero que s'ha de procurar desenvolupar i ampliar el vocabulari, i que no és greu que l'infant deixi d'entendre una paraula si el missatge passa. També pot començar a servir-se del diccionari... La memorització de les cantarelles i rodolins estructuren el cervell en altres camps pedagògics i afavoreixen la lectura, l'atenció i la comprensió, la memorització, i la reutilització de mots, estructures, frases fetes i actituds.

Finalment, i això ho considero essencial i és, en últim terme, la meva intenció, amb aquests contes també es pot instruir i atraure l'infant cap a l'interès i l'estimació del lloc on ha nascut o bé on viu, de la seva ciutat o poble, del seu entorn, del seu país... I de les vivències tradicionals, els personatges il·lustres, la geografia fora del llibre d'estudi perquè coneguin i estimin la terra que trepitgen, que és la seva.

D'aquí se'n deriva, doncs, un ventall d'activitats per fer a l'escola, en família, als espais: lectura col·lectiva o silenciosa amb comentaris dirigits; sortides per reconèixer la zona; gimcanes i altres propostes dinàmiques, formals o lúdiques; visites a llocs d'interès històric o d'altre tipus; observacions geogràfiques, geològiques, botàniques, humanes, etc.; ubicació hipotètica de detalls ficticis del conte i, en un pla real o històric, de pobles, masies i altres indrets de la comarca; proposta d'ampliació dels coneixements generals proposats; interpretació musical de les cançons amb veu o flauta dolça...

L'edat primerenca... Quin temps més meravellós pel que fa al meu propòsit! Abans es pensava que el cervell rebia sobretot la influència de la genètica, i que això era fix. Quin goig, però, saber que el cervell es desenvolupa, també, segons l'ambient que l'envolta, ja des d'abans de néixer. Els estímuls l'afecten des de sempre! Val la pena doncs, començar tan bé com es pugui i des de primera hora! Sabem que hi ha moments en els quals les coses s'aprenen i s'assumeixen amb més facilitat. Em refereixo a habilitats, valors, actituds, normes i coneixements diversos que el mestre o el rondallaire podrà ampliar tant com vulgui o tant com ho demani l'infant o el grup.

I aquí és on els petits poden interioritzar el que cal: tota una colla d'idees i d'ensenyaments que un altre dia sortiran a la llum, un granet de sorra que els ajudarà a ser ciutadans lliures i assenyats, homes i dones de profit.

Penso, i això diuen els que hi entenen, que molts problemes psicològics vénen més del que no som o no hem après que no pas del que som i de per què ho som. Els contes conformen un recurs meravellós i bé de preu, sense maquinetes ni pantalles, per arribar als infants, i penso que s'ha d'aprofitar de totes totes! Els desvetllen la imaginació i els donen informació al seu ritme. Ja els vagarà d'entrar a les noves tecnologies! Deixem-los ser infants! Si tot ho veuen i ho viuen abans d'hora, es fan grans, també, abans del que toca, i això fa que no madurin prou bé. L'experiència ens ho ha confirmat moltes vegades.

Rosa Moncunill Claramunt

Engeguem cantant?

Contes, contes, d'aquests tan bonics,
escoltem, escoltem, escoltem, amics!

A cavall de l'espardenya

— Conte situat a la ciutat d'Igualada —

Cap a la font Trobada, a cavall de l'espardenya

El sol ponent, ja força baix, daurava la tarda, reviscolant el verd de les fulles de vinya verge que, aviat roges, es deixarien caure sobre la gespa del jardinet del senyor Joan. A aquella hora, ell seia entre sol i ombra.

Va badallar de gana i de cansament més que no pas de son. Un gat ros va saltar sobre la muralleta mitjanera i el va desvetllar una mica. El senyor Joan tenia un diari a les mans, mancat de tot interès per a ell, amb els fulls tacats a claps pels raigs del sol. Això l'obligava a tancar els ulls en un incòmode pampallugueig i l'abocava a una dolça somnolència.

Els seus fills, dos nois i una noia que entre tots tres sumaven poc més de quinze anys, corrien i jugaven per l'eixida, un espai verd, mínim, senzill però endreçat, on només cabien bordures de flor de temporada a banda i banda, tres o quatre rosers i dos arbres sota els quals seia sempre quan, als capvespres d'estiu, reposava en arribar de la feina. Volia fer petar una becaina però no podia... És clar! Amb tres virolets que no paraven ni un instant de fer gresca, xerrant i saltant al seu voltant...

—Pare, que anirem a l'hort demà?

—Que prendrem el Confit?

—Que ens podrem ficar de peus a l'aigua?

Amb tots els treballs i els ulls mig clucs, el bon home va respondre:

—Si fa bo, sí. I sabeu què pensava? Que si teniu prou ànim hi anirem a peu.

—A peeeu? —van cridar tots tres alhora, esfereïts, com davant d'una amenaça nuclear—. A peu?

—Doncs sí. Farem com quan jo era petit, prendrem el dinar i menjarem sobre l'herbei, a la font Trobada, com sempre, però sense taula ni cadires.

Sota fistons de molsa i densos matolls de joncs, brollava, mig perduda, la font. Prop d'allà mateix, el Joan tenia un hort. Era petit, vora un rierol per on només passava un dit d'aigua, però aquest indret delectava tota la família cada dissabte. Si feia bo, estiu i hivern hi passaven el dia. El Joan entrecavava, adobava, plantava, regava, esporgava, ensulfatava o collia. Sempre estava ocupat en la feina de l'hort. La seva dona, la Marta, l'ajudava, i no cal dir que els tres fills que tenien —el Ton, l'Enric i la Mariona— s'ho passaven d'allò més bé jugant i corrent per allà.

El Joan havia donat paraula als seus fills que un dia, abans d'acabar l'estiu, des de l'hort, anirien torrent amunt, farien barquetes amb fulles de canya i caçarien capgrossos. I ara arribava el dia promès.

El Ton i l'Enric es van entusiasmar amb la idea. Corrien amunt i avall del jardinet. Deien:
–Molt bé! Sí, sí! Fantàstic! Serà “superxupi!”

Només la Mariona, amb els ulls molt oberts, anava processant la proposta del pare sense dir res. Va obrir dos cops la boca com si anés a parlar i la va tornar a tancar. Per fi va preguntar:

–Mare, que es cacen els capgrossos?

La noieta, astorada, s'imaginava un dia de Festa Major amb la plaça de l'Ajuntament farcida de comparses... dracs, víbries, l'Àliga... bastoners, cercolets, dimonis, pastorets... Tots calçats amb espardenyes de set penques... moixiganguers i castellers... i moltes parelles de gegants ballant al so estrident de gralles, flabiols i tamborins, envoltats de nans, baixons i estrafets: els capgrossos!

–Nona –va fer la mare, comprenent el raonament de la petita–. Els capgrossos que vol dir el pare no són els nans, són les granotes xiques que viuen als clots del torrent! Aclarit el concepte, el Ton va dir:

–Tu encara no ho saps, però jo t'ho explicaré. Quan tinguem els capgrossos al pot veuràs que van creixent, que es van tornant granotes o gripaus, no ho sé exacte... Però els van sortint les potes... I perden la cua...

Sorpresa i bocabadada, la Mariona va dir:

–Ah! Bé, bé! –va callar, i a l'acte va reprendre–. M'encanta això d'anar a caçar capgrossos!

Va arribar dissabte i feia un dia esplèndid. Així doncs, tots cap a l'hort i, torrent amunt, anirien de cacera. Sortirien de bon matí, ben disposats i amb calçat còmode. Ah!, i avui anirien a peu, “a cavall de l'espardenya”, com deien per riure una mica.

Camí de la font Trobada, cap a l'hort

Van marxar pel carrer de Santa Anna, agafant, a mà dreta, la baixada del carrer del Calot, més avall de la font de la Carota, i, en arribar al carrer del Rec, van agafar el caminet que voreja els horts de l'Aniceta –on ara hi ha uns viviers– i de l'Aigua Calenta, i avall, avall, al fons, ja es veia la riera...

El Joan, mentre caminaven, anava parlant als seus fills. Instintivament, aprofitava cada situació i cada detall per alliçonar-los i ajudar-los a conèixer el territori propi. Que si les velles adoberies, que si els antics caminets que hi havia per aquí i per allà, abans del nou pla que tant va embellir el sud de la ciutat...

Per atraure l'atenció dels infants, sempre els donava els coneixements inserits en històries fantàstiques i contes, ubicats en un marc ben conegut i proper. Eren relats que coneixien de sobres, però com que ell els adobava i els amania a la seva manera, sempre resultaven interessants i sorprenents.

Per això esperaven amb delit les facècies d'aquells personatges que, sovint, obraven a distància del seu rol tradicional.

Què diríeu d'un Patufet que viu al bosc de Can Titó –per on ells havien passat mil vegades–, que es fa gran, es va corregint dels seus defectes d'infant i n'adquireix d'altres, és clar!, i que s'enamora d'una noieta encisadora? O bé d'una Caputxeta més llesta que una mostela, que visita la seva àvia al barri de Sant Feliu, a Castellolí, que és cinturó vermell en arts marcial orientals i aconsegueix vèncer el llop? O... què us sembla una cigala que ve d'un país exòtic i que arriba accidentalment a la Llacuna, s'hi acomoda i s'integra al poble, se les té amb una formiga amb qui no s'entén gens i una vegada es coneixen bé arriben a ser grans amigues?

I què pensàrieu que tot un poderós senyor de Claramunt, qui no complint la seva paraula és burlat per un rodamón amb poders màgics? Ah, remanoi!

Com gaudien amb tots aquests relats! Tant, que volien seguir la ruta dels personatges dels contes, fins al punt d'entossudir-se a trobar la caseta de xocolata que un hipotètic Pauet i la seva germana Marieta van descobrir pels volts de Montmaneu, entre Carbasí i la Tallada... O tres óssos que... O... El Ton, l'Enric i la Nona escoltant, embadalits i sense esforç, aprenien i assumien un seguit de coneixements, valors i actituds que el pare els volia transmetre. I els feia trepitjar la terra que tant estimava, que era la seva i la dels seus fills...

–Nona, dóna'm la mà, ara.

Davant tenien el riu Anoia. Llavors, el Joan, caminant amb gran cerimònia i prenent aires d'importància, va dir:

–Dames i cavallers... –va fer una reverència–. Ara anem a travessar el riu Anòlia!

–Ah! Anòlia! –va respondre l'Enric–. Així *Anòlia* vol dir *Anoia*?

–Premi per al senyor! Sí, sí, sí! –va dir el Joan, imitant els firaires de les tómbols. Van creuar la palanca, una mica més formal que anys endarrere. El Joan explicava als seus fills que quan ell era petit aquest pas era només un parell de taulons adossats que l'aigua sovint s'emportava en les rierades, tot i que estaven lligats amb cadenes ben gruixudes.

–És que, abans, a la tardor, feia unes tempestes prou sonades! I tots, petits i grans, gaudíem anant a veure el riu que baixava ben enfurismat... Un cop, l'aigua va sortir de mare i va arribar a cobrir el peu de la creu del Maginet!

El Joan va fer una pausa i va reprendre:

–Fa més de mil anys, el tros de riu Anòlia que ja llavors banyava la part baixa d'Igualada segurament s'anomenava Agualada... I d'aquí li ve el nom a la nostra ciutat. El Ton, àvid de dir-hi també la seva, va afegir:

–I d'*Agualada* ve *Igualada*, oi?

La Mariona saltava i corria endavant i endarrere, ella i el gos, el Confit, un cadell trapella i poc educat, en vies de millora, però...

–Nona, no passis més enllà de la creu del Maginet!

La mare, la Marta, patia veient la nena trescant darrere el gos, saltant matolls i algun marget no gaire alt. Els nois ja eren grans i caminaven amb més seny, tot parlant, però ella...

Van arribar davant la creu del Maginet, semblant a una creu de terme. El noi gran, que ja coneixia l'idioma castellà, va llegir la inscripció esculpida al frontis:

Teresa Lliró a su amado esposo
MAGIN RABELL
que murió en este lugar el
18 de enero de 1904
el obispo de Vich, José Torres i Bages, concedió
cincuenta días de indulgencia a todo acto de piedad
en sufragio del alma del difunto.

R.I.P.

Van comentar què volia dir *obispo*, què era això de *sufragio* i *alma*... Ah, i R.I.P.!

No en van pas treure l'aigua clara! I, és clar, també van parlar del Maginet. Com que havien sentit explicar força vegades aquest relat, entre tots completaven la història.

–El Maginet era un manyà-forjador i armer...

–També era músic, oi, pare?

–Ja ho crec! Dirigia un grup de cantaires –Els Socarrats– que s'acompanyaven amb guitarres i algun instrument de percussió... El meu avi sempre me'n parlava. El Maginet anava a les festes i celebracions, junt amb tots els companys de la coral que ell conduïa, i cantaven, potser més malament que bé, a les gresques de joventut, fires i festes majors...

–I un dia...

Tots tres infants –el Ton, l'Enric i la Nona– s'aixafaven la paraula. Tots volien xerramequejar sobre la història del malaurat Maginet!

–El Maginet i un client de la seva botiga van anar un mal dia vora la riera, al descampat...

–Aquí mateix on som ara... En aquesta esplanada...

–Volien comprovar si anava bé una magnífica escopeta...

La Nona, que només escoltava, va aventurar:

–De dos canons, com la del senyor Ramon de Copons...

–O potser era una pistola –va fer l'Enric.

Al Ton li va venir a la memòria un ninot guerrer, ben armat, que sortia en uns cromos als pastissos de bossa i va dir:

–O un CETME!

–Apa, aquí! Prou! –va interrompre el pare–. Potser era una arma per anar a caçar i ja està!

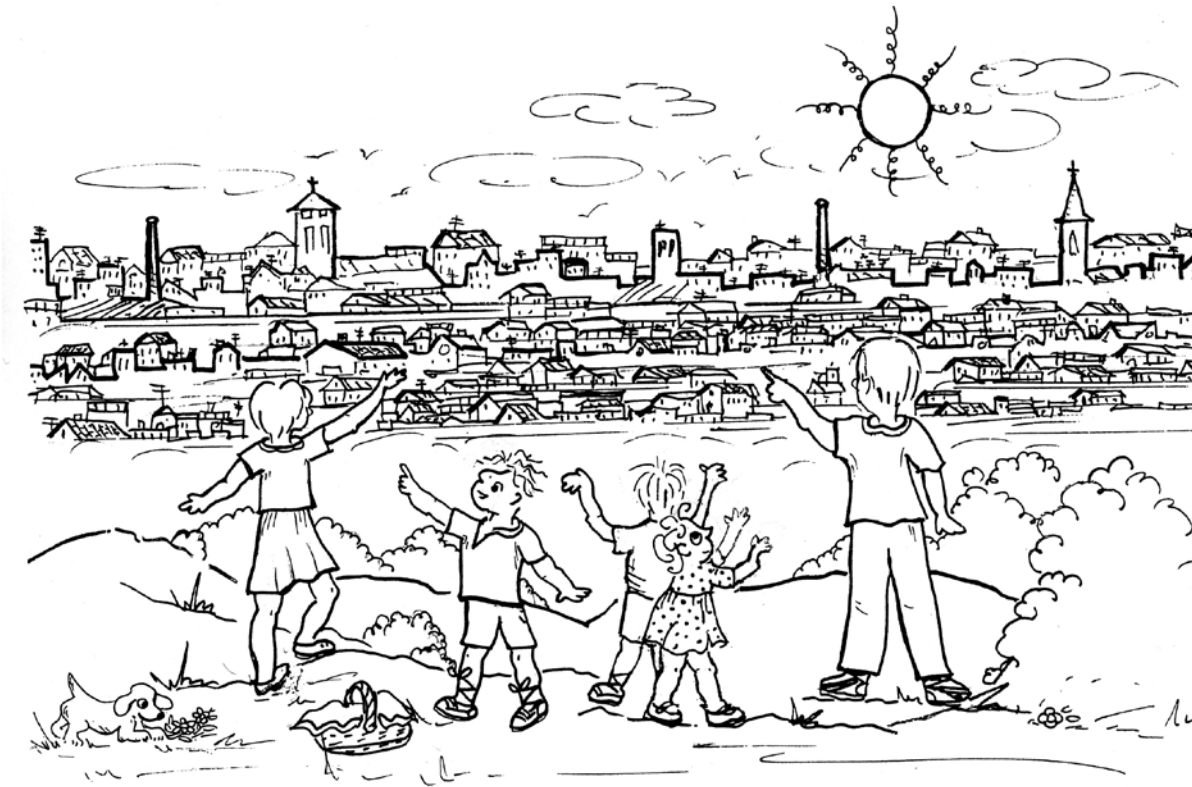
–I se li va disparar... –va apuntar, fluixet, el Ton.

–I el tret es va clavar a la panxa del Maginet... –va afegir l'Enric–. I es va morir, esventrat, enmig d'un toll de sang!

I que reposi en pau! –va tallar el pare, cridant més que els seus fills–. Prou! –afegí, tip de contemplar el plaer morbós de la mainada.

Amb la boca mig torta i mirant de reüll, la Nona encara va gosar dir:

–Està enterrat al Cementiri Vell... entrant, a mà dreta... o a mà esquerra, no ho recordo, ara...

Per trencar la conversa, la mare va proposar un repte, assenyalant el senderó en forta pujada:

—A veure qui arriba primer al capdamunt!

Tots corrien de bon cor pel camí vorejat d'argelagues, lleterasses i fanal bord, ben empolsinats. Pel costat dels camps de rostoll, el Joan i la Marta pujaven a bon pas, tot girant, de tant en tant, el cap per gaudir de la vista de la ciutat. Avui, dissabte, d'hora del matí, Igualada mandrejava encara, tot i que el sol anava pujant de valent. Van veure l'era del Garrell a l'esquerra i, ja a dalt, es van enfilear encara a un mínim turó. El Joan, amb el braç estès, resseguia la ciutat.

—Mireu! —feia als seus fills—. Aquí hi ha el campanar de Santa Maria... I el de l'església del Roser. I més a la nostra dreta, veieu quin campanar més punxegut? És el de l'església de la Soledat. I allà, al darrere cap a l'esquerra, hi ha també com un campanaret que no és tal, és la torre de les Aigües de Rigat, al fort de Sant Magí, just sobre el passeig Verdaguer...

El Joan anava acompanyant la paraula amb la mà.

—Us podeu imaginar que només cent anys endarrere, a partir d'aquí i cap al nord no hi havia cases... no hi havia gairebé res construït? La meva àvia m'explicava que quan ella i els seus germans eren petits, hi anaven a berenar, a jugar i a tirar l'estel. Com que era alt i despoblat, el vent hi bufava molt favorable i els estels s'enlairaven, segurs, remenant la cua amb llacets de tots colors.

—I per què no hem pres els estels, avui? Aquí també fa vent! —va dir la Nona, que ja tenia ganes de canviar d'activitat.

El Joan va continuar, en veure l'afició dels dos nois.

–I, allà, la Llar del Sant Crist... I, al fons, la casa més alta d'Igualada, a la plaça dels Set Camins!

Canviant de mà, va dir, encara:

–I, allà baix, a la dreta, Vilanova, que ha crescut com una carbassera!

Igualada es perfilava molt interessant i bonica i no haurien acabat mai de reconèixer i situar els llocs més destacats, però els nois començaven a perdre interès. Ara ja havien corregut cap a unes muntanyoles de galera i baixaven de cul, com si fossin en un magnífic tobogan. Una vegada i una altra... I, apa, tornem-hi!

La Marta, la mare, recordava els seus anys d'infantesa. Sembla estrany com poden ser de fantàstics i intemporals els divertiments que ens ofereix la natura! Deixondint-se, va dir:

–Va, anem! Que així no arribarem mai enlloc! Mira quins pantalons més esmolats que us han quedat! Sort que són vells i ja no valen gran cosa!

Tota la família gaudia del “plaer de viatjar” –com deia el filòsof– de la manera més agradable que existeix si les analitzem totes: a peu! Engegues i pares quan vols, mires a dreta i esquerra, observes el paisatge des del punt que t'és més plaent. Pots recular per recuperar una vista a voluntat i, així que t'avorreix, reprens la caminada sense haver de posar en marxa cap motor. I mai no has de fer cua! Si veus un riu, t'hi pots atansar per mirar si porta gaire aigua, si baixa plàcid o tumultuós... I si trobes una font, pots beure aigua, tanta com vulguis! I un cop sadollat i ben refrescat, continues el camí. També pots fer drecera, deixant la via convencional, i travessar un camp segat o un bosc i prosseguir el camí, més enllà... Et sents lliure! És clar que no has de tenir pressa!

–Pare, que som més amunt que Igualada o més avall? –van preguntar els nois.

–En relació al nivell del mar, devem estar a uns 330 o 340 metres, ara. A Igualada, on abans era l'estació del tren, hi havia un rètol que marcava 318 metres sobre el nivell del mar, doncs aquí potser és un xic més alt... però per saber-ho amb certesa necessitaríem un altímetre... Mira, un dia en compraré un. És ben interessant saber això quan vas pel món!

A l'esquerra van trobar el camí que portava a la Bassa, una casa molt antiga ja desapareguda, i a altres masies... També anava a la torre del pare Mariano, en ruïnes, i a una font de clot, perduda, anomenada del Cargol. Van deixar aquest camí embrossat i van tirar dret endavant.

–I qui era el pare Mariano? –va preguntar el Ton.

Van parlar d'aquest prohom.

–El pare Mariano era un igualadí il·lustre. Va ser ell qui va donar la idea i va ajudar a fer un centre cultural a la nostra ciutat. Se'n va dir i se'n diu encara Ateneu Igualadí... i que per molts anys continuï, eh?

–I per què li deien pare Mariano i no senyor Mariano?

–Perquè era escolapi, i aquests religiosos tenen el tractament de *pare*, encara ara els donen aquest títol reverent.

La Mariona va dir:

–Pare, que el vas conèixer tu, el pare Mariano, quan anaves a l'escola?

–Noooo! –va respondre, categòric, el Joan–. Pensa que estem parlant de fa ja més de cent cinquanta anys!

El gos els va trencar la conversa. Es va posar a lladrar com un boig, fent rodolar amb la pota una mena d'eruga negra, cargolada, una espècie de bestiola que s'anomena, vulgarment, *sabater*.

–Confit! Vine cap aquí! –cridaven els infants.

El gos anava i venia, bordava, saltava pels talussos grisos de galera que s'esfondraven, febles, al seu pas. Sortia del camí, pujava pels marges, entrava als camps... Com si sentís ploure, no feia cas del crit dels seus amos. Ara tirava amunt, a la dreta, per un caminet que pujava, alegre, cap a la muntanya anomenada el Pi, coronada per una fortificació en ruïnes que els va portar a parlar de temps remots, quan encara Igualada era territori del senyor de Claramunt, o del monestir de Sant Cugat o abans... Quan encara no es deia Igualada, ni Agualada ni Aqualata, ni res...

–Ui! Si que fa temps d'això! –va dir el Ton.

–Confit! Que avui no anem al Pi! Torna! –cridaven tots.

El gos va tornar quan va voler, menys obedienc encara que la quitxalla. Van continuar marxant a pas lleuger, sense perdre el bon ritme.

La Nona era petita però estava acostumada a caminar. La darrera excursió que havia fet, junt amb els seus pares i germans, la va consagrar com a una brava caminadora i va ser felicitada per tots... És que va pujar com una doneta, sense necessitat de reposar ni rebre cap ajuda, a la Roca Foradada, al massís de Montserrat. Ara, no és que es sentís cansada, però quan van deixar el camí i van agafar la baixada cap a la font Trobada, ho va agrair força.

–Ja hi som!

Un espai agradós

En primer lloc van anar cap a l'hort i es van ben remullar per treure's la calor de sobre. Llavors, gaudint de la fresqueta humida, van anar baixant vora el minso curs d'aigua... L'hort els esperava, acollidor, ple de colors que la rosada del matí animava.

–No entreu als caminals de les tomaqueres –va dir el pare–, que quedareu enfangats. Veniu! Agafarem l'entrepà i esmorzarem en arribar allà, en aquells saüquers.

–Podem menjar tot tirant avall –va proposar l'Enric per guanyar temps.

–No, fill! –va fer la Marta.

Els va donar els esmorzars i els digué:

–Per ben alimentar-nos és millor seure, així el menjar fa més profit. Esmorzeu, i, en acabat, poseu-vos a caçar capgrossos i a jugar tant com vulgueu!

No se'n va parlar més. La Nona va agafar la seva galledeta i van marxar.

Els saüquers feien una ombra important. Van seure, van menjar... Que bé que s'estava a la fresca!

Van deixar les espardenyes sobre una llosa i es van assegurar que l'aigua no les pogués malmetre.

La Nona xipollejava d'una banda a l'altra del rierol, plegava palets i els apilava. De cop, com si s'enfadés, els abocava amb força i els tornava a arreplegar, els comptava, els llepava, els eixugava...

—Ja tinc un capgròs! Ja n'he caçat un! —va cridar, excitat, el Ton.

L'Enric va moure uns còdols, mig coberts d'aigua...Va fer:

—Jo també! Mira! Posem-los a la galleda!

Els nois anaven d'ací d'allà, traient capgrossos del curs d'aigua. Ja en tenien una bona colla i eren més bonics...! Tots bellugaven frenèticament les cuetes, donant tombs amb cops secs, al fons de la galleda. La Mariona volia ensenyar-los a la mare i, per mala sort, li van caure les ulleres a l'aigua. Les va arreplegar i va córrer, volia donar pa als capgrossos, enciam, fulla de col... De tot!

—No! Que es moriran, pobres bestioles! No els doneu res! Apa, renteu-vos les mans i m'ajudareu a fer el dinar!

Van desfer el camí, torrent amunt. Sempre s'havien instal·lat a l'ombra del gran salze, prop de la font, però ara el vell arbre jeia a terra, sec, roig, de color d'arbre mort. Ja feia temps que les fortes pluges de primavera l'havien anat descalçant i, no podent afrontar els embats de l'aigua, un dia de gran tempesta havia sucumbit. Llàstima! Ja no ombrejava aquell indret on tanta gent s'havia arrecerat! El Joan, que tota la vida l'havia vist allà, en sentia una gran nostàlgia, deia i repetia que tothom el trobava a faltar. Tan bé que hi anava, vora el doll d'aigua!

En els millors temps, la font Trobada havia estat una deu amable, de poc cabal en les sequeres, però constant i fidel als assedegats que s'acostaven a fer el tragueta. Mai no s'havia

estroncat del tot. L'aigua brollava, indolent, i queia en un clot tan cristal·lí que es podia comptar cada bri dels líquens i moltes que n'encoixinaven el fons. Però això ja és història... Ara la font estava ben perduda, embrossada, bruta... L'aigua brollava sense ordre, s'havia perdut el broc i era com una feble font, arran de terra. Feia pena de veure. Potser es podria recuperar, però era feina prou àrdua i costeruda. Si no hi ha voluntat de mantenir-la i de tenir-ne cura...

La Nona tenia gana i ja feia una bona mica que voltava, fent el borinot i importunant persones, animals i vegetals. Va remugar:

–Mareeee! Què faig, ara?

–Mira, crida els nois i m'ajudareu a fer l'amanida.

El Joan venia de l'hort i portava un gran cistell amb enciams escarolencs, tomàquets, tres o quatre cebes tendres, raves, un parellet de cogombres tendríssims... Tot acabat de collir, tot impregnat d'aquell perfum que tenen les hortalisses tot just tretes de la planta i que només uns pocs privilegiats coneixen.

–Nona, renta els tomàquets! –va dir la mare.

La noieta s'havia ajagut a costat del gos, presa d'aquella son insistent que et venç quan tens la panxa buida.

–Aiii! Ara tinc son! –va rondinar, mirant-se el gos.

Tancà els ulls. Endormiscada com estava, no era capaç de bellugar ni un dit. Va desitjar ser gos i va dir baixet:

–Tu sí que estàs de sort, Confit!

El Ton i l'Enric van ben rentar l'enciam, fulla per fulla, els raves, les cebes... Tot. Allà no havien d'estalviar l'aigua!

–Mare, que tallem la ceba i el tomàquet?

La Marta va córrer a prendre el ganivet al Ton i li va contestar, molt seriosa:

–No, fill. Això ho faré jo.

La Mariona estava neguitosa i remugava, asseguda a l'herba. Feia festes un xic massa efusives al Confit, el qual donava mostres de descontentament. Pobra bèstia! En comptes d'ensenyar-li les dents o de clavar-les-hi, directament, per defensar-se, es va aixecar, va caminar cap a una altra ombra, va donar tres o quatre tombs sobre si mateix i es va tornar a posar a dormir. Ella també es va aixecar, va tossir tres o quatre cops, reüllant la safata d'amanida... Es veu que tanta verdor li feia mareig... Amb to ploraner, va fer:

–Mareeee! Jo no vull amanidaaaa! A mi no m'agrada l'enciam! Ni els raves! Ni la ceba, que em fa ploraaaaaar!

La Marta ja sabia prou que la noia botzinaria. Sempre ho feia, ja li coneixia tothom la història. Llavors, amorosament, la va agafar, la va pujar a coll i li va dir a l'orella, omplint-la de petons:

–Nona, que no et vols fer gran?

La noia va esbufegar, va sospirar i va fer que sí amb el cap.

–Doncs has de menjar de tot, dona!

Les tovalles jeien sobre l'herbei i tots hi anaven posant les viandes.

Van seure al volt, amb el plat a la falda. La mare els va servir amanida, un bon tros de truita d'escalivada de pebrot i albergínia que ja portava feta de casa, un tall de pernil o dos... botifarra blanca i negra...

—Qui vol pa amb tomàquet?

En acabar, el pare els va convidar a menjar fruita i galetes, i, just a la darrera queixalada, la Marta va fer:

—Voleu jugar amb mi?

Havent dinat s'entretenien amb jocs tranquils. Com que mai no volien fer la migdiada, la Marta, com a bona mare cuidant la llograda, proposava activitats reposades que deixessin pair i aprofitar els beneficis dels aliments presos.

—Jugarem a dir noms d'animal. Poden ser de dues potes, de tres, de quatre...

—Ei! Que de tres no n'hi ha! —va saltar l'Enric, un xicot llest, sempre atent a la conversa.

—Bé, volia dir que valen tots els animals de la creació, de terra, mar i aire.

El Ton ja feia mentalment una llista de bestioles. Va dir:

—Va, mare, comencem!

Tots estaven a punt. Fins i tot havien endreçat una mica les restes del dinar. Bé, tots, no! El cap de família estava mig abaltit... Sempre feia la mateixa: acabava de dinar i en un moment ja pesava figues i ja clapava... I feia uns roncs!

—Apa, començaré jo —va dir la mare—. Gos!

—Carpa! —va continuar el Ton, mirant el finísim curs d'aigua.

L'Enric va afegir:

—Capgròs!

Tots van anar dient:

—Granota!

—Tigre!

La Nona, amb una mirada de mosso d'esquadra en servei fronterer, va preguntar:

—Mare, que val dir animals del zoo?

—És clar que sí! Hem dit que es podia dir qualsevol animal.

Van continuar, seguint escrupolosament el torn:

—Lleó!

—Ratapinyada!

—Estiracabells... Vull dir... libèl·lula!

—Garsa!

—Dofí!

—Oreneta!

—Tauró!

Hi va haver un silenci.

—Aiiii! Ara no en recordo cap més! —va dir l'Enric.

La mare el va encoratjar:

–Va, home! Rumia bé!

La Nona, sorneguera, va cantussejar, bo i picant de mans:

–Per-de-ra-às! Per-de-ra-às!

–Sargantana! –va dir, per fi, el noi, salvant-se.

–Bé! –va fer la Marta—. Va! Continuem!

Era el torn de la Nona i callava com un mort.

–Va, nena! Que et toca a tu, eh? Tant que cantes, vinga! Digues!

Com patia la Mariona! S'havia quedat en blanc. No recordava cap més animal ni per un sant remei.

–Aiiiii! Aiiiii! Espereu, espereu!

La troballa d'un amic

La Mariona rumiava i repassava, en la memòria, tot el regne animal al seu abast. Per fer temps va collir un jonc, el va pelar i es va posar a rosegat-lo. Llavors, a l'altra banda de la font, sota la fullaraca, va entreveure un musellet rosat i humit que anava seguit d'un animaló. Li va costar un xic però el va identificar a temps, i, obrint els ulls rodons com dos botons, va exclamar:

–Un esquirol!

–Molt bé!

La Mariona, engrescada, va fer:

–No, no! Si no ho dic pas per jugar! Mira, mare! Allà hi ha un esquirollet! Que bonic! Oh!

La bestiola, com acabada de néixer, panteixava fatigosament. Pobre animaló! Arraulit vora uns matolls de lletsons, enmig d'uns rocs cantelluts, deixava anar un grinyolet agut, de tant en tant.

–Ooooh! –van fer tots—. Ooooh! Que bonic!

Era una meravella! I com tremolava, pobrissó!

–I que petitonet! És més xic que un ratolí!

–Quants anys deu tenir, mare? –va preguntar la Nona.

–Cap! –va respondre la Marta—. Si és del néixer!

–Pare! Pare! –va cridar el Ton.

–Pare! Pare! –xisclaven tots—. Mira quina preciositat que hem trobat!

L'Enric va córrer a dir:

—És nostre! És nostre, perquè el que trobes és teu!

—Ah, no, no! No ens el podem quedar! No pot ser! —va aclarir la mare, tot seguit—. A casa és petit i un esquirol necessita el medi adequat per viure. S'ha de cuidar i no sabem com fer-ho, s'ha de portar a cal veterinari... val diners... s'ha d'educar... No, no! No pot ser!

Tots tres —el Ton, l'Enric i la Mariona— estaven a punt de plorar.

—Va, mareeeee! Sí, sí! Per favor! —demanaven, ara l'un, ara l'altre.

—Vaaa! El pare diu que sí!

—Ep, ep! —va respondre el Joan, badallant—. Jo no he dit res! Si la mare diu no, és no!

Que sí, que no, que jo ja me'n cuidaré... Que ja ens espavilarem per educar-lo, que qui ho farà, que qui l'alimentarà i com, que qui el rentarà...

—Jo el trauré a passejar... Si és que es passegen els esquirols...

—Jo el banyaré!

—Jo també!

—Jo el flitaré amb l'insecticida del gos perquè no agafi puces ni paparres!

—Jo li ensenyaré a ser net i polit com un lliri! Que no se'ns faci pipí ni caca per enlloc!

La Marta estava aclaparada, va dir als seus fills:

—Però si tot això ja teniu prou feina a fer-ho fer al gos i treballs que tenim perquè ho compliu! —els va tallar.

—Va, mare, de veritat! A la vegada que ens cuidem del Confit, ho farem amb aquest esquirollet...

Si el podem fer viure... potser es morirà... —va fer la Mariona, posant-se transcendent.

—No es morirà, burra! —va increpar-la el noi—. Va! Segur, segur, mare! Ens en cuidarem!

Van argumentar tan bé el seu propòsit que el Joan i la Marta es van mirar deixant endevinar la possibilitat de quedar-se'l. També van considerar que si l'abandonaven tenia totes les de perdre, pobric. Ben cert que seria aviat aliment prou tendre de qualsevol resident afamat d'aquell indret. Potser sa mare era morta.

–Va! Sííííí! Serà un bon amic per al Confit... Va, mare! –va concloure el Ton, reblant el clau.

La quitxalla només “mare”, “mare”, “mare”... Ja sabien prou qui era l'autoritat en aquests temes. Ja veien a qui havien d'estovar el cor. Tant i tant van insistir i tant i tant van demostrar que adoptar-lo era possible que la Marta i el Joan van dir:

–Si us comprometeu a cuidar-vos-en com feu amb el Confit i els eduqueu a tots dos... doncs, apa! Que vingui amb nosaltres, almenys una temporadeta.

–Molt bé! Visca el pare! Visca la mare!

–Gràcies! Sou els millors pares del món! Visca!

Tot eren petons i abraçades! Estaven tan contents, tots plegats!

La Nona va agafar la pobra bestiola. Era una boleta rosada i rossa amb uns ulls molt vius, negres i rodons com caps d'agulla. Ara ja no grinyolava, semblava que s'esforcés per agradar als seus nous amics i protectors.

–Mira que és dolcet! A veure, a veure... Et diràs...

Va dubtar.

–Mare, com l'anomenarem?

–Ah, això ho heu de dir vosaltres! –va respondre la Marta.

Hi va haver un silenci pregon. Tots rumiaven un nom ben apropiat per a l'esquirol.

Van desestimar tots els diminutius com Xiquet o Dolcet, Rosset, Menudet...

—Aquests noms són una mica carrinclons, no trobeu? —va ajudar el pare.

—Ja ho sé! —va cridar el noi gran—. Li direm Mel. Que us agrada?

El nom va ser posat a debat. Per una vegada la democràcia triomfava i tothom hi deia la seva. El Joan, erigint-se en portaveu del grup, va resumir, com parlant a la boleta rosada i rossa que la noia tenia aclofada a la mà:

—Per unanimitat, et diràs Mel!

—Sí, sí! Perquè és daurat com la mel i és tan dolcet!

Ben emocionats amb l'esquirol que anava d'una mà a l'altra, fins i tot es van oblidar dels capgrossos del pot. La Marta els va alliberar amb el consens de tots i van tornar a la riera. Ja ningú es va recordar més d'ells. El moment de glòria dels pobres capgrossos havia estat ben efímer... Una bona lliçó... De fet, com tota celebritat, fama i honors a la vida.

Ara, tots cridaven:

—Mel! Vine aquí!

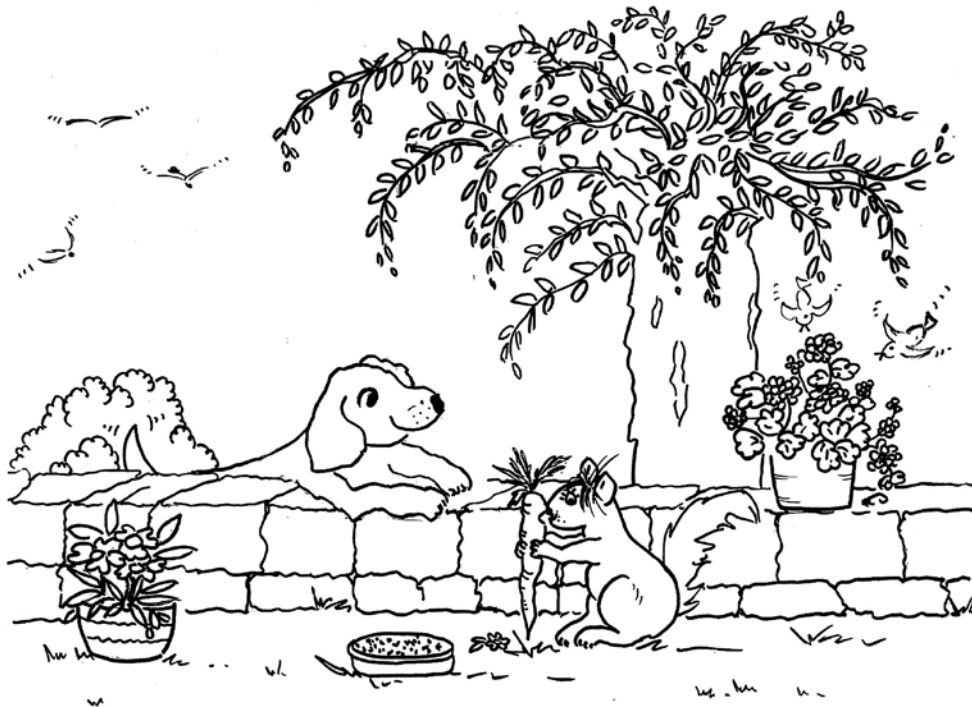
—Seu!

—Jeu!

El Mel, pobrissó, no feia cas de res, però el gos, el Confit, aquest sí que obeïa les ordres com si a ell fossin donades. De cop, potser per por de ser desposseït del seu lloc a la família i amb totes les magarrufes espoliades, es feia dòcil, d'una mansuetud encaramel·lada com el que més.

Doncs, la família va créixer. Ja eren set, comptant les dues bestioles.

I, gos i esquirol, agermanats, compartien jocs, moixaines, aigua i menjar, i s'estimaven i es consentien les trapelleries. Era un goig observar-los!

Alegria i tristor

La vida és això. A vegades tothom està content i, de cop, ens entristim a causa de qualsevol entrebanc. Ara, a la família, la felicitat ho emplenava tot. Els infants, diligents, s'ocupaven del Confit i del Mel, els netejaven, els passaven el raspall i els tiraven aquell flit insecticida tan olorós. Passejaven el gos pel parc –sempre amb la bossa a la mà per recollir les brutícies–, i l'esquirol, acompanyat, voltava una mica per l'eixida i ni rastre de voler-se escapar! De tant en tant els rentaven, el Confit amb aigua i sabó i el Mel amb escuma seca. Semblaven dues floretes! Creixien, tots dos, rodanxons i suaus, i eren tan bonics que la gent no es podia estar de fer-los festes i manyagueries.

L'esquirollet estava content i agraït del tracte que rebia i ja començava d'agafar bons hàbits.

El gos també semblava que s'esforcés en la seva educació, però com que veia que tota la gent, els de casa i els de fora, estava més pel seu company, defallia, lentament, en ànim i perseverança...

No ho semblava, però tenia força fred de peus, pobre Confit! La gelosia se l'enduia i, com un cadell que encara era, poc segur d'ell mateix, reaccionava en negatiu. Al cap d'un temps, descontrolat i faltat de moltes normes, la campava sense ordre ni concert: pispava el que podia de la cuina, ficava el morro a la safateta de cristall del rebedor i es servia caramels i bombons a plaer. Jeia pels sofàs, butaques i llits... S'havia tornat un pocavergonya.

Sovint, si podia, s'escapava sol pel carrer, s'embrutava com un llardó, es rebolcava sobre munts d'escombraries... I ningú no el rentava, ningú no es recordava de les promeses fetes. Pobre Confit!

Brut i pudent, amb les orelles encatronades i les potes plenes de fang, feia una bona pena. Fins i tot un dia li van haver de treure una paparrota que semblava una mongeta grisa amb potes! Devia fer dies que l'arrossegava perquè era inflada i grossa! Se li havia instal·lat sota el coll i allà va anar prosperant, la descarada!

El Confit, que havia estat un mirall de boniquesa, ara feia un bon fàstic i sovint era motiu de retrets i controvèrsies. S'estava confinat a l'eixida, ni tan sols li era permès entrar a casa.

Sense voler, es van establir comparances entre ell i l'esquirol, tan polit per instint, tan afectuós també i bellíssim, amb aquella cueta arquejada, suau i fina, d'un roig lluent com la mel. I això irritava i exasperava el gos de tal manera que anava de mal en pitjor. Un dia al matí, quan es van llevar, el Confit s'havia colat a dintre casa i havia fet pipí a la catifa del menjador. Oh! I estava ben escarxofat al sofà, com si fos l'amo. Va arribar un moment insuportable.

En veure aquell desori, la Marta es va enfadar molt i va sentenciar:

–S'ha acabat! Demà aniré a Montbui i demanaré a la senyora Maria de Can Figueres que se'l quedi. Aquí, com que ningú no el cuida, no s'hi pot estar ni un dia més. Ja el veureu els caps de setmana, quan anem a l'hort.

Aquestes paraules van caure com una martellada.

Can Figueres és una casa vora la carretera de Montbui, ja en vistes del poble. És just abans del pont sobre el torrent de Garrigosa. Quan el Joan era petit, ja fa uns cinquanta anys,

la gent anava a berenar a les fonts, i aquí mateix, a tocar de Can Figueres, s'agafava una drece-reta de propietat privada. Només hi passava una persona de fons i conduïa a la font del Bufó. A la seva època esplendorosa, fa més de mig segle, va ser un lloc molt acollidor, amb una esplanada davant el doll i bancs de pedra en forma semicircular on grans i quitxalla seien i berenaven. Llàstima, però, que no tenia gaire cabal i es va estroncar, el camí es va embrossar i es va perdre completament. Ara ja ni se'n parla, de la font del Bufó, ara és tot un esbarzerar... Potser un dia la recuperarem, estaria bé, això!

Allà el Confit seria feliç, podria viure sense normes o amb les mínimes, ningú no el renyaria si tot el dia corria pels camps, tot fent trapelleres... aniria ben menjat i tindria companyia d'altres gossos!

Estava decidit, doncs: el Confit se n'aniria a Can Figueres, si la senyora Maria el volia, és clar!

El Ton, l'Enric i la Mariona estaven consternats. Ja sabien que el gos estaria bé, però...

Amb els ulls enterbolits per les llàgrimes, anaven provant de revocar el veredict. Deien:

—Mare, per favor, no el traguem de casa! Sense nosaltres què farà? Es morirà d'enyorament!

El Ton va fer, tot demanant consentiment als seus germans amb la mirada:

—Pare! Mare! Escolteu-nos un moment. Ara va de debò. Prometem fermament que ens en cuidarem com cal, que l'ensenyarem a comportar-se, i segur que ens en sortirem. Farem torns i ens assegurarem que el seu capteniment sigui el d'un gos ben educat.

Però els pares no deien res, el destí del Confit estava ben sentenciat! Vist que amb el gos a pagès tothom estaria més que bé, aquí va quedar la cosa. Només hi havia l'esperança que la senyora Maria de Can Figueres s'hi negués, però ella —ja la coneixien prou— era una bona dona, no tenia mai un no per a ningú! No calia pas refiar-se gens ni mica d'això!

El gos jeia, cargolat, vora el cancell, ni a dintre ni a fora. Semblava que entengués que allà es discutia alguna cosa seriosa sobre ell.

És que el Confit era un perfecte pocapena, estava molt malcriat i aviciat, feia el que li donava la gana i a vegades rebia algun castanyot... però, mesell com era, no en feia cap cas.

La fugida

La família parlava poc, aquell vespre. Ningú no volia treure el tema del Confit perquè si en parlaven els venien, automàticament, les llàgrimes als ulls. Van sopar, doncs, en silenci, i recollits els plats, el Ton va dir:

—Vaig a treure les escombraries, que avui em toca a mi. L'Enric va afegir:

—Espera'm, que vinc! Jo he d'anar a llençar els diaris vells.

Tristos i abatuts, anaven caminant.

El Confit els va seguir a una certa distància. Era fosc però al carrer hi havia gent que passejava.

Els nois no van obrir la boca ni un moment. Cadascú va fer la seva feina i van tornar cap a casa.

Llavors, el gos, engelosit en veure que ningú no notava la seva presència ni la seva absència, en va fer, encara, una de les seves: es va escapar de casa i se'n va anar a campar-la pel parc, prop de l'escola Garcia Fosses. Corria i saltava pels matolls, ensumava per aquí i per allà, s'acostava a la gent que prenia la fresca, bordava com un boig... Engrescat, es va atansar a uns infants que es gronxaven als trapezis i trencacolls. S'esverava tant que fins i tot els feia espantar i ploraven. Oh! El Confit no tenia mesura! L'avi d'una nena que posava pedretes a la seva galleda, en veure'l amb la pota enlaire vora el sorral on ella jugava, va cridar:

–Passa d'aquí, brut! Que no tens amos, tu?

I mentre així parlava, amb el peu el va fer enretirar de cop. Per mala sort, el Confit va relliscar i va topar molt fort amb el cantell de la vorera. Pobre animaló! Li va sortir un bony com una nou al mig del cap i, marejat i estabornit, no va saber tornar a casa... Ja força tard, un noi del carrer, d'una estètica ben estranya, li va dir:

–Què t'ha passat, pobret?

Ell no va dir res. Va provar de seguir-lo però les cames li feien figa... No sé pas com, va arribar a la font. Va llepar l'aigua de terra i es va ajeure en un racó. El parc era desert i el pobre Confit grinyolava, un dolor agut li envaïa tot el cos, però el que més mal li feia era la solitud.

A casa, mentrestant, ja el trobaven a faltar. El van cridar per dintre i per fora. No era enlloc: ni a l'eixida, ni a la cuina, ni al coixí vora la porta, que era el seu lloc de repòs.

El Joan i la Marta es van començar d'inquietar i no cal pas dir que els nois, nerviosos, i la Nona plorant, acabaven de completar el desassossec.

I el gos no donava cap senyal de vida...

–I si el Confit ha entès que no el volíem i se n'ha anat de casa?

–I si s'ha perdut?

–I si ha anat a parar sota les rodes d'un camió?

–I si algun brètol se l'ha endut i no pot tornar?

Havent sopat, com que ja tots ploraven, el Joan va dir als seus fills:

–Me'n vaig a fer un tomb per la ciutat, a veure si el trobo. Aneu-vos-en al llit, que és prou tard, i estigueu tranquils. Avui no us explicaré el conte, com cada dia... ja veieu que hi ha una causa major!

Somiquejant, la Nona va fer un petó al pare i un a la mare i se'n va anar la primera cap a dormir.

El Ton i l'Enric la van seguir, i ja al llit, van desitjar vivament que al Confit no li hagués passat res de mal. Donant-se les mans, van prometre de tot cor que si el gos tornava el cuidarien d'allò més bé i l'estimarien com cal.

El Joan es va posar la parca i, saltant sobre la moto, va arrencar rabent. Va començar per resseguir la plaça dels Set Camins, va anar cap al parc de Vallbona, va mirar bé per carrers i carrerons fins a la carretera de l'Espelt. Va recular per un altre indret i va arribar al parc del Garcia Fosses... Res.

Va continuar a marxa lenta cap al parc del Xipreret, reüllant bé a cada cantonada. Baixant de la moto, esperançat, va examinar el recinte-lavabo de gossos on, sovint, el Confit entrava...

Va continuar, en un itinerari sinuós, cap al barri de Montserrat, cap al del Sant Crist, inspeccionant places, jardins i parcs.

–Mentre no se n’hagi anat a Vilanova... –va mormolar, parlant sol.

Va escorcollar, també, el centre, el barri de les adoberies... Finalment, amb el cor encongit, va passar per la plaça de Cal Font... Però, no! Aquesta plaça no li agradava gaire al Confit, hi trobava pocs espais verds, poca ombra, gairebé gens de terra i massa gent.

Va tirar passeig amunt.

Abans de tornar cap a casa, encara va donar un bon volt per les Comes, va anar cap al barri de Fàtima... Però res i tres vegades res: el Confit, definitivament, s’havia fos. No l’havia pogut veure enlloc i se li acabava la benzina de la moto. Descoratjat i trist, el Joan va tornar a casa. La seva dona l’esperava amb el cor anhelant.

–Marta, el Confit ja deu ser mort. Segur que no el veurem més...

–Pobra bestiola! –va fer, compadida, la bona dona.

L’angúnia no els deixava dormir i, per acabar-ho d’adobar, així que es van ficar al llit es va posar a ploure molt fort i va fer una terrabastada de llamps i trons que semblava que el cel esclatés i s’esberlés de banda a banda.

Un son feble i angoixós els va torturar tota la nit, malgrat que el cel, després de la tempesta, era nítid i ple d’estels.

El retorn del Confit

Ja clarejava. Un udol planyívol, seguit d’uns lladrucs somorts, es va filtrar per la finestra.

–És el Confit! –va cridar la Marta, despertant-se amb un fort esglai–. És el Confit! Gràcies a Déu! Van obrir la porta de la cuina que donava a l’eixida i allà el van trobar, xop i adolorit, assedegat, mig mort i amb uns ulls que els miraven tristos i penedits. S’havia enfilat a la muralleta d’un salt i havia travessat la bardissa de la tanca. Pobre Confit! Cap cot, semblava que s’adonés de la seva mala conducta i es volgués fer perdonar.

–Pobrissó! –digué el Joan–. Oh! Està ferit! Mira quin bony aquí al cap! I li surt sang. Confit!

De primer, li van donar aigua. La va acceptar.

La Marta li va ensabonar bé el xiribec, li va eixugar i li va sucari amb iode. Llavors, li van acostar l’abeurador i, traient la llengua amb dificultat, va aconseguir fer unes quantes glopades més.

–Sobreviurà! –va fer la Marta–. Oi, Joan?

Tot seguit el van ajeure al seu jaç i el gos va quedar adormit, ben cargolat, amagant el morro, la cua i les potes, i no es va moure fins al matí. Al cap de dos dies, just com havia dit el

veterinari després d'una bona visita, ja era un altre. El Confit s'anava recuperant. Ja menjava una mica de pa sucat amb llet o sopetes fines que la mestressa li preparava.

—Confit, dona'm la poteta!

—Confit, seu!

Ja seguia les ordres amb pulcritud i tornava a rebre afalacs i magarrufes de tota la família.

Aviat va estar bé del tot. Ja caminava, saltava i corria com sempre. Anava millorant a poc a poc, però un fet el va reconduir del tot al seu estat natural de salut i d'alegria. El diumenge abans de Tots Sants, com que feia sol i força bo van anar a l'hort, com de costum. Aquell dia hi va haver un fet que havia de marcar una gran fita a la vida del gos. La quitxalla ja sabia que passaria això i ho tenien prou assumit. Aquell dia, el Confit va assistir al moment gloriós en el qual el Mel va ser retornat a la natura, en plena suficiència per viure amb els seus companys. Ja era un esquiol adult i ja no podia ser feliç, captiu. El seu medi no era una gàbia, neta i polida amb un gobelet de pinso per a gats o ratolins, ell necessitava exercitar les seves dents potents de rosegador, ell volia saltar d'un arbre a l'altre, sense cap fre, volia ser lliure i feliç.

Doncs, es van acomiadar del Mel. Potser mai més no el tornarien a veure, però havia de ser així. El fred es feia sentir, tot tornant cap a casa.

I la vida, sense l'esquiol, no va suposar cap desgavell, al contrari. Tot tornava a ser com abans, i el gos era, altra vegada, el reiet de la colla. Quan, als vespres, tothom era a casa,

l'envaïa una sensació tan dolça que el feia ser un bon gos, obedient i net, amb ganes de complaure els que tan bé el tractaven.

Llavors, sí. El Joan, cap de família i bon pare, els va proposar un pla seriós amb vista a la reeducació del gos. Encara hi serien a temps... el Confit tot just era un cadell. Doncs, s'hauria d'esforçar a aprendre les normes de convivència i a deixar-se conduir en tot moment.

Es distribuïrien torns per rentar el gos regularment, per passejar-lo, per aconseguir que se sabés captenir dintre l'ordre establert, a casa i al carrer. El Ton va prometre als pares que no defalliria en el seu compromís i els dos petits, amb solemnitat i acceptació del pacte, anaven fent que sí amb el cap.

Doncs, de bon matí, el noi gran passejava el gos, fermat perquè no amoïnés ningú. Al migdia, en plegar d'escola, ho feia la Nona, i al vespre se'n cuidava l'altre noi. I tenien sempre cura de prendre bosses per arregar les brutícies, si convenia. El dissabte, el rentaven, el raspallaven i li netejaven el jaç. Ah, i, encara que a desgrat de l'interessat, li administraven l'insecticida.

Mai més no va agafar puces ni paparres i va aconseguir ser el gos més ben educat i sociable del barri. Era amic de tothom i molt estimat. També els diumenges tenien feina. Van apuntar el Confit a l'escola, al Club Amics del Gos, i, entre això i els consells del seu veterinari, feia goig de veure com responia magníficament a totes les ensenyances.

I el gos es va anar fent gran i va aprendre a caminar al pas de l'acompanyant sense tibar com un esfereït, va aconseguir controlar el menjar... Ja li va costar, ja! Quan, al parc, trobava un mos de pa amb oli o un bocí de coca perdut i empolsinat, passava de llarg i no l'endrapava com feia abans. Fins i tot, sovint, anava desfermat a tocar dels seus amos, obedient a qualsevol ordre.

—Nosaltres som els amos d'aquest gos! —repetia a tothom la Nona per confirmar la seva autoritat compartida.

El gos va ser sempre molt fidel i sotmès a la voluntat de cada membre de la seva família. I, tanmateix... tant que sempre passejava prop dels seus, un dia, tot voltant pel parc de Vallbona, va aixecar les orelles com mai no ho havia fet, va ensumar l'aire amb els ulls mig closos i es va plantar, quiet. Havia flairat un perfum voluptuós, mai conegut fins llavors, un perfum que l'encisava... De sobte, va arrencar a córrer com un esperitat cap a un talús inculte, en pendent cap al carrer del Pare Vilaseca.

—Confit! Vine aquí!

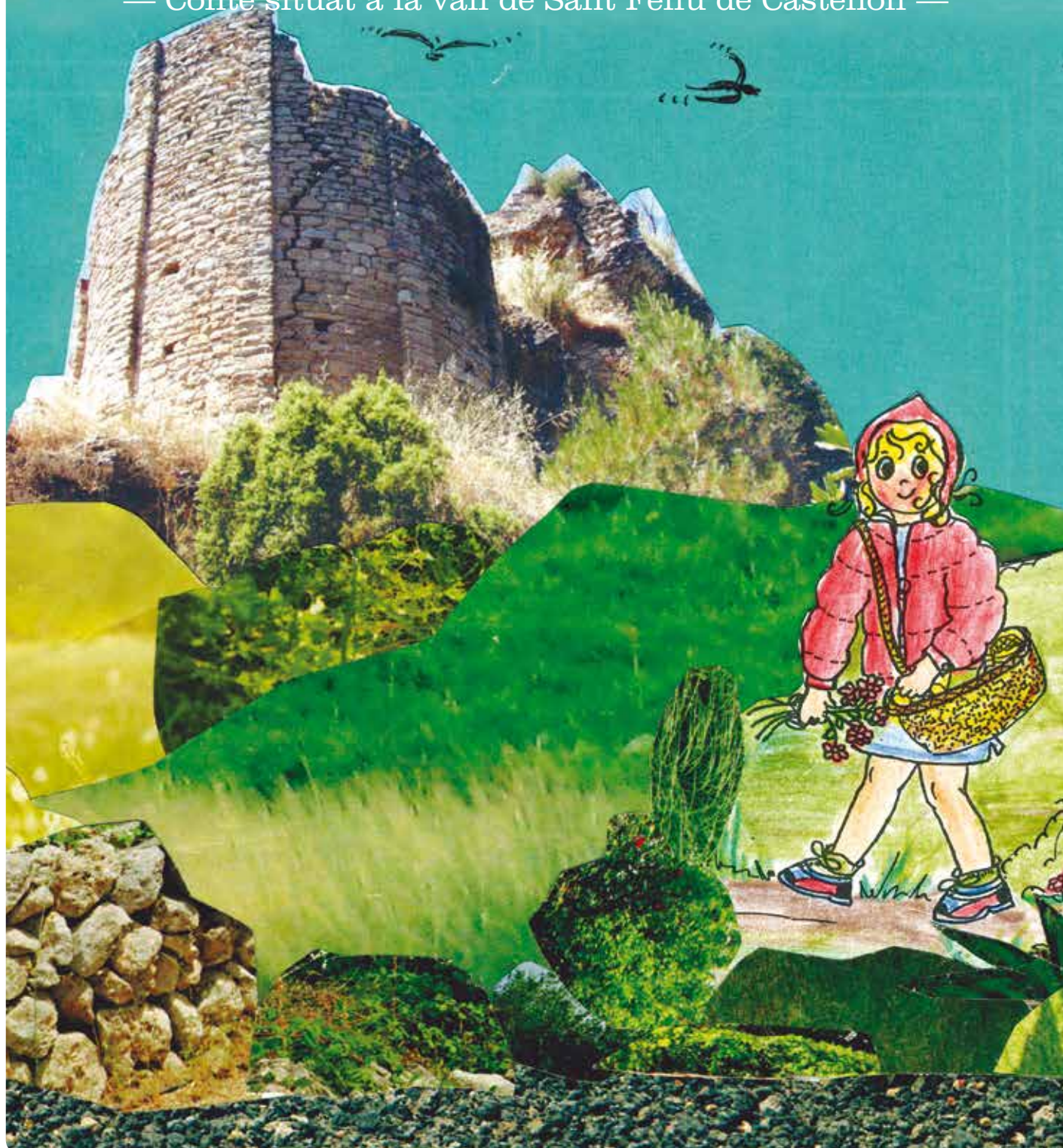
Va obeir. Però obstinat i tossut com era, va pensar que un altre dia, amb quatre salts, aniria al terraplè que es troba darrere els esbarzers i podria conèixer aquella gosseta rossa, de pelatge lluent i arissat que s'hi passejava. Esperaria una millor ocasió. Sí, sí... Esperaria un moment més propici... Aviat seria primavera...

FI

La Caputxeta eixerida

— Conte situat a la vall de Sant Feliu de Castellolí —

La Caputxeta eixerida en terres de Castellolí

Ja era tard del vespre. La Mariona es bevia la llet. Sortosament, la seva mare no la veia. Si s'hagués adonat de les bombolles boirosses que s'inflaven sobrepassant el bol... Havent sopat, sempre es bevia un bol de llet amb cacau i, com que no li agradava gaire, feia tanta comèdia com podia i sempre l'havien de rondinar.

—Nona, si estàs llesta de beure't la llet, porta'm el bol!

La Marta passava els plats per l'aigüera plena d'aigua i els col·locava, metòdicament, lliures de resquícies del menjar, dintre la màquina rentavaixelles.

Sobre la taula encara hi havia les restes del sopar, potser demà se les acabaria el gos. Un pessic de col i patata, un tallicó de peix i un crostonet de pa. La Nona va deixar-hi el bol i va agafar el crostó. Això sí que li agradava! De vegades, queixalava la crosta, i d'altres el deixava estovar en un cantó de la boca i, amb la galta estarrufada, esperava que el pa es fes sopes.

Endormiscada, va anar a seure al sofà i, tot mastegant, es va abraçar al coixí ronyoner que tenia forma de caramel.

—Pare! Seu aquí! —va fer, posant la maneta sobre el seient, al seu costat—. I tu també, Confit! Jeu!

Tenia pressa. Abans havia mirat uns dibuixos animats a la televisió, uns d'aquells que semblen per a infants i són per a grans, i s'havia avorrit força. Ara badallava i tenia por d'adormir-se a mig conte. És clar que això li passava sovint!

Avui, el Ton i l'Enric no hi eren. Havien anat de convivències amb els mestres i companys de l'escola.

El Joan va obrir la canastra de vímet, va remenar una mica i en va tibar un tros de pellin-got vermell que no semblava tenir forma. Va dir, una mica teatral:

—A veure, a veure... Quin conte explicarem, avui?

Aquell drap vermell, deforme, una vegada allisat semblava una capa rebregada com una coca, amb una caputxa mig descosida. El Joan se la va tirar a les espatlles i es va posar la caputxa.

La noia, cridant, excitada i desperta del tot, va cridar:

—Ja sé el conte que explicarem avui! Ja el sé! Ja el sé! —repetia, picant de mans. El Joan aprofitava l'absència dels nois per explicar la rondalla de la Caputxeta. “És un conte de nenes”, deien ells.

—Au, pare, engega!

—Sí! —va fer el Joan—. Apa, doncs!

«Vet aquí que ja havia passat força temps i havia llampegat, tronat i plogut molt des d'aquell temps en el qual una noia molt bonica, a qui tothom anomenava Caputxeta Vermella per la seva capa amb caputxa d'aquest color, havia estat menjada per un llop ferotge. Al poble de Castellolí, ara, pocs n'hi quedaven de llops... Doncs, a Castellolí, hi vivia una senyora que es deia Rosa i tenia una néta anomenada Cesca.

La Cesca era una noieta moderna i eixerida que sempre portava un anorac vermell amb una caputxa penjada a l'esquena. Ja sabem que la moda va i torna i que la història es repeteix. Per això, a la Cesca també la coneixia tota la gent per Caputxeta.»

—Nona, que saps on és Castellolí? —va fer el pare.

—Sí, és el primer poble que deixem, a la dreta, quan anem a Barcelona.

Va esperar per veure què deia el pare i, veient que feia que sí amb el cap, va afegir:

—Un dia hi vam anar... Fa temps...

—No ho recordo... —respongué el Joan.

—Perds la memòria, noi! Et donaré una pista: era l'any passat, a l'estiu, i vam anar a casa d'una amiga de l'àvia, una senyora que va tocar el piano... I hi havia una font amb una aigua que feia molta pudor...

—Ah, sí! A la Puda! —va aclarir el Joan—. Era aquell dia que havíem anat a ca la Carme i el Pau, justament a Castellolí! Ara sí que ho recordo!

Al Joan li va venir a la memòria tot plegat. Ella es va posar a riure, sorneguerament. Va dir:

—No m'oblidaré mai d'aquell dia, perquè ens vam fer un bon tip de riure, els nens i jo!

—...?

—Sí, perquè hi havia un senyor vellet allà a ca la Carme que, en comptes de dir Castellolí, deia "Castellaulí"... Ha, ha, ha! Que bé que ens ho vam passar, i encara riem, a vegades, dient-ho així, mal dit.

—Doncs, mira! —va contradir el pare—. Podeu riure i passar-vos-ho tan bé com vulgueu, però Castellaulí no està pas mal dit, senzillament és el nom primitiu del poble.

La Mariona va perdre la rialla.

—Ah! —va fer, obrint els ulls ben rodons i torçant el llavi—. A veure, explica-m'ho bé.

El Joan comptava amb la curiositat natural de la noia i esperava, exactament, aquesta pregunta.

—Explica-m'ho bé! —va repetir.

La Nona va arrufar les celles. Quan ho feia, és que estava en actitud de captura i anàlisi. Tot el que desconeixia la provocava, i llavors exigia un relat real, entenedor i versemblant. No acceptava qualsevol cosa. Aquí la noia sortia totalment del conte. El pare va obrir el mapa de la comarca de l'Anoia, va assenyalar Castellolí i li va dir:

—Doncs fa molts anys, set o vuit-cents, o més... un noble senyor que es deia Audelí, Odelí, Eulí o Aolí, va fer construir, aquí, un castell en unes terres cap a la banda de l'est d'un nucli de població, anomenat, llavors, Agualada. Un castell fortificat com cal, una fortalesa que semblava a prova de moros i cristians... I, ja va tenir prou treballs, ja!

–És clar! –interrompé la Nona–. Com que el va voler fer tan amunt, dalt d'aquell turó! Jo ja hi he estat, a les ruïnes d'aquest castell, i vaig suar prou, tot pujant-hi! Devia ser ben difícil portar-hi els totxos i el ciment! Ja ho entenc, que hi va tenir treballs!

–No ho dic pas per això, Nona. És que les propietats, en aquell temps remot, no estaven gens definides, o ho estaven massa! Però posem que l'Aulí, el noble senyor, va poder obtenir les terres... Amb tots els entrebancs, eh? Però va poder, i hi va fer construir el castell, ben aviat atacat i mig assolat per un cabdill sarraí. El distingit senyor el va reconstruir i el va fer reforçar, però avui està en ruïnes... Llàstima! I, al seu volt, aviat va néixer el poble, al qual va posar el seu nom: Castell-Aulí, i més tard es va dir Castellolí.

–Ah! –va exclamar la noia–. Ah, ah!

Va fer un silenci per interioritzar la història, però, tot seguit, tornant enrere en la seva idea, va dir:

–I com es deia el seu fill, que també es deia Aulí?

A vegades, certament, la Nona feia unes preguntes prou desassenyades!

–Jo què sé, Nona! Potser sí... O, potser es deia Otger o Arnavat... o Jofre... o Guillem...

–I si era una filla, que pot ser que es digués Mariona?

El Joan començava a perdre la calma. Tancant el tema, va fer:

–Si era una noia, segur que es deia Druda o Guilla... o Elisenda, Bonada o Ermesendis... Vés a saber! En aquell moment eren moda uns altres noms!

La Mariona, torçant el morret, com feia sempre, va respondre:

–Quins noms tan lletjos, oi? –va remugar–. Bé, Elisenda no. La meva més amiga se'n diu!

Oh! Quina discussió més enutjosa! El Joan era un home a qui tampoc no agradaven les preguntes sense resposta... però ves què sabia ell dels noms de la gent en aquella època remota! Per això va reconduir la conversa:

–Va! Anem per feina que es fa tard! Continuo, eh?

«Doncs vet aquí que la nostra Caputxeta –no aquella que el llop es va menjar fa anys i panys!–, la Cesca, la que per sortir portava un anorac vermell amb caputxa, era una noia molt llesta i ben bonica, però no era gaire obedient i, a vegades, deia alguna mentidota... Però, encara que no està gens bé, això, tothom en diu de mentides, a vegades!»

La Nona escoltava amb passió el relat, i el fet de descobrir les debilitats de l'heroïna del conte li feia aflorar una mena de somriure murri i reconfortant. Va “tirar muntanya amunt” en comptes d'eixugar-se el nas amb el mocador... El Confit va bufar, ell ja clapava, enroscat sobre la catifa.

«Vet aquí que, aquell dia, la Cesca seia, o més ben dit, jeia al sofà. Llegia un conte de monstres. Eren uns éssers mig animals mig persones, d'aquells que tenen moltes potes i els ulls i les orelles desparionats... I que són peluts i verds! Veritablement, era un conte d'aquells que fan tanta por a la mainada... Però la Cesca, molt valenta, provava de llegir-lo, mirava les il·lustracions i fruïa, tot esgarriant-se d'aquells personatges horrorosos.

La seva mare, que llegia allà al costat, va tancar el llibre i va dir:

—Caputxeta, hauries d'anar a ca la iaia, a la caseta de l'altra banda del Puig d'Aguilera, a portar-li unes quantes coses del supermercat i a convidar-la al dinar de demà, que és Sant Bartomeu i és Festa Major.

Va fer una pausa i va reprendre:

—Queda-t'hi a dormir i veniu demà totes dues, d'acord?

La Caputxeta va arrufar el nas però la seva mare no en va fer cap cas i va continuar:

—Té, aquí tens la llista i els diners.

—Aiiiiiiiiiiii! Ara he d'anar a ca la iaia? Amb aquesta calor?

—Però si ja ha arribat la marinada i fa una bona fresqueta! I és que si hi vas més tard se't farà fosc i, llavors, el bosc pot ser perillós!

–Però, mareeee! Jo em mirava els *Esquelets de l'espai sideral*, ara! Aiiiiiii!

Rondinant, rondinant, i amb les galtes estarrufades com un gat mesquer, la Cesca va agafar la llista i els diners i es va emportar l'anorac vermell per si, al vespre, sentia fred.

–Va, dona! –va fer la mare, fent-li un petó–. No siguis així! Agafa l'autobús de Castellolí i passa pel barri de Can Busqué, vés cap a Sant Feliu i aviat hi seràs. És el camí més segur.

–Sí, mare... –va respondre amb recança, la noia.

En sortir de casa, va enfilel el carrer del supermercat i hi va entrar. Primer, es va encantar per les prestatgeries de laminadures, però va passar de llarg. Ja tenia pega dolça a la butxaca... Va comprar arròs integral, farina, sal, mel, sucre roig, galetes i macarrons. Tot el que deia la llista. Va pagar, es va endreçar el canvi i va arraconar el carretó al seu lloc. Llavors, es va carregar la cistella en bandolera i va sortir.

En ser al carrer va sentir una gran musicada. Justament, en aquell moment, passaven els gegants i els nans. Van parar i van fer una bona ballada i, així que van acabar, ja arribaven una colla de nois i noies, amb camisa morada, que carregaven un tres de vuit.

–Oh! –va fer la Cesca.

Va quedar meravellada i va anar seguint la cercavila... Ara, un altre grup de jovent ballava el *Ball de Faixes* de Tous... Oh! Els Cercolets! Ara els Cavallets, amb aquell trot elegant i subtil... i el *Ball de Pastorets*... I els dimonis! A ella, sobretot, la fascinava la diablesa, aquella mena de barreja de bruixa i homenot, que feia unes cabrioles i uns bots bruscós igual que un cavall tirant guitzes!

La corrua avançava, seguida de molta quitxalla. S'hi va afegir i, aviat, saltant i ballant al so de gralles i tamborins, va arribar a una gran esplanada, on confluïa una multitud esparsa de gent, llumets, color, músiques, crits i sorolls.

Hi havia barraques de jocs diversos, atraccions... Una bogeria d'homes i dones, quitxalla, grans i petits, que pujaven i baixaven dels moltíssims trencacolls.

–Mira –va dir la Cesca–, com que m'han sobrat uns quants euros, vaig a pujar a la Catifa Voladora!

Va pujar a la Catifa Voladora, al Pop, al meravellós Sky-Lab, als Supermartells...

Ella encara era petita per fer tantes disbauxes!

Pobra Caputxeta! Es va marejar com una sopa! El cap li rodava i les cames li bellugaven amb una tremolor terrible! Fins i tot va perdre la mel, que li va saltar de la cistella en una sotragada, per les escales, en baixar del Pop!

Anava escabellada i suada que feia pena, però es va asseure en un banc de l'avinguda del Mestre Montaner i es va anar recuperant. Encara va voler anar una mica a un envelat, a les màquines de llumetes i clinc-clincs, aquelles que són jocs de grans... Va fer tot el que la seva mare no volia que fes.

En sortir d'aquell recinte, es va quedar una bona estona badant amb uns nois grans que jugaven en un futbolí. Llavors, es va adonar que es feia fosc i es va posar a córrer.

–Ai, ai, ai! Per poc perdo el darrer autobús! –va dir la Caputxeta, agafant el transport.

Va seure i, al cap d'un parell de minuts, el bus va arrencar. Uf! Ara reposava! Però aviat van arribar a la rotonda de l'Hostal del Porc i va haver de baixar.

La Cesca es va posar a caminar... Passat Can Parera, quan va agafar la carretereta del

barri de Can Busqué, va veure venir un camió. Com que en va reconèixer els ocupants, el va fer aturar per saludar-los:

–Hola, Quim i companyia! Que aneu cap a casa?

La Sira va abaixar el vidre i, fent de portaveu de tota la colla, va respondre:

–Sí. I tu, on vas?

La Caputxeta els va dir que anava a ca la seva àvia, a l'altra banda del Puig d'Aguilera, a portar-li queviures i a convidar-la a la Festa Major d'Igualada.

–Vols pujar? –va fer el Quim, endevinant-li el pensament.

–Ai, sí! M'aniria rebé! És ben pesat caminar sola! Si no us fa res, vindré amb vosaltres fins al trencall del camí.

Va seure amb tota la quitxalla, i, junts, van cantar, van jugar... L'Anna i la Bruguers van repartir ametllons trencats que portaven a la butxaca. La Cesca els va convidar a pega dolça vermella, d'aquella tan bona, cargolada, que és elàstica i té aquell gust tan rebò de maduixa... I aviat van arribar. El camió es va parar i es van acomiadar.

La Caputxeta es va posar en camí. És clar, anava a peu, enmig de boscos, camps i vinyes, i caminava de valent, cantant i saltironant. Així li passava millor el temps i la por.

Farigoles i romanins desprenien aromes tan subtils i delicades que convidaven a respirar fondo, prenent aquell aire tan pur fins a emplenar-se'n el pit. "Això sí que cura els constipats!", deia la seva iaia.

Darrere, a la dreta, veia les cases de Ca l'Alzina...

–Ves per què no podria viure aquí, l'àvia! –va exclamar, parlant sola.

El cel era rogent. Ja no es veia el sol.

Davant, allà baix, va albirar el campanaret de l'esglésiola de la Mare de Déu del Remei, a la Puda. Va veure la muntanya de la Mel, més groga, al capvespre.

Llavors, allà lluny, es va sentir l'udol del llop.

–Ouuuu! Ouuuuuuuuuuuuuu!

La Caputxeta es va esgarriar.

–Almenys pogués arribar a Cal Bep amb claror! –va dir, baixet, baixet...

Per un moment va tenir una sensació d'angoixa. Volia allunyar la por, però llavors li van venir a la memòria les paraules de la mare: “Compte amb els camins del bosc... Atenció amb els fruits verinosos, els matolls que punxen... Compte amb el llop!”

Va sentir fred, es va tirar l'anorac a les espatlles i va arrencar a córrer.

Pobra noia! Al cap de no res, ja va veure l'ombra fosca del llop, allà a la vora.

–Hola, noia! –era un llobató jove, eixerit i molt simpàtic... però amb unes dents!

El llop, galant, li va allargar la pota del davant, a tall de salutació. Li va dir:

–Cap a on vas, estimada?

–Vaig a ca la meva àvia, a la caseta de l'altra banda del Puig d'Aguilera –va respondre.

–Vols que t'acompanyi? –va dir el llop, amb veu mel·líflua.

Aquest, tot i ser un animal ferotge, malèvol i sanguinari, volia fer-se amic de la Caputxeta, o això volia que semblés, i ella, que era força astuta, no tenia pas gaire por. Potser perquè era una noieta molt valenta i esportiva: era cinturó vermell de judo, un esport el qual, amb més perícia que força, l'ajudava a vèncer qualsevol adversari, per vigorós i potent que fos. També era campiona local dels cent metres tanques, per això corria i saltava com una llebre, i era una magnífica nedadora. Tot aquest potencial li donava molta seguretat davant dels obstacles que pogués trobar.

Malgrat tot, però, va considerar que era millor treure's aquella bestioteta del davant. Va pensar: “Mai no és bona l'amistat d'un llop!”

És que la Caputxeta era una noia intuïtiva, sagaç i ocurrent, i això val molt a la vida!

Llavors, més múrria que bonica, li va brindar un entreteniment, tot anant a ca la iaia.

–A veure, amic meu, fem un joc?

El llop, com la Cesca, sempre estava a punt de passar-s'ho bé, i ella va afegir en un to que volia ser dolç i suau:

–Fem una cursa fins a ca la iaia?

–Guanyaré jo! –va fer el llop–. Que no ho veus?

Veritablement, la Caputxeta s'havia de rendir a l'evidència: un llop sempre corre més que una noia. Malgrat tot, va respondre:

–Provem-ho, doncs! Jo també tinc bones cames!

Es van posar d'acord en les regles: podien caminar ràpid, però no córrer. Només valia allò que en diuen marxa atlètica, que tanta gràcia feia a la Cesca.

Gairebé era fosc, però el llop sabia tots els camins i dreceres tan bé com la noia perquè més d'un cop havia anat a ca la iaia a provar de buidar-li el galliner.

–No es pot córrer! –va dir, encara, la noia.

–No, no! No val córrer! –va respondre ell, llaurant fi.

Doncs, la mala bèstia va tirar per un caminet, a la banda esquerra, i la Caputxeta va seguir un corriol, a la dreta. Tots dos marxaven a bon pas, però encara no s'havien perdut de

vista l'un a l'altra, que, com que eren prou mentiderots, van arrencar a córrer com llamps. Ella, camps a través, saltava marges i matolls, baixava barrancs i aprofitava senders i dreceres per escurçar el trajecte. Corria tant que garses i mussols, conills, ratolins, talps, estornells, pardals i tots els animalons que veien caure el dia des dels seus caus amagaven el cap per por de rebre, sense saber ben bé d'on provenia la fressa que feia la Cesca.

Guimbava apartant espígols i argelagues, obrint-se pas pel brancatge frondós. Raaaac!, es va enganxar l'anorac a una soca de pi esqueixada i, de la tibada, se li va fer un set que semblava una butxaca.

—Ai, la mare! Ja la sento! Em renyarà de valent!

Va parar un moment per avaluar el desperfecte. Esbufegava...

—Uf! Quin cansament! Ja em fan mal les cames i tot!

A la dreta, va deixar el caminet de cabres que, enmig de vinyes, baixa a la Puda, el que passa per la font del Saüquer, on havia berenat tantes vegades. Les forces se li anaven decandint... Se'n va adonar i va plantar cara al defalliment. Va prendre alè. Tenia les galtes ben rosades i els ulls li lluien com dues cuques de llum. Es va posar a córrer, altra vegada. Al cap de poc ja passava per Cal Bep, per Ca l'Aguilera... i Ca l'Estrada i Cal Francolí.

Va anar tirant i va estar a punt de trucar a Cal Monjo o a Cal Queló... Pertot arreu veia llumets a les vidrieres de les portes i a les finestres. Li donaven confiança aquests referents, i

pensar que darrere els vidres hi havia gent li feia companyia. Va esguardar l'església de Sant Feliu...

—Brrrr! —va fer, corrent i mirant amb recança cap al cementiri, allà al costat.

Ara, havent deixat endarrere Cal Josip i Cal Jorba, ja s'albirava prou bé la teulada clara de la caseta del bosc on vivia la senyora Rosa, la iaia de la Caputxeta. Quatre gambades més i ja la va veure tota, il·luminada, blanca i polida, amb geranis i petúnies a les finestres i clavellets de moro i mates rodones d'alfàbrega per fer fugir els mosquits, a banda i banda de la porta verda, pintada de nou.

La bona dona ja havia acabat la feina del dia. Ara, a l'esplanada de l'era, feia uns exercicis de tai-txi que li mantenien cos i esperit en plena forma. Flexionava harmoniosament els genolls i, amb moviments lentíssims, aixecava cames i braços, els movia, com si volés, en una mena de dansa que semblava una lluita calmosa, sense rival.

—Àvia, àvia! —va cridar la Caputxeta, que arribava corrent a cent per hora—. Compte, àvia! Alerta, que ve el llop!

La noia li va fer un petó i va deixar la cistella de provisions a la tauleta de la cuina. Sense torbar-se gens, la va ajudar a tancar els ànecs i les gallines i passà el baldó de l'estable, on hi havia les cabretes que, per sort, ja havien entrat. Va deixar campar les oques... Ja sabien treure's la son de les orelles, aquestes! Coneixia prou com les gastaven! Més d'un cop havien defensat la casa de lladregots i rodamóns i, passant davant dels gossos, havien plantat cara a la guineu.

Llavors, totes dues ben amagades darrere una olivera de soca gruixuda i branques baixes, es van posar a rumiar l'estratègia a seguir per fer front al ferotge animal.

Es parlaven a l'orella i, de tant en tant, feien algun gest amenaçador i més d'una llambregada als bastons de batre els ametllers.

El llop, una mica sapastre i curt de gambals, en comptes d'afanyar-se a fer camí aviat va perdre les ganes de córrer i es va encantar en una clariana del bosc, on va veure un niu d'esquirols. No va poder caçar-ne cap, però! També es va parar a collir móres i cireretes d'arboç i, acte seguit, se les cruspia. Ben tip i satisfet, es va acabar d'omplir la panxa d'aigua en una font de clot que va trobar. És clar! Així no hi havia qui corregués! I, encara, el molt golut llevava algun bolet primerenc que treia el cap enmig de l'humit herbei i clavava queixalada a la carn flonja, tot caminant a pas parsimoniós. Al cap d'una estona, les dues dones, àvia i néta, van sentir uns patrip-patrapots potents i es van esborronar en veure el llop. Corgelades, es van adonar que les dents li lluïen i li espetegaven... I una bava fastigosa li gotejava a les comissures dels llavis penjants. Valentes, es van disposar a rebre'l. Van sentir que mormolava:

–Uaiiii! Quina gana que he agafat! És clar, tant caminar!

Va guaitar a tots cantons sense veure les dues dones i va somriure picardiosament.

Llavors ja havia paït els fruits, fongs, bulbs i tubercles. Amb el musell arrufat, va fer:

–Aquella noia de l'anorac vermell encara no ha arribat, pel que veig... Ha, ha! Ha, ha, ha! Primer em cruspiré l'una... –va assenyalar la caseta–... i després l'altra! Ha, ha, ha!

Encara reia com un boig que la brava Caputxeta li saltava al damunt i li agafava amb tanta traça la pota del davant que el va fer rodar pels aires i li va fer donar tres voltes de campana. “Nyiauuuuuuuu!”... “plofff!”

–Fantàstica clau, Cesca! –la va encoratjar la iaia.

El llop, després d'un triple salt mortal, es va estampir a la barra de la corriola del pou per anar a parar, per fi, de cap a la galleda.

I bramava com un posseït:

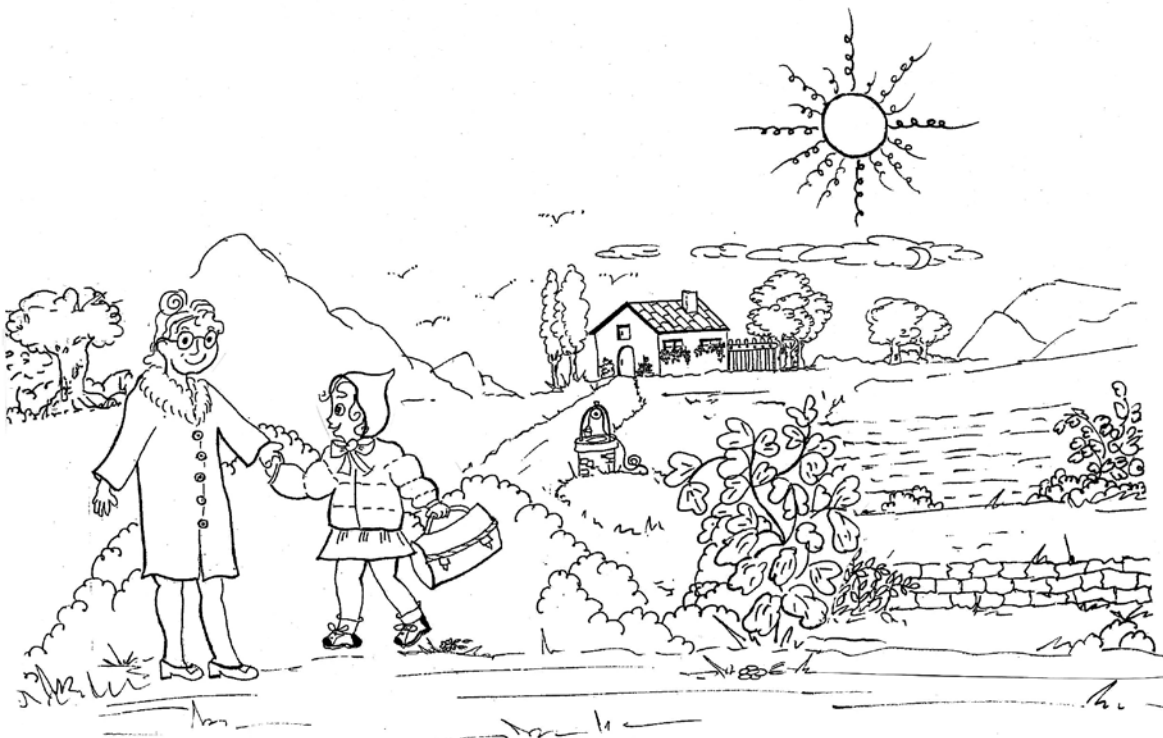
–Aiiii! Aiiiiiii! Què és aquest mal llamp que m'ha caigut a sobre? Aiiiiii! Aiiiiiiiiii!

L'àvia, valenta i coratjosa, cop de bastó va i cop de bastó ve! El va ben estovar! Sense perdre un instant, li va lligar fort les potes del davant, després les del darrere i entre totes dues el van penjar de cap per avall a l'estenedor, on es va estar fins l'endemà a sol i serena, sense sentits. Quan van passar els caçadors se'l van endur, ells ja sabien què n'havien de fer.

L'àvia i la Caputxeta, en un cas prou clar de defensa pròpia, es van poder deslliurar de les dents d'aquell pocavergonya de llop, i la Festa Major i l'estiu sencer van transcórrer felicitat. Mai més no van oblidar aquell fet, perquè en van guardar un bon record: des de llavors, cada hivern, la iaia de la Cesca anava a passeig amb les seves amigues lluint un magnífic coll de pell confortable, pelut i calentó, que la guardava dels cops d'aire i del mal de coll. Ah!, i la Caputxeta Cesca, per anar a l'escola, duia una bonica i resistent bossa esportiva de pell de llop. El seu tiet, que treballava en una adoberia per allà al carrer del Rec d'Igualada, la hi va adobar i la hi va confeccionar. Ben content de la seva feina i veient que n'havia tret tan bon partit, li deia sempre:

–Mira que tens bossa per temps, eh? Paraula de blanquer amb bona experiència! Fa més de trenta anys que treballo la pell i aquesta és de les més fortes que he vist!

I la senyora Rosa i la Cesca reien, múrries i alegres...

I sempre més van viure tranquil·les i contentes... I si, algun cop, recordaven amb basarda aquell fet, es posaven a cantar, a picar de mans i a ballar:

–Un, dos, tres... a mi el llop no m’espanta.
Un, dos, tres... a mi no m’espanta res!

Mireu el llop, mireu el llop,
mireu el llop, mireu com balla.
Mireu el llop, mireu el llop,
que ja no ballarà mai més!

Un, dos, tres... a mi el llop no m’espanta.
Un, dos, tres... a mi no m’espanta res!»

El conte i la cançó acabats, la Mariona somreia com la Caputxeta i la iaia. Va dir:

–Pare, puc mirar una cosa, un momentet, abans d’anar a dormir?

Va anar a la seva habitació i va tornar amb uns papers als dits. Era un opuscle amb fotos de colors. *L’Anoia* era el títol. Hi havia un petit text a sota de cada imatge. La Mariona el va desplegar.

–D’on l’has tret, Nona, aquest document?

–Ens el van donar a un lloc on vam anar amb els meus companys i la senyoreta Isabel. Em sembla que era el curs passat. Hi havia les portes de vidre... Ho recordo perquè el Pau de la meua classe es va donar un cop de cap a la porta... Ah, era el Consell Comarcal! Era a la plaça de Sant Miquel!

La noia va obrir el llibret... El Joan mirava amb goig com la seva filla resseguia, amb el dit, el camí que havia fet la Caputxeta del conte sobre un mapa de la comarca. Va badallar.

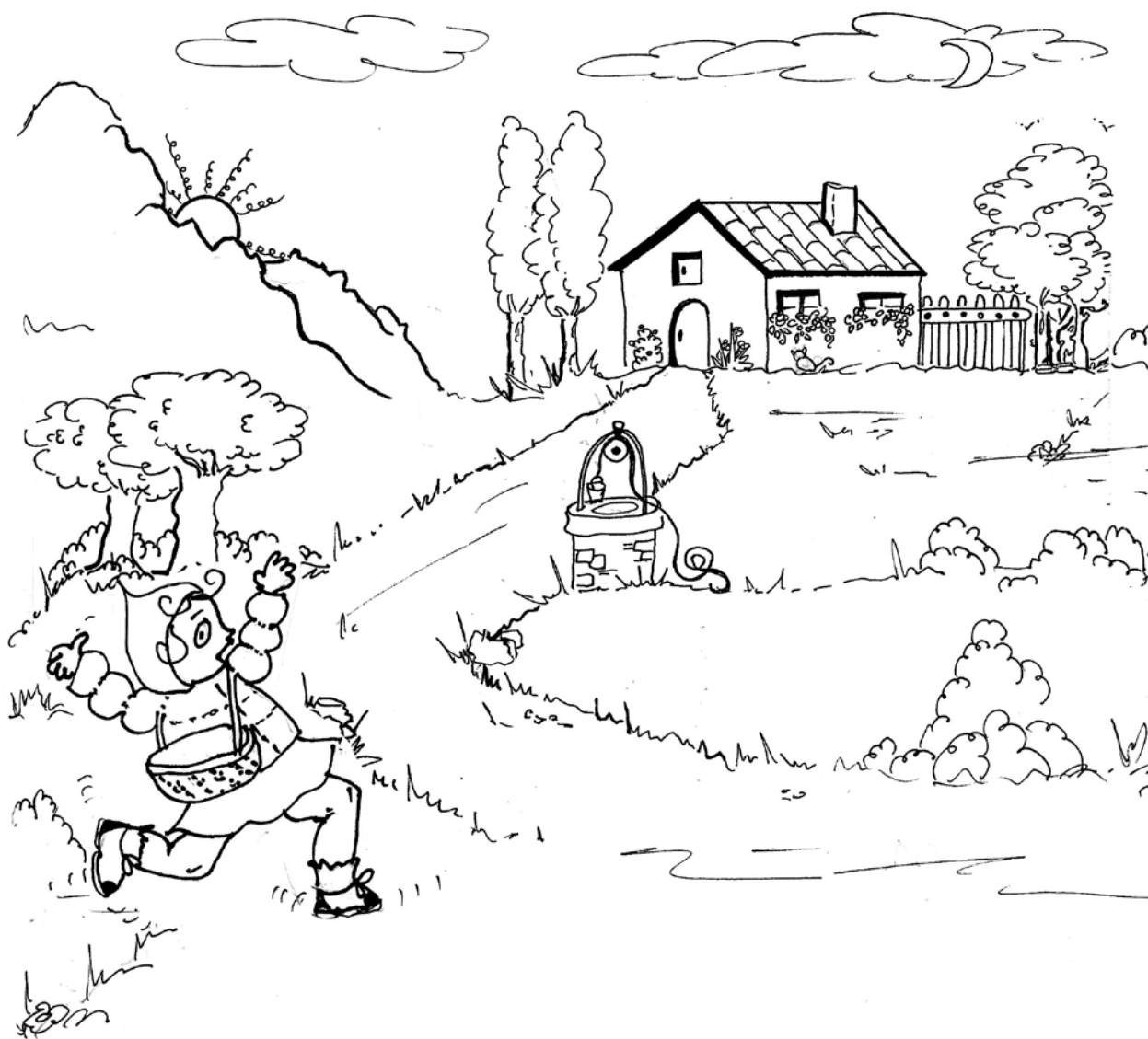
–Pare! –va fer–. Per què no hi anem, a ca la iaia de la Caputxeta, un dia, tot caminant? Oi que tu també hi vols anar, Confit?

El gos va obrir un ull, es va estirar una mica i va tornar a agafar el son. La noia encara va dir:

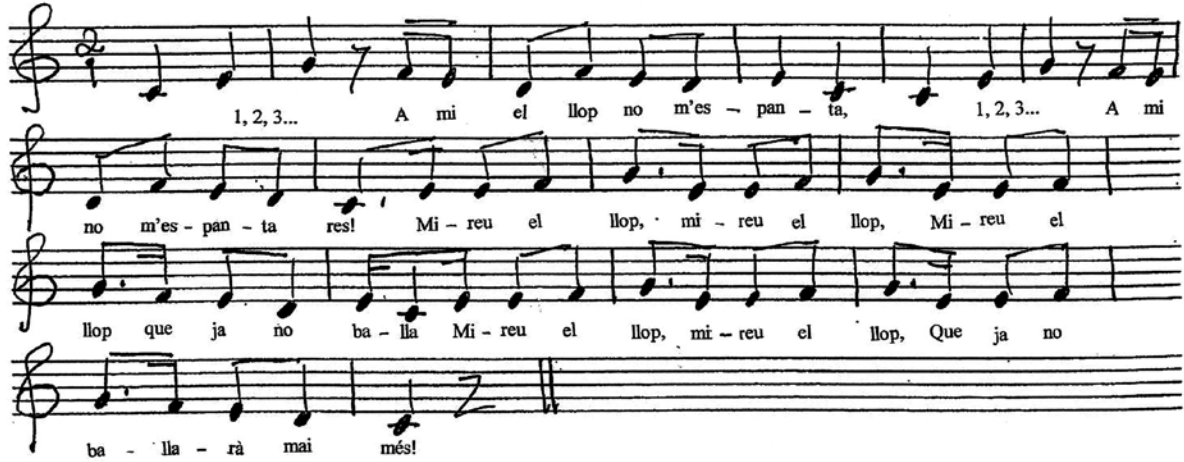
–M’agradaria força anar a l’altra banda del Puig d’Aguilera!

El Joan va pensar: “Mira, aquí és on jo t’esperava!”

FI

CANÇÓ DE LA CAPUTXETA CESCA

—Un, dos, tres... a mi el llop no m'espanta.
Un, dos, tres... a mi no m'espanta res!

Mireu el llop, mireu el llop,
mireu el llop, mireu com balla.
Mireu el llop, mireu el llop,
que ja no ballarà mai més!

Un, dos, tres... a mi el llop no m'espanta.
Un, dos, tres... a mi no m'espanta res!»

Cor: I la Caputxeta Cesca, què més va fer?

Nens: A la Cesca, com a mi i com a vosaltres, li agrada molt la...

Tots: ... gresca!

El Raimon rodamón

— Conte situat a la Pobla de Claramunt i pobles de tota la comarca —

El Raimon rodamón al regne de Claramunt

Ja no feia calor. El dia s'havia escurçat considerablement i a la sortida d'escola, després d'haver berenat, el Ton, l'Enric i la Mariona feien els deures. Tota la taula del menjador era un garbuix de llibres, fulls, llapis, bolígrafs i colors de fusta, de cera, de pols... Una vagonada de colors!

La Nona, encara sense obligacions escolars, se les buscava, i, com sol passar, era qui treballava amb més afició.

—Haig d'acabar d'acolorir aquest dibuix... Aviat arribarà el pare i si no m'afanyo...

“Si no m'afanyo”, res de res. Els nois sí que s'havien de donar pressa i acabar les lliçons i exercicis, i aquests no tenien cap pressa en els treballs d'escola.

Van tocar dos quarts de vuit i ja era fosc. Ben entrada la tardor, aviat n'era, de fosc! I amb l'horari nou... L'havien canviat feia pocs dies. El Confit va aixecar les orelles i, acte seguit, es va sentir el sorollet de la clau donant tombs al pany.

—Pare! —van cridar els infants—. Pare! Hola!

El Joan els va besar, va entrar a la cuina i va ensumar l'olla, aixecant-ne la tapa.

—Hola, Marta! —va saludar, amb un petó, també a la seva dona.

Ella va mirar-se el rellotge.

—Va, quitxalla, plegueu, si esteu llestos... A qui li toca parlar taula?

—Al Ton i a mi! —respongué la Nona.

Es van rentar les mans i van sopar, parlant dels petits èxits i problemes que havien viscut aquell dia.

Al vespre, a taula, era l'hora de passar comptes. Explicaven, discutien i posaven en comú tot el que havien fet i après a l'escola. I després... Ah, després! Era el moment esperat en el qual, mentre la Marta recollia la taula i posava els plats de tot el dia a rentar, el pare explicava un conte als seus fills. Semblava un miracle que no demanessin d'engegar la televisió... Potser trobaríem molt poques llars on, en aquella hora, no estigués tothom de nas a l'aparell! Ja hi havia hagut batalles, ja! Però el pacte era a l'ordre del dia en aquella casa: al vespre dels dies de treball, no hi havia televisió. Així s'havia convingut i havia quedat estipulat d'aquesta manera.

A quarts de nou, el Joan va obrir la caixa de vímet on guardaven les disfresses, draps i accessoris, vels, barrets... Hi havia de tot!

—Pare! Quin conte explicarem, avui? —va fer la noia, fent jeure el gos al seu costat.

—Ah! Això ho haureu d'endevinar! —va respondre el Joan.

Si haguessin estat contes a partir del llibre i prou, els nois no se'ls haurien escoltat mai. Ja havien passat l'edat dels prínceps i princeses... però com que el pare els els explicava sempre dintre d'un relat situat en el temps i en l'espai que ells podien agavellar i coneixien, amb

elements mig veritat i mig llegenda encara que fossin contes tradicionals, escoltaven amb molta atenció, i de la narració sempre en sortia algun ensenyament immediatament útil i instructiu.

Els fills del Joan seguïen cada moviment del seu pare, cada gest, cada expressió.

Avui, després de remenar els accessoris de la canastra, el bon home va agafar una ploma de paó i un full de diari i, doblegant el paper cap aquí i cap allà, en va fer sortir un barret triangular que havia fet mil vegades. Ja el sabien fer els nois... Llavors, hi va enganxar la ploma i se'l va posar, va remenar, encara, en el caos de trastos i va treure'n una flauta de bec ja fora de servei. Se la va dur als llavis, va fer un salt i es va plantar. Llavors, xiulant, com si toqués, va marcar uns passos de dansa...

—Ja està! Ja sé el conte!

—Jo també! Va passar fa molts, molts anys!

—Sí, sí! Jo també el sé!

Els infants, excitats, ja seïen al volt del pare. Res no podia distreure'ls de l'atractiu d'aquells contes tan ben il·lustrats d'explicacions, gestos, cants, conjurs... I tot amb inflexions exagerades a la veu, apropiades a cada personatge.

El Joan va fer una respirada fonda i, greument, va dir:

—Sóc el Raimon Rodamón!

Després d'un silenci, traient una veueta impostada molt aguda, com d'infant, va començar...

«—Senyor pare, mireu! La meva nena té el nas ratat! Pobrissona!

La petita Sclarmunda plorava. La nina que aguantava als seus braços i que tant s'estimava havia estat escomesa per les rates. Estava, tota ella, feta un nyap: el nas escaramussat, el braç dret rosegat i els vestits de puntes i brodats feien llàstima de veure, ratats de tots cantons.

Al castell de Claramunt –joia de la conca d'Òdena– no es parlava de res més. El consell de nobles, amb el senyor al davant, buscaven la solució al greu problema que els afectava: les rates ho havien envaït tot. Tot ho rosegaven, i havent-se cruspit les herbes de les muntanyes, els sembrats i els fruits dels arbres, van arribar als horts, als queviures de les cases, als aliments dels establiments i botigues, i es van apoderar del gra de les collites dipositat a les enormes sitges del poble. Ja començava a faltar menjar, i la gent tenia molta por de morir de fam.

El poderós senyor de Claramunt esguardava els seus dominis des d'una terrassa, a la part alta del seu castell fet a prova de tota agressió enemiga.

–Pobre de mi! –va fer, mig plorós–. Una fortalesa com aquest meu castell, amb tres recintes de muralla, construïda amb la pedra més resistent i forta del món, amb uns servents que em defensen fidelment, i que m'hagi de veure així! Ningú no m'ajudarà?

I és que, de veritat, el panorama era desolador. Des de dalt de la torre poligonal i a tot el volt de la fortificació només es veien que rates. A la banda de Carme, ja feia dies que els molins fariners estaven aturats, i cap a orient, les papereres també havien deixat tota activitat, amb el material esmicolat i ratat... I els Mollons? Roca viva, sense ni un bri de vegetació. Havien desaparegut romanins i farigoles, argelagues, margalls, boixos i galzerans, herbetes de te de roca... Tot presentava una grisor esfereïdora. Els camps de la banda de Vallbona, de la Torre, de Capellades, de Cabrera, i fins a perdre la vista... També cap a Agualada... La conca d'Òdena sencera i més enllà, tot estava pelat i infestat dels terribles rosegadors.

El senyor de Claramunt anava donant tombs per les muralles del seu castell fort: endavant, endarrere, al nord, al migdia, a l'est i a ponent... I només veia rates i ratolins.

Va convocar el Consell de Nobles i Estudiosos: metges, astrònoms, astròlegs, matemàtics i lletrats de tota condició, els més vells i savis de tota la rodalia, i els va dir:

–Homes i dones d'aquest domini, us he reunit aquí per trobar una solució al problema de les rates. Ha arribat a la meua oïda que també pateixen del mateix mal les terres de Montbui, d'Òdena, de Miralles, d'Orpí, de Vilademàger... De Rubió, de Calaf... De Boixadors, de... de... de... És esborronador! Ahir em vaig assabentar que havia arribat un carregament de sal, provinent del nord. Vaig parlar amb els traginers i em van explicar que a la vall del riu Llobregós, prop de Castellfollit, havien hagut de sacrificar molts caps de bestiar a causa d'una mala pesta, provocada per la gran quantitat de rates... Vol dir que és un mal general, això! Per eradicar-lo serà molt difícil! Farà falta un bon remei i que Santa Margarida ens valgui... i el Sant Crist i la seva Santa Mare!

Sangglaçats, patges i donzelles, servidors, cambreres, cuiners i cuineres van fer tres cops el senyal de la creu.

El senyor de Claramunt, un cavaller valent a tota raó, ploriquejava com un infant.

–Senyor, trobarem el guariment a tal mal! –van respondre els homes i dones més savis i plens d'experiència.

–Ja ho crec, senyor! –van afirmar, proposant tota mena de solucions.

–Sí, sí! Hem de fer fora les ratotes!

I entre tots van acordar que donarien cent unces d'or a qui pogués fer marxar o eliminar els maleïts múrids.

Llavors, el senyor de Claramunt va cridar el nunci, el qual es cuidava de fer saber les notícies a tota la gent anunciant-les per carrers i places, i li va dir:

—Comunica aquí i arreu de la rodalia l'acord que el Consell ha pres. Surt tot seguit amb la teva trompeta i fes-ho saber per places i carrers, per congostos, valls i muntanyes!

El nunci es va afanyar a complir la seva tasca:

—Tararí! Tararà!

Es fa saber que:

el senyor de Claramunt

donarà cent unces d'or

a qui ratolins i rates

pugui caçar o fer marxar!

Tararí! Tararà!

La notícia va anar corrent i tots els habitants dels poblets i disseminats rumiaven fins a perdre la son per trobar el remei miraculós i poder gaudir del premi que en aquells temps de pobresa hauria anat prou bé a tothom.

Vet aquí que un xicot desmanegat i sense manies de cap mena que aquells dies voltava pel coll de Mata, ho va sentir i li van fer força goig els diners.

L'anomenaven Raimon Rodamón pel seu caràcter nòmada i inconstant en el treball. Havent escoltat atentament el nunci, va dir:

—Renoí, renoi! I que bé m'anirien cent unces d'or la setmana que ve, que és Sant Martí, la Festa Major de Tous...! I que bé que em caurien aquests calerons! Podria jugar al conillet de la sort, participar al concurs de bitlles... i tirar boles a totes les barraques de pomes ensucrades i llepolies de mel!

El noi ja sucava pa amb l'olor. Doncs, va començar de rumiar per veure com podria treure del mig i eliminar totes les rates i ratolins de la comarca.

Com que era molt astut i tenia una memòria excel·lent, es va recordar d'un fet que potser l'ajudaria.

Vet aquí que una vegada, ja feia anys, va conèixer una dona, amiga de Perot *lo lladre*, que vivia al mig del bosc en un casalot no gaire lluny de la font de Mussa, a Montmaneu. Deien que havia vingut de terres de ponent i corrien males llengües que li atribuïen poders de bruixeria i pactes i conxorxes amb el dimoni. Tothom la rebutjava i no volien parlar amb ella ni tenir-hi cap tracte per por de ser encisats amb males arts. El Raimon, però, no tenia temor ni prejudicis i, just un capvespre que jeia prop del castell de Riquer, la va veure que traginava llenya per al foc. Llavors, la va saludar i, en un rampell de bon xicot, la va ajudar a carregar tots els troncs al carro. La dona, que no era pas lletja ni semblava mala persona, li va dir:

—Té, en paga dels teus serveis, et dono aquesta flauta de colors... És màgica...

El bosc es mostrava embolcallat de vapors misteriosos. La dona va aixecar el cap, fitant la lluna, que mostrava el seu ple sobre la Panadella... Tenia els cabells rojos i una veu encisadora. Va mormolar unes paraules misterioses... Amb els ulls mig closos, va continuar:

—Si formules un desig mentre li arrenques una melodia, el desig es complirà!»

La Nona no les tenia totes. Estava quieta com un mort i abraçada al gos. Va dir:

—Pare! Però que no són totes lletges, peludes, plenes de berrugues i dolentes i malcara-des, les bruixes?

El Ton i l'Enric van esclatar en un riure nerviós i el Joan veia que tots estaven una mica inquiets. La Mariona, morta de por, i els nois, que no volien que es veiés però tampoc no les tenien totes, no estaven pas gaire tranquils.

—A veure, Nona. He dit alguna vegada que aquesta dona fos una bruixa? I ni que ho fos, segur que n'hi ha de ben boniques i fins i tot de bones, eh?

La noia es va asserenar.

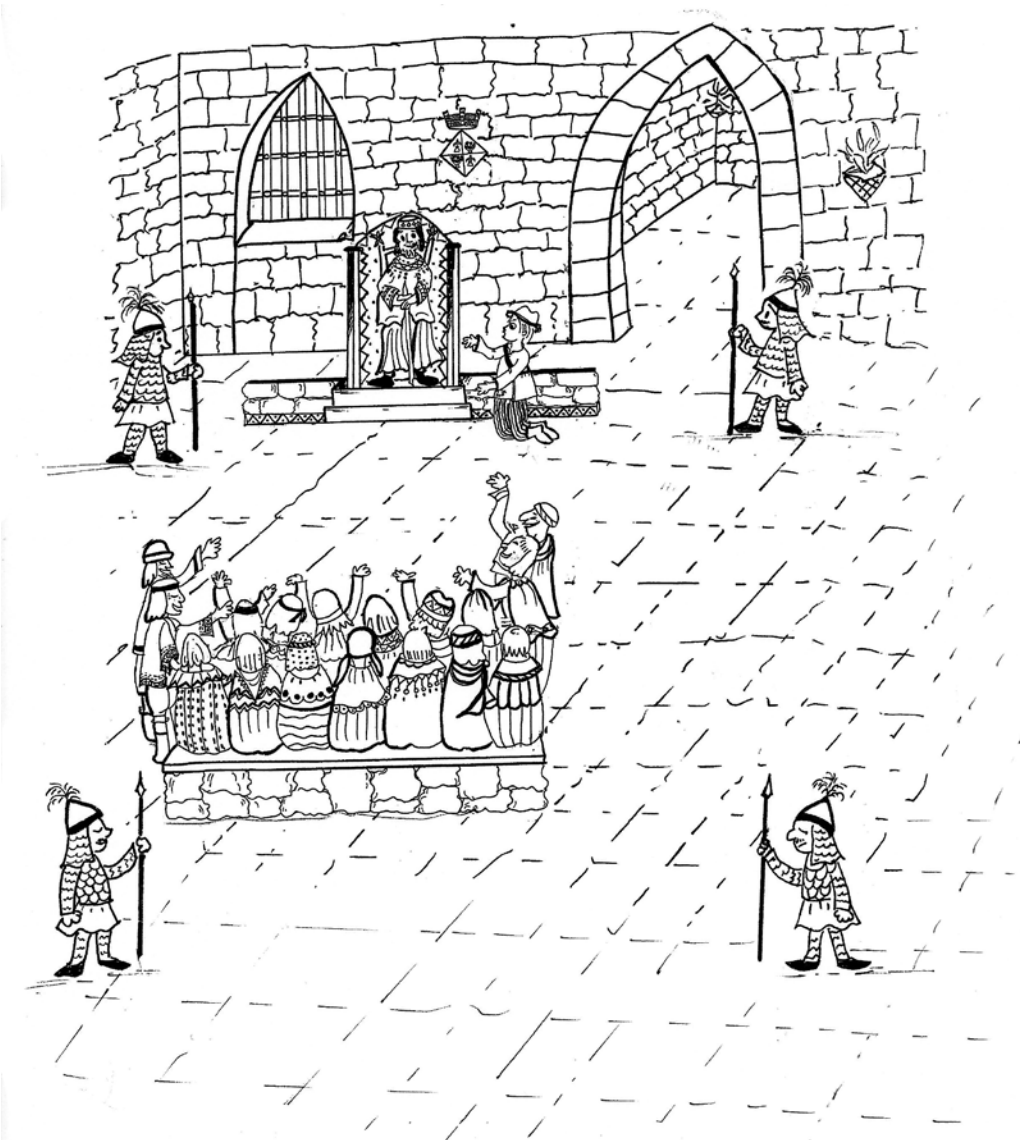
–Va, pare –va dir l’Enric–. I què més va passar?

«Llavors, el Raimon ja no va parar de remenar i de buscar per tots els racons del seu desballestat bagatge, fins que del fons del sarró en va treure un instrument a tall de flauta fet de canya seca. Era de tots els colors i tenia un so molt afinat. L’endemà, de bon matí, va pujar al castell i es va presentar al senyor de Claramunt, que el va rebre assegut al seu setial.

El Raimon, respectuós, es va vinclar davant seu amb reverència i li va dir:

–Senyor meu, vinc a veure-us perquè jo puc salvar el país d’aquesta mala plaga de ratotes.

Es va fer un silenci pregon. Els nobles i les dames, els patges, les cambreres, els mossos de cavalleries, les mestresses de la cuina i les que enllustraven les llànties forjades, es van quedar petrificats. Tothom escoltava el xicot, el qual va continuar:

–Bon senyor de Claramunt, jo faré desaparèixer els malignes i pèrfids rosegadors! Us puc assegurar que no els veureu mai més el pèl. Els traure de tota la comarca, si em feu confiança.

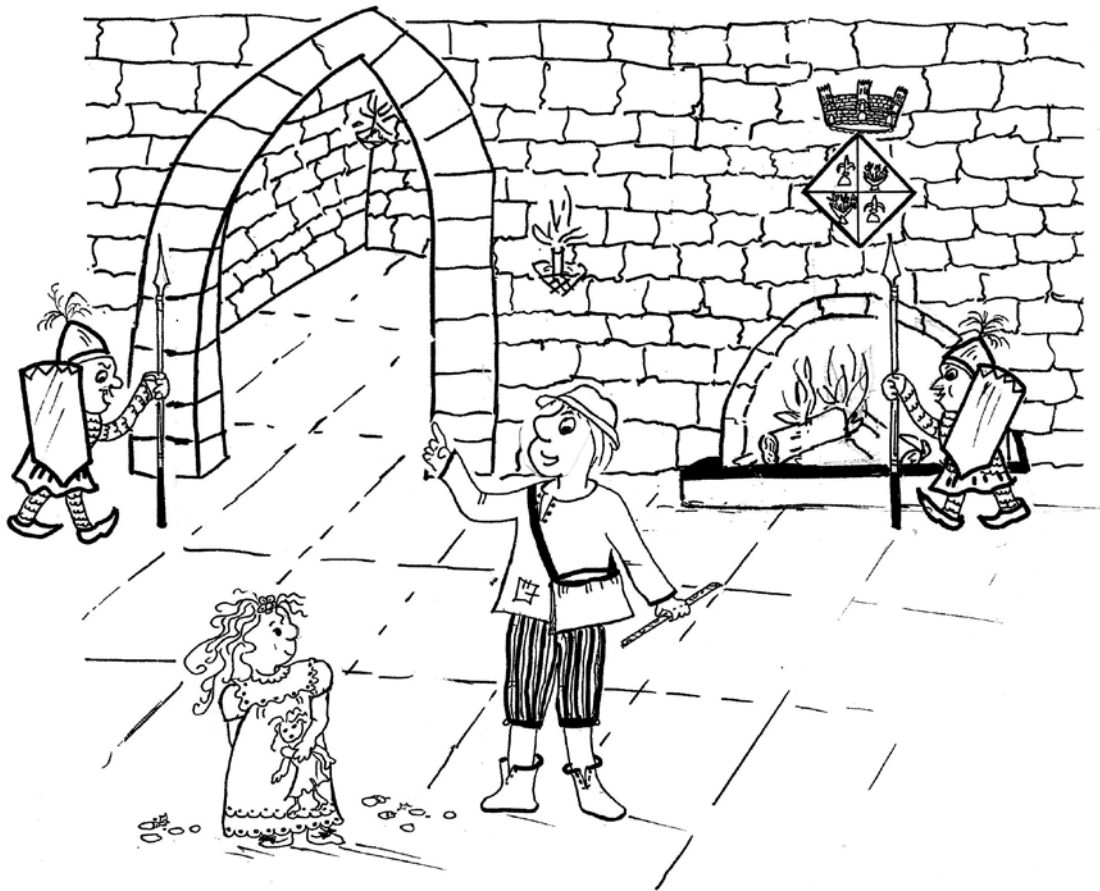
Tots els habitants del castell s'havien reunit a la sala del tron i xiuxiuejaven paraules de lloança dirigides al Raimon.

–I com ho fareu, benvolgut amic?

El Raimon va treure la seva flauta irisada i va respondre:

–Mireu, aquesta és l'arma. És una flauta encantada! Us juro que tots els rosegadors desapareixeran al seu so!

Tota la gent del castell va esclafir a riure: “Ha, ha, ha, ha!” Era tan inversemblant la proposta! Ningú no es podia creure les paraules del rodamón! Això seria un miracle!

El Raimon, però, pensant en les cent unces d'or, va insistir davant del poderós senyor i va aconseguir la causa. Llavors, va anar per una dreцерeta que el va portar a baix, vora la riera de Carme. Es va orientar i va seguir per la ribera tot tocant alegrement la flauta màgica i alternant el so amb cants i conjurs prodigiosos per fer desaparèixer les males bèsties. Tenia la veu prou bonica, el rodamón! Anava saltant i tocava... i també cantava així:

–Si voleu jo m’enduré
els ratolins i les rates.
Si voleu jo m’enduré
les ratotes del carrer!

A l’acte, van començar d’aparèixer rates i ratolins. Sortien de les farineres, dels molins paperers, de les clavegueres, dels horts, de les cases, de les pallisses, de darrere dels esbarzers... Rates i més rates, joves i velles... I ratolins... blancs i negres, rojos i marronosos, clapats, pelats i peluts. Famílies senceres de rates i ratolins anaven seguint el Raimon, enmig de canyissars i jonqueres. Alguns, aprofitant el curs de l’aigua... Ell anava alternant cant i música:

–Veniu, ratolins, amb mi,
veniu, ratolins i rates.
Veniu, ratolins, amb mi,
seguiu tots el meu camí!

El brau xicot, com per art de màgia, trespava pels camins del sud emportant-se el fastigós bagatge. Ja arribava en vistes de la serra d’Ancosa. Llavors, va virar cap al nord. Va veure Bellprat, la Roqueta i Miralles. Va travessar la riera de Montbui, va saltar cap a l’engorjat de la Fou, a Tous, no gaire lluny de la majestuosa masia d’Aubareda, on va fer un tragueta d’aigua que li va oferir la mestressa per desalterar-se i, ben refrescat, va anar continuant el seu camí, travessant rieres i muntanyes.

No estava gens cansat. Devia ser cosa de l’embruix... Oh! És que el Raimon volava!

I tota la corrua de rosegadors el seguia prodigiosament, flotant pels aires!

Va creuar, també, la riera de Tous, la de Clariana... I tants i tants cursos d’aigua indefinits i enjogassats que es lliuraven, mansos, al riu Anòlia, el qual els engolia amb avidesa.

Van sobrevolar Argençola, Jorba, Copons, Rubió, Montmaneu, Sant Guim... Veciana... i amunt!, cap al Tossal de l’Astor. I Vilamajor i la Guàrdia Pilosa... i Conill... I les rates, cada vegada més nombroses, passat Pujalt ja cobrien una superfície considerable.

Quan el Raimon va veure, en la llunyania, el priorat de Santa Maria, va fer un gir cap a l’est i, des de l’aire, tot planejant, va dir com parlant amb si mateix:

–Ves que n’és de bonic, aquí el riu! Quines aigües més capricioses i cristal·lines que té!

El noi, per la seva condició de nòmada i rodamón, coneixia prou bé cada racó de la seva terra, i, en bona fe que aquest n'era un dels més encisadors, deia sempre. És que era un xicot molt sensible... I, oi que no us ho creuríeu? Doncs era poeta, i sovint quedava embadalit davant la bellesa d'una flor boscana... I semblava esquerp, i era dolç i gaudia dormint sota el mantell d'estels que ell tant coneixia...»

El Ton va fer parar la narració. Va dir:

—Ja m'ho pensava, que era poeta, per les cançons de les rates... A classe vam treballar els versos i la “senyo” em va dir que jo era una mica poeta, també, perquè vaig fer molt bé els rodolins.

L'Enric va bufar, una mica engelosit:

—Ai, aparteu-vos, que ve el gran geni!

La Nona ja s'estava impacientant. Va fer:

—Va, pareu tots dos! Apa, pare, continua, i vosaltres tanqueu la boca, xerraires!

Es van assossegar i van callar de bon cor. És que el relat acaparava tota l'atenció dels infants.

Els nois havien desplegat el mapa de l'Anoia sobre la taula, com feien sempre. Allà hi figuraven tots els municipis, rius, rieres i rierols, muntanyes, carreteres i camins, esglésies i castells. L'Enric resseguia amb el dit sobre el paper l'itinerari de l'heroi del conte i els seus repulsius acompanyants mentre el seu pare anava explicant.

«El rodamón va esguardar, enllà, la vall de Sió. Va virar i va tirar cap al sud, deixant Castellfolli, Calonge... Sant Pere Sallavinera... Sant Martí de Sesgueioles... I Calaf i els Prats de Rei sense rates ni ratolins... Els homes i dones de tots els poblats, disseminats, masos i masies que veien tal meravella quedaven ben bocabadats.»

—Stop, nano! —va tornar a fer el Ton—. Oi que aquest és el territori que potser se separarà de l'Anoia quan retornin les vegueries? La mestra ens ho va explicar!

Al Joan se li van esbatarar els ulls. Què és el que deia aquest marrec? Va quedar ben astorat.

L'Enric va preguntar:

—Pare, què són les vegueries?

Pobre Joan! Com podia explicar tot això si la feina era seva per entendre-ho! Va dir, insegur:

—Les vegueries... les vegueries... Això és molt antic! Eren unes demarcacions territorials, a l'Edat Mitjana... Un dia us ho explicaré bé. I quant al que em preguntes, Ton, sobre si aquest territori de l'Alta Anoia es segregará o no, en cas que les vegueries es recuperin, no ho sap ningú, encara, això! Si ve el moment us prometo que me n'informaré bé per explicar-vos-ho. Ara no ho sé gaire, francament... Ho buscaré i us en faré cinc cèntims, d'acord?

Els ànims calmats, van continuar el conte.

«Doncs el Raimon, el bon rodamón, tot tocant la flauta miraculosa i cantant, va sobrevo-lar Rubió... i ja s'albirava el castell d'Òdena.

Havent seduït els rosegadors de la rodalia, de tot el disseminat, de masos i masies i d'Agualada, va saltar cap a Castellaulí, es va arribar fins al peu de Montserrat, va baixar cap al Bruch, Piera, els Hostalets, Masquefa, la Beguda... Des del seu vol màgic, el noi oblidava, sovint, la gran processó de múrids que arrossegava i s'embadalia contemplant la bellesa del seu petit país...

—Que bonica és aquesta riereta... Ah! Si això és Vallbona! Ja sóc als dominis del senyor que pagarà els meus serveis amb cent unces d'or! He de pensar què fer d'aquestes bèsties que arrossego! Com podria fer-les desaparèixer?

Rumiava... rumiava...

El xicot i el seu fastigós seguici vorejaven, llavors, el riu Anòlia...

—Ja ho sé! —va fer, mirant astuciosament els dolços meandres del riu que tan bonics es pronunciaven per allà.

En passar prop de Capellades, en un gran revolt del riu, just al punt més abrupte i còncav, va desitjar que s'obris la terra, tot tocant una bella melodia i pensant en la força prodigiosa de la flauta irisada... Oh! El meandre es va eixamplar, les capelletes van trontollar i, enmig d'un eixordador estrèpit, un moviment tel·lúric va obrir un forat que va engolir totes les rates i ratolins fins a fer-los fonedissos per sempre.

—Oh! —va fer el xicot—. Oh! Miracle! Prodigí!

Astorat, el Raimon va veure com la terra es tancava altra vegada i en aquell indret hi va quedar una corba tan determinada que mai l'erosió de les aigües no va poder bellugar. Mai més!

Havia arribat el moment tan esperat pel noi. Llavors, amb la feina feta, se'n va pujar al castell i es va presentar per rebre la paga. El van fer entrar a la sala principal, on el senyor de Claramunt seia al seu setial. Es va vinclar davant seu, amb gran reverència, com la primera vegada. Va dir, fent ressonar la veu:

—Senyor amo de Claramunt,
he complert el que heu manat.
Les rates i els ratolins
jeuen a dins d'un forat.
Doneu-me la bossa d'or
ja que me l'he ben guanyat!

Però el Consell de Nobles i Estudiosos, els més vells i savis de tota la rodalia, amb el seu senyor al davant, no van voler donar al noi ni una unça d'or. El portaveu, com un tro, va contestar al Raimon:

—Mira, noi. És que som pobres,
les rates ens han plomat.
Ara no podem pagar!
Ja no tenim res de sobres,
i no estem per bones obres...
Si vols, vine a treballar!

I va haver de marxar sense res. Com que en aquell temps no hi havia democràcia, el senyor manava i la resta a obeir... I amén.»

–Pare, què vol dir *democràcia*? –van preguntar els nois.

–Doncs, mira. Vol dir que el poble és sobirà, que té autoritat, que tots els homes i dones tenim drets i deures. Que hem de ser iguals davant la llei i que tots, rics i pobres, poderosos i humils, homes i dones, l’hem de complir. Tothom ha de rebre el mateix tracte, sense privilegis ni favoritismes. És just al revés del poder absolut que ostentava el noble senyor de Claramunt.

La Mariona no entenia gran cosa però va dir:

–Que n’hi ha de democràcia, a Igualada?

El Joan va sospirar, va fer una pausa i va respondre:

–Sí, sí. Ara sí! Quan jo era petit, no. Però aviat va ser implantada. Em sembla que era l’any 1979.

–I qui s’ho va inventar això, que tots som iguals davant la llei, homes i dones... Que tots hem de complir-la i... tota la resta?

–Els grecs en són a la base. Aquesta paraula és grega. Ells van aplicar la democràcia, però no us cregueu, eh? Que van tenir prou treballs a posar-la en pràctica! Eren uns demòcrates amb els esclaus al darrere... També al segle XVIII, els francesos hi van afegir moltes idees... Bé, continuem?

El Joan s’havia embrancat en un afer ben complicat. Va fer, tot estossegant:

–Va, que el conte ja s’acaba!

«El Raimon, que mai no havia treballat, a l’estiu per les suades i a l’hivern pels refredats, es va enfadar molt. Va sortir de l’estança tan emmurriat que no va veure la petita Sclarmunda que jugava, prop d’una gran llar de foc, i va ensopegar amb uns aglans de garric que la noia havia escampat per terra. El rodamón va tenir, llavors, un pensament monstruós. Es va mirar la noieta, la filla del senyor de Claramunt... Era un infant de meravella... Una noia rossa com un fil d’or, amb uns ulls ametllats de forma i del color de la mel, dolços i captivadors...

–Bon dia, jove senyora! –va dir-li el Raimon–. Perdoneu que hagi escampat les boles del vostre joc... Escolteu, voleu jugar amb mi?

Anava marxant, el rodamón, amb veu maliciosament mel·líflua i un somriure sinistre als llavis. Va mormolar, encara:

–Ja ho crec que vindreu amb mi, a jugar... Ja ho crec!

El sol anava a la posta. El Raimon esguardava l’infinit, tot imaginant i assaborint ja, amb voluntat malèvola, la idea que com un mal llamp li voltava pel cap. Parsimoniosament, va agafar la flauta i tot saltant i ballant es va posar a tocar i a cantar:

–Ara sí que m’enduré
nois i noies, nois i noies,
a tots me’ls emportaré,
ni un de sol no en deixaré!

I, a l'acte, van començar de seguir-lo tots els infants. Al davant hi anava l'hereva del castell de Claramunt, encisada, feliç i contenta, donant la mà als altres nois i noies, els quals, ja nombrosos, l'acompanyaven. I de tot arreu se'ls afegia més quinxalla, saltant i ballant... i de bon grat entraven dins del sortilegi.

Els pares i mares, avis i àvies, ja podien cridar-los! Allà ningú no girava el cap.

–Sclarmunda! Filla! Vine aquí! T'ho mana ton pare, el poderós senyor de Claramunt! Vine, per Déu, si et plau!

–Arnau, vols fer el favor de tornar? –cridava una dona.

–Laura! Martina!

–Carles! Núria! Gabriela!

–Griselda, vine! –feia un avi.

–Carola i Natàlia, torneu cap aquí!

–Pol!

Però res de res. La corrua, cada cop més nombrosa, avançava sense fer cap cas de les ordres de pares i mares, avis i àvies!

–Guillem, respon-me! Maria, vine!

–Pau! Marc! Claret! Joana!

–Roger, vols fer-me cas? Vine!

–Martí, escolta'm!

–Cesca i Mireia, filletes, torneu. Vosaltres sou molt petites, encara!

–Jordi, vine!

Res de res i tres vegades res.

–Ovidi! Bonada!

La gent del poble encara cridava:

–Marta, Anna! Filletes! Torneu... torneu...!

De les cases de tots els pobles de la comarca de l'Anoia, de tots els nuclis i disseminats, arribaven infants. Tots anaven unint-se al seguici del Raimon, el qual no parava de tocar ni es cansava de cantar.

Van anar tirant cap al bosc... enllà... enllà... Donaven tombs pels entorns, fent esses i giragonses. De mica en mica s'anaven fent lleugers i els peus se'ls van anar desenganxant de terra... Ja volaven! Oh!

Tot flotant per l'aire, dibuixaven en el cel una coriolada cada vegada més llarga i sinuosa. Semblava la cua d'un estel en un dia de vent! Es van perdre, allà lluny...

El Raimon va esperar que es fes fosc i negre... Llavors, va conduir tota la mainada, que flotava per l'espai, cap a orient. Allà hi havia bons amagatalls! Va veure el bosc de les capellades...

Apartat del nucli de la població i sota mateix, hi havia unes coves, prou conegudes...»

–Pare, perquè dius el bosc de les *capellades* i no de *Capellades*?

–Perquè *capellades*, fa molts, molts anys, volia dir *capelletes*. *At* i *ada* constituïen el diminutiu del nom. Era com dir el nom en petit... Ara aquestes partícules han evolucionat en *et*, *eta*, enteneu? I el terreny va donar nom al poble. No ho entenien gaire, però...

«Allà, a les capellades, podria ocultar tots els infants de la comarca com havia fet amb les ratotes... Allà al Capelló... Sí, sí! Ningú no sospitaria que aquell abric, dins les roques, amagava tants infants!

Vet aquí, doncs, que als dominis del senyor de Claramunt i a tot l'entorn hi tornava a haver molt menjar... És clar! Sense rates i amb poca gent que se'l mengés... Com que faltaven tots els nois i noies!

I tothom estava trist!

Llavors, plorós, afligit i pesarós, el senyor de Claramunt, sense la seva Sclarmunda, la filleta del seu cor, va dir:

–Què no donaria, jo, per recuperar la meva filla i tots els nois i noies d'aquests dominis de l'Anoia!

Tota la gent va afegir, amb la pena al cor:

–I jo, per retornar la meva Marteta... I la Maria... I la Cesca i el Guillem...! Déu meu!

–I jo! Voldria que tots tornessin! Ho donaria tot!

Nobles i servents, i tots els vilatans, entristits, ploraven i ploraven d'enyorança...

Van acordar, doncs, fer cridar el Raimon per demanar-li perdó i pagar-li les cent unces d'or promeses. Per sort, el xicot no es va pas fer pregar gaire! I així que va haver cobrat, complint la paraula donada –en altre temps, això de la paraula era sagrat–, va anar cap a sota les capelles –aquelles coves que foren habitatge de l'home prehistòric–, va saltar marges i cingleres i a baix, al congost del riu, vora la resclosa del molí del Pas de l'Aigua, es va endinsar sota terra, en una espelunca humida, al riberal del riu Anòlia, va fer córrer una gran llosa i va sortir tota la quitxalla, que va pujar, amb quatre salts, sobre les capellades, al poble. Allà els esperaven pares i mares, avis i àvies, tiets i tietes, conduint carros amb tir de quatre bous o bons cavalls, que els van portar, a tots plegats, al castell de Claramunt, on es va fer una gran festassa.

El Raimon també hi va ser convidat, però ell, xicot de bosc, més es va estimar marxar. Es va carregar al coll el seu sarró amb els diners i una saca de xarpellera plena d'eines i atuells. Es va dur als llavis la meravellosa flauta de colors... Tocava una melangiosa melodia... Vés a saber quin era ara el seu desig!

Va anar baixant, sense presses, fins al riu, del qual va remuntar les aigües amb els peus descalços, esquivant sangonelles i crancs. Un martinet blau escarnia el so de la flauta...

A tocar dels gorgs que es formaven a les concavitats dels meandres, granotes i gripaus rondinaven, tot vigilant aquell món microscòpic que els servia d'aliment, amagat sota coixins de molsa. De tant en tant, una catèrvola de bagres o de carpes lliscava a flor d'aigua. El Raimon va agafar un palet i el va llançar a la ribera, contra un munt de rocs.

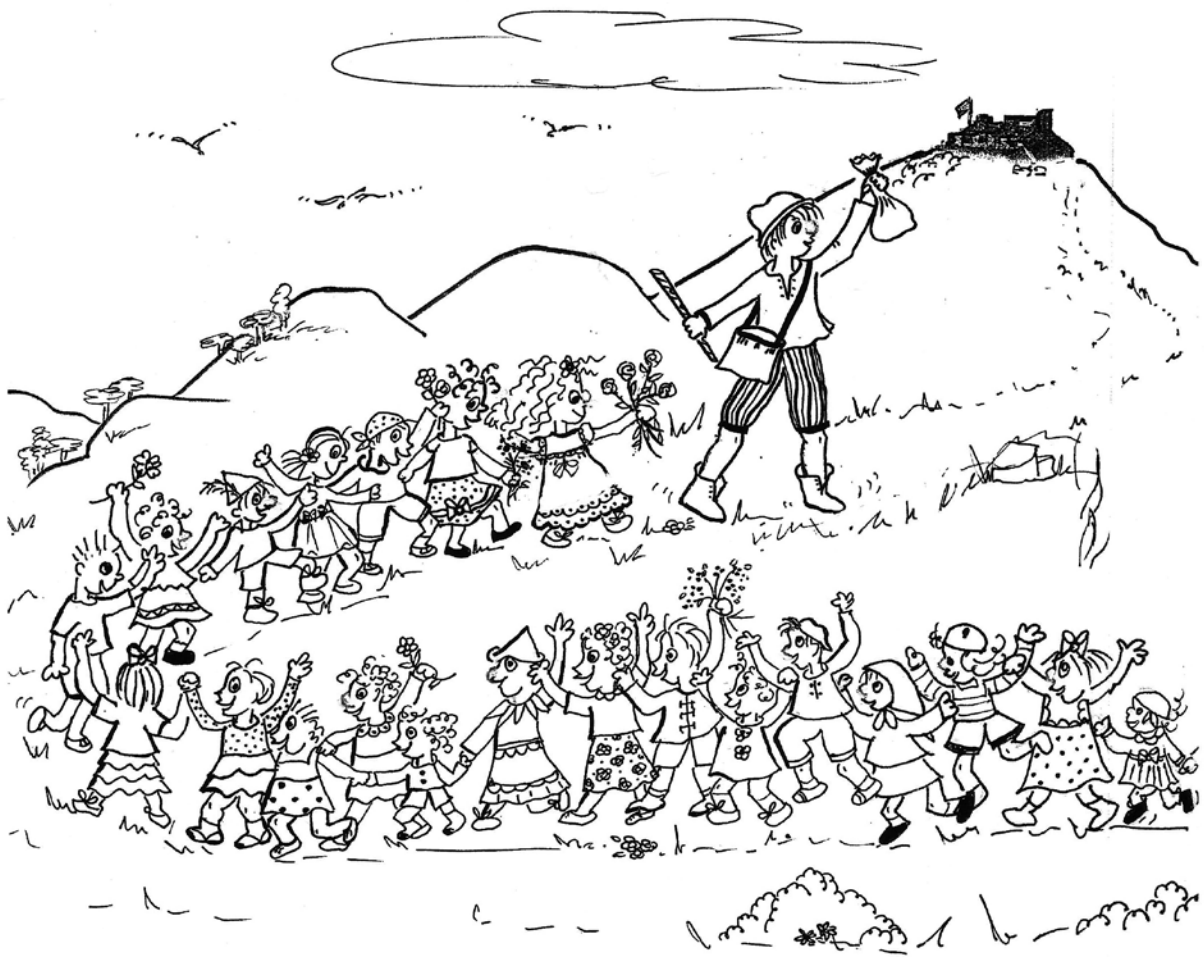
–Oh! Què és això que es belluga? –va fer el noi, acostant-s'hi–. No pot ser! No pot ser!

És una rata! Una rata!

L'animaló es va esmunyir, esporuguit, entre les herbes... El Raimon el va perseguir a cops de pedra sense èxit. I el rodamón, sempre més, quan passava per aquell indret vora el riu Anòlia, entre el castell de Claramunt i el Capelló, deia:

–Aquí és on vaig veure la rata... l'única rata que devia quedar per aquí... la rata... la rata... la rata... la Rata!

I potser a aquell lloc li quedà aquest nom per sempre més.

Hi havia un cel entre violat i blavós. Ja no es veia el sol. Un dens escamot d'estornells travessava l'espai. Els ocellots eren tan nombrosos que semblava que l'enfosquessin en aquella hora de vespre. El vent bufava del nord, sense gaire força.

—Demà farà bo! —va dir, baixet, el Raimon.

Va menjar quatre móres, es va ajeure a l'empara d'una balma, vora una fonteta i sota un magraner, i es va adormir.

I als dominis del senyor de Claramunt i per totes les terres del volt, tothom va ser feliç. I des de llavors, mai més no hi ha faltat ni menjar ni alegria.»

La Nona ja dormia, però els nois, sigui per curiositat, sigui per endarrerir l'hora d'anar a dormir, van preguntar:

—Pare, què és més important, la Pobla de Claramunt, doncs, o Igualada?

—Jo diria... que el pare de la Sclarmunda era l'home més poderós de per allí, en aquell temps... —va respondre, sense comprometre's gaire.

L'Enric va badallar. El Joan ho va aprofitar i va fer:

–Mira quina son que teniu! Va, a dormir, que són les nou tocadés!
Obedients, van fer un petó a la mare. El Joan, parant la galta, va dir:
–I jo què?

També va rebre el petó de bona nit.

Llavors, va anar cap al prestatge del gran moble del menjador. Es va enfilar per agafar un llibre molt gruixut. Enraonava sol... El gos se'l va mirar i va anar cap al seu coixí, al peu de la porta del cancell.

–A veure... En aquell any de gràcia... què era més important, Igualada o la Pobla? On trobaré això, jo, ara... Si no m'ho diu mossèn Segura...

Mentre remenava, quasi amb reverència, els finíssims fulls d'aquell llibre d'història que tant s'estimava, va reaparèixer el Ton.

–Què fas aquí, que no te n'havies anat al llit, tu? –va fer una mica empipat el pare.

–Sí... però no podré dormir sense aclarir una cosa...

Al Joan se li acabava la paciència. Va comptar a deu, va respirar profundament i es va empassar la saliva.

–Què és això tan important que et treu la son, fill? Va, digues!

–Pare! –va interpel·lar, consirós, el noi, com si la seva pregunta fos de vida o mort–. Per què canvien l'hora a la primavera i a la tardor?

El Joan va respirar alleujat. Déu sap quina pregunta compromesa, abrupta i crítica s'esperava!

–Doncs per estalviar energia, diuen! Però jo no ho he entès mai gaire... El Ton encara va continuar:

–I des de quan es fa, això?

Sortosament, el Joan havia parlat d'aquest assumpte amb els companys de la feina encara no feia una setmana. Va dir:

–Mira, s'ha fet dos cops. El primer va ser l'any 1943. Es va avançar una hora per davant de l'horari solar, i la segona vegada va ser el 1974. Van avançar una altra hora. Ara, doncs, anem dues hores per davant del sol.

–...

–Què, noi? Ara ja podràs clapar? Apa, cap a dormir, nano. Llestos! Desapareix!

Li va tustar l'espalla i el Ton va marxar com un autòmat, tot mormolant:

–Mil nou-cents quaranta-tres, mil nou-cents setanta-quatre... Mil nou-cents quaranta-tres, mil nou-cents setanta-quatre... Mil nou-cents...

El Joan va retornar al seu llibre. Va posar en marxa totes les seves neurones. A veure, a veure si podia esbrinar la pregunta dels seus fills.

–Igualada o la Pobla... On trobaré això, jo ara...? Càsum la quitxalla...!

FI

El Patufet es fa gran

— Conte situat a Vilanova del Camí i Can Titó —

El Patufet, brau minyó, viu al bosc de Can Titó

Era un capvespre assolellat del mes de maig.

–Avui, potser no explicarem cap conte –va dir el Joan als seus fills.

Tots badallaven. Havia estat un dia esgotador i els infants queien de son. És que havien anat a Can Titó i havien caminat força, havien saltat a corda, havien corregut molt i, a la tarda, encara havien jugat a futbol... I ara, ningú no era bo per a res.

La Mariona, però, no es resignava a perdre's el conte. Va fer una bona estosesgada.

–Pare, expliquem-ne un de ben curtet, eh?

Tots rumiaven... Buscaven i rebuscaven a la memòria.

La noia va dir:

–Ah! Ja el sé! Ja el sé!

–Quin? –va fer el Ton.

–Podríem explicar el Patufet!

Els seus germans van protestar.

–No, nena! Aquest és molt gastat i per a bebès o mòmies petites, com tu! –va fer el xicot gran.

–Que et penses que tots tenim tres anys, aquí? –va reblar l'altre.

Ella, dolguda, va respondre, defensant-se:

–Ei! Que jo en tinc quatre i aviat en faré cinc!

Tots rondinaven. Això ho feia el cansament. Avui, dissabte, havien marxat d'horeta de casa, en cotxe, els avis, els pares i la quitxalla, però arribats a Can Titó, a casa del senyor Josep i la senyora Anna, van decidir fer una excursió per conèixer els entorns.

–On anirem? –va preguntar el noi gran.

L'avi va proposar unes passejadetes que ell havia fet moltes vegades, de jove, i ara, de vell, també:

–Podríem anar als Esgavellats! O bé a Collbàs!

–Que hem de caminar molt? –va dir la Nona.

Tots volien saber detalls de la passejada i tots tenien por de morir d'un tip de caminar.

–Que anem a peu o amb cotxe? –va afegir l'Enric.

La senyora Anna va plantar-los al davant una safata de confits de coloraines, xiclets i pega dolces.

Ah, renoi! Ja es van acabar les preguntes. El senyor Josep va proposar:

–Què us en sembla, doncs, anem a Collbàs? Ara fa una pila de dies que no hi hem anat, oi, Anna? No és gaire lluny i el camí és agradable. Segur que no hi heu estat mai!

—Molt bé! —van respondre els infants—. Que prendrem els gossos?

—I doncs! Mira com remenen la cua! Ja han vist els preparatius.

Tres gossos com tres llops, tan grossos com fidels, es van acostar al seu amo. Ell va agafar el gaiato d'anar pel bosc que els animals prou coneixien. El Randy i el Jack es van posar a saltar i a donar tombs, folls d'alegria. Sa mare, la Turca, semblava que gaudís, veient-los tan vigorosos! Estava enorgullida dels seus fills. Era una gossa amb més seny que una persona... Ella, vora l'amo, ull viu! El Confit —el gos del Ton, de l'Enric i de la Nona—, petit i rabassut com era, se'ls mirava amb respecte, sense moure's gaire de la vora del Joan. De moment, semblava esporuguit, però aviat es va afegir als gossos de la casa, corrent i saltant també, però sense vot ni veu, és clar! Ell seguia i prou.

Amb l'esmorzar al cistell van sortir aviat. Van pujar i pujar, camina que caminaràs. En arribar al dipòsit, van fer una parada, van treure el pa amb tomàquet i botifarra i van menjar de bon cor.

—Quina set! —va dir la Nona.

L'àvia va desenroscar el tap de la cantimplora i va servir aigua a tothom. La nena va preguntar:

—L'aigua que bevem que és d'aquest dipòsit?

—Doncs, mira! Podria ser-ho! Aquest gran dipòsit forneix aigua a Igualada i a Vilanova.

Van continuar el camí fins dalt, deixant enrere la zona de Ca l'Aromir. Per moments, el terreny és prou costerut i malforjat, però ningú no donava mostres de cansament.

Van anar tirant enmig de fortes pujades i declivis pronunciats. Els petits esbufegaven, és clar! Com que corrien i saltaven endavant i endarrere... feien deu mil camins, com els gossos!

—Ja hi som! —va exclamar l'àvia.

I allà es mostrava Collbàs, un conjunt molt bonic, centrat en l'ermiteta i la balconada per admirar el paisatge. Van seure en un banc de pedra. Van beure aigua de la font, acompanyada d'anissos, tan xics que ni tan sols els van tocar al coll.

El senyor Josep, que ja tenia més de vuitanta anys sense que ningú els hi fes, els va dir que aquesta mena de confitets, que ara no estan gaire de moda, eren l'única llatinadura quan ell era petit. Parlava amb certa nostàlgia:

—M'agrada recordar... Quan jo era un marrec, el meu avi em deia sempre: "Té, noi. Un parell d'anissos, un tragueta d'aigua i respira ben fondo, que no en fan pagar res i va bé per a la salut!"

Es van acostar a la barana de la terrassa, davant l'ermita. El Joan mostrava als seus fills el magnífic panorama que des d'allà es pot contemplar.

—Veieu? Aquí, a la dreta, Santa Càndia... Si anem tirant avall, hi ha Can Bou... després Carme... la Torre...

Van pujar a un turonet. Van resseguir el paisatge cap a l'altra banda.

—Mireu, des d'aquí encara veiem més món. Sabeu on és aquest conglomerat de cases tan gran?

La quitxalla, afinant la vista, provaven de descobrir algun referent que els ajudés.

—Ja ho sé! —va cridar el Ton—. És Igualada, i més enllà deu ser Vilanova, oi?

Van anar a l'esplanada de darrere l'esglesiola i van jugar a endevinar el nom de tot el que creixia per allà a Collbàs. Va ser fàcil, per a ells, identificar els ametllers, les oliveres, els pins... Els romanins i farigoles... Però i els roures? I les alzines? I el bruc? I els galzerans? Ah! Renoi!

El Joan va agafar un bastonet i va dibuixar una graella a terra. A cada quadre hi va col·locar una branqueta de qualsevol herba, remeiera o altra, que identificaven automàticament. A cada nova incorporació revisaven i fixaven a la memòria les que ja estaven classificades, més la que hi afegien, així tot quedava ben après i memoritzat.

La Nona estava engrescada a buscar herbetes. Repetia el nom de totes les que ja eren a la graella amb memòria prodigiosa, com si digués la taula periòdica dels elements. Els nois l'ajudaven si no en recordava el nom. Feia:

–Farigola, romaní, ruda, te de roca, fulla d'ametller, agulles de pi, fanal bord, roure, olivera, fonoll, atzavara, cua de cavall, ginebró, herba morella, lletsó, fulla de figuera, malva, marduix, lleterassa, garrigó... I assenyalava amb el dit cada casella, sense cap equívoc, el nom encertat i precís.

Qualsevol botànic hauria al·lucinat... Aquesta mainada s'interessava més per les ciències naturals que per jugar a botiguetes, a tirar rocs, a fireta o a nines...

–Ton, que saps quina és aquesta herba? –la Nona assenyalava, a terra, uns pomells de fulles dentades i peludetes vora la paret mig escrostonada del que havien estat corrals de cabres.

–...?

–El senyor Josep va fer, esverat:

–No les toquéssiu pas! Això són ortigues! Piquen molt!

–I no les podem posar a la graella d'allà a terra?

El Joan en va collir amb la mà ben protegida i l'ajuda d'un ganivet petit, plegable. Va posar les herbes urticants a la graella...

Així, sense cap esforç, la quitxalla i els grans van confeccionar un herbari que feia goig de veure.

Van trobar moltíssimes herbes i fulles d'arbre, desconegudes fins llavors pels petits... Va ser una lliçó amb la qual els grans pedagogs i psicòlegs haurien fet un llibre ple de teories, consells i suggeriments per formar els infants, educar-los i instruir-los... Però ells poc en sabien de totes aquestes ciències! L'important és que allà s'havia passat una estona on tots participaven de la mateixa activitat, avis, pares i fills, joves i vells, i això és molt valuós...

Els gossos anaven i venien, esperonats per la llibertat que dona el camp lliure. Els del senyor Josep, que vivien a Can Titó, ja sabien què era això, però el Confit treia faves d'olla! No s'acabava el camp per córrer! No esgotava mai els racons per ensumar... Enjogassat, gratava a terra com un boig esperitat.

–Confit –va cridar-lo l'Enric–, t'ho passes bé, eh?

Es va acostar al gos i va dir, excitat:

–Ton! Mare! Avi! Mireu què ha trobat el Confit!

Per terra hi havia quantitat de fòssils: cargols, cargolines, llenties... nummulits diversos que el gos potinejava.

Collbàs té uns entorns pedregosos i rics en aquestes petrificacions, només cal gratar una mica a terra per trobar aquests tresors de la remota prehistòria... I fins i tot sense gratar, en trobes!

Van tornar a Can Titó, a casa dels seus amics, on van menjar un bon arròs, una amanida i unes postres que van fer durar fins a mitja tarda.

Els petits no van parar quiets ni un minut. Després d'una cursa, un joc de pilota i no sé pas què més, quan ja estaven prou cansats es van entretenir molta estona en la maqueta de trens, el *hobby* de l'amo de la casa. Qui ho diu que només juguen els petits?

Els homes també van anar a fer córrer trens, a canviar agulles i a fer baixar barreres i a fer encendre semàfors... És tan plaent jugar junts i per una estoneta fer-se tots una mica infants!

A la tornada, és clar, no hi havia qui s'aguantés dret.

Van menjar només una poma i un iogurt.

—Va, nois! A dormir! —va dir la mare—, que tots badalleu de cansament. I era ben cert. Però...

—Aiiii! I el conte? —remugava la Nona—. Pare, sííí! Jo vull que ens expliquis un conte! Vaaa!

La Mariona era una mica enfadada, pesada i insuportable. Era, directament, un plom. Podia insistir, sense defalliments, durant estona i estona, amb més paciència que una paparra.

El Joan va accedir. De fet, ja els havia dit que explicaria el Patufet...

—Bé. Avui, el conte que us explicaré sembla que va passar a prop d'on hem anat.

—Als entorns de Vilanova? —va fer el Ton.

—A Can Titó? —va afegir l'Enric.

Ja ningú tenia son.

—Doncs sí. Exactament pels indrets on hem passat el dia... Per allà va ocórrer... El Joan es va posar una barretina vermella i una faixa al volt de la panxa i...

—M'agrada molt aquest conte! —va cridar la Nona, arrossegant el gos pel coll, cap al sofà.

Els nois van arrufar el nas però es van asseure al costat de la Nona i van donar un vot de confiança al pare.

—Avui explicarem... explicarem les aventures del Patufet quan ja tenia nou o deu anys: *El Patufet, brau minyó, viu al bosc de Can Titó*.

Es van animar en intuir que el conte seria diferent i més interessant. No en sabien res del Patufet des que era un marrec tossut i ploraire.

«Vet aquí que una vegada...

... vet aquí que una vegada,
era un pare i una mare
que tenien un vailet
que creixia... però, poquet!
Era simpàtic i maco,
tan tossut abans com ara,
un xic ferreny com son pare,
caparrut i orelladret
i a qui deien Patufet.

Un bon dia, la Llucieta, la mare d'aquell noi, va exclamar, tot fent el sofregit per a l'arròs del dinar:

–Mireu quina cassolada!
La ceba ja està trinxada,
fregideta i estovada.
L'all aixafat, ben petit,
el tomàquet sofregit,
i el pebrot, trinxat ben xic.
L'arròs no està llest, encara...
Però... mireu com bull, ara!
Aviat serà servit.

L'oloreta envaïa tota la casa i feia venir gana qualsevol. La mare del Patufet vetllava la cassola amb gran zel. Aquest plat li sortia d'allò més bo. Va repassar, mentalment, tots els ingredients: la ceba, l'all, el tomàquet, la fulla de llorer... la costellet de porc a trossos, la botifarra crua... la sípia i les gambes... la carxofa i els pèsols... el pebrot, la sal, el pebre... i l'arròs, és clar!

–Em sembla que no em deixo res! –va dir, parlant sola.

La Llucieta estava satisfeta. Però, de cop, li va venir a la memòria un gran oblit:

–El safrà! Vatua l'olla! No hi he posat safrà!

Es va posar a remenar els potets d'espècies i, per mala sort, es va adonar que no en tenia ni un bri, ni un trist filet. Llavors, va cridar el seu fill, que jeia davant de la televisió, per demanar-li ajut. Va dir:

–Patufet, no tinc safrà,
que me'n pots anar a buscar?

El Patufet ho va sentir, però, ben al revés de quan era petit, va córrer a amagar el cap perquè tenia molta mandra i no volia sortir de casa. Va respondre:

–Aiiiiiiiiiiiiiii!
Ara he d'anar a comprar?
Tan petitonet com sóc
em podrien aixafar!

La Llucieta, la mare, va insistir:

–Patufet, vés-hi cantant,
així, si passar no et veuen,
crida i tots et sentiran!
Fes-me aquest favor! Ajuda'm!
Demostra'm que ets un noi gran!

El Patufet tot era rondinar, i la seva mare estava desesperada. Es va tapar les orelles per no sentir el seu fill, tan rampellut, que anava repetint:

–Aiiiiii! Jo no hi vull anaaaaaar!
Tan bé que estic al sofààààààà!

Es va mirar de reüll els tres euros que la mare va deixar sobre la taula, semblava que acceptés la petició. Ella, coneixent-lo, encara li va recomanar:

–Patufet, vigila bé
els diners i el safrà!
No perdis res pel carrer
i afanya't molt, que es fa tard!

La veritat era que el Patufet, una mica mandrosot, no volia bellugar-se per res. Es sentia molt bé, escarxofat i ajaçat! Però que la mare l'hagués tractat de gran i el deixés anar sol a Vilanova, junt amb el fet de pensar que confiava en ell, el va fer decidir. Llavors, mig remugant, va agafar els dinerets i es va posar en marxa.

Tot passant es va mirar al mirall del bufet... És que el Patufet s'havia tornat una mica vanitós i molt fatxenda. Es va llepar la mà per allisar-se els cabells i va obrir la boca, rodona:

–Oaiiiiiiii! Renoi, quin badall!
Ves si trencaré el mirall!

Va decantar el cap i va aixecar una cella, tot mirant si estava presentable per sortir. Mentre s'arreglava, baixet, baixet, es feia aquestes reflexions:

–Noi, això ha canviat!
Abans, ben al revés d'ara,
no em deixaven ajudar.
Sols una bona plorada,
rabiola incorporada,
cops de peu, crits i soroll,
decidien a la mare
a deixar-me feinejar.

Va adreçar el cap i, volent entendre la cosa, va continuar:

–Ara, al revés! M'hi obliguen...
Aniré a buscar el safrà.
La mare de mi es refia,
ja sap de què sóc capaç!
No em fa por res ni ningú,
no sóc alt, però sóc cepat,
atrevit i agosarat...
Sóc eixerit i valent,
amb bon temps, amb pluja o vent!

Quina moral que gastava el Patufet! Llavors va agafar la samarra i la barretina i va sortir, camí de Vilanova.

La família del noi vivia, des de feia molts anys, en una antiga caseta –Ca la Martorella– al bosc de Can Titó. Doncs, a bon pas, el trajecte durava poc més d'un quart d'hora.

Cantava, tal com li havia suggerit la mare, però en un moment que va callar, per droperia, tot badant amb un ramat de vaques i bous, per poc que no l'aixafa un tractor.

Enfadat, va cridar:

–Gamarús! Però, que no em veus?
Bades, noi, o potser ets guenyo?
No t'enfadis si ara et renyo!
Ja ho sé prou que sóc petit,
però també molt eixerit!

Empipat com estava, irat i esbufegant com un ase constipat, el Patufet va plegar un roc del camí, va afinar la vista i el va etzibar contra el tractor, amb tan mala sort que per poc trenca les ulleres del pagès que el conduïa.

Llavors, va arrencar a córrer, afavorit pel pendent, i va travessar el riu Anoia, pel parc Fluvial. Va tirar camí dels safareigs. Va enfil·lar el carrer de la Font i seguí pel de Monistrol fins a trobar el carrer Major. Va trencar a la dreta i avall. Corria com un mal esperit. Va passar pel carrer de Sant Hilari, pel de Mossèn Borràs, i amb quatre salts va ser al mercat, a la parada del senyor Antonet.

Panteixant, va dir:

–Bon dia, senyor Antonet!

–Qui hi ha? Ah! Ets tu, Patufet?

–A veure, em voleu donar...

vint-i-cinc grams de safrà?»

–Pare! –va interrompre la Mariona–. La mare, que n'hi posa de safrà a l'arròs?

–Ja ho crec! –va respondre el Joan–. El safrà és un dels ingredients més preuats i dóna un gustet molt fi i un color grogós a l'arròs que el fa més apetitós.

Aixecant-se, va anar a la cuina i va tornar amb un potet ple d'una mena de filets rojos.

–Mireu! –va fer–. Això és el safrà.

En van abocar una mica a un platet. El van palpar bé.

–Veieu? –va explicar el pare–. Aquí teniu els estigmes de la flor safranera... I, ves per on, a l'Edat Mitjana, el cultiu d'aquest producte va ser una font de riquesa per a Vilanova del Camí, quan només era una vila petitona i pertanyia al terme de Claramunt, cap als segles XII o XIII.

L'Enric va preguntar:

–I ara, que n'hi ha de safrà, plantat a Vilanova?

El Joan va esclafir a riure. Va afegir:

–Sabeu on hi ha el mercat, a Vilanova?

La Nona va dir:

–La mare i jo hi vam anar divendres passat, per comprar-me una bata.

El pare va reprendre l'explicació:

–Doncs allà mateix, vora l'església, fa molts, molts anys hi havia plantacions de safrà... Si el Patufet hagués viscut en aquella època, gairebé no hauria hagut de sortir de casa i potser ja hauria trobat camps de safrà perquè tot el planell de Sant Hilari n'era un planter. Ah! I tam-

bé hauria trobat més d'un bou, tanta por que li feien! Vilanova, llavors, era un poble de tragi-ners i, és clar, hi abundaven els animals de bast que transportaven les voluminoses càrregues cap als mercats veïns i, a vegades, força llunyans.

–Si que es menjava arròs, a l'Edat Mitjana! –va deduir la Nona.

El Ton va aventurar una proposta:

–Potser el safrà servia per a més coses que per condimentar l'arròs, oi pare?

–Ben cert que sí, Ton. El safrà no només serveix com a element gastronòmic, també es fa servir en perfumeria... I no cal dir que ha estat molt important en el camp medicinal... Però va, anem al conte, nois, que si no ens afanyem se'ns farà tard!

«El Patufet va dir, doncs, al botiguer:

–A veure, em voleu donar
una mica de safrà?

El senyor Antonet li'n va posar uns quants brins en una paperineta de paper.

“Ah!”, va fer el noi, mirant-se els diners del canvi que li va tornar el bon home. I va afegir:

–Ara, poseu-me un grapat
de caramels i galetes,
dos croissants i tres coquetes,
xiclets, bombons i perletes
i un bon tall de codonyat.

Sorprès i estranyat de la comanda, el senyor Antonet va dir:

–La mare t'ha dit això?
Ho trobo estrany de debò!

Sortint de la botiga, el xicot es va afanyar a travessar el poble. Li va semblar que faria més via i va baixar pel carrer de l'Onze de Setembre, va empalmar pel de la Mercè i va anar tirant. Quan va trobar el carrer del Sol, que va recórrer fins a la font, es va aturar. No passava ni una ànima. El Patufet es va mirar la cistella amb el safrà, però, sobretot, va llambregar amb fruïció totes les llatinadures que s'havia comprat sense permís del pare ni de la mare.

Va baixar cap al riu i el va travessar ràpid, continuant, a bon pas, cap a Can Titó. Aviat, però, es va aturar, es va asseure sota un pi i, delirós, es va ben atipar amb les llepolies que s'havia procurat pel seu compte.

Quin trapella que estava fet, aquest minyó!

Es va mirar, amb recança, la pujada del camí cap a casa seva. Es va estirar, com els gats al matí, i passant-se la mà pel ventre, va dir:

–Quina panxeta més plena
de dolçors de tota mena!

El camí se li feia llarg i pesat. Avançava, feixuc, a l'ombra dels ametllers, farcits de minúsculs ametllons que puntejaven, nombrosos, vençudes les flors... Ni tan sols podia cantar de tan tibada i plena que tenia la panxa.

En un revolt del camí, un camió arribava i per poc que no aixafa el pobre Patufet, que, distret, anava pel mig. Es va enfaristolar i va increpar el xofer:

–Ei! Badoc!
Però... que no em veus?
Deus tenir els ulls al clatell,
conductor de mala pell!

Va plegar un roc i, afinant la punteria, el va fer espetegar contra el vidre de la finestrella del camió. Oh! Quin brètol, aquest noi!

De por que no l'enganxés algun altre vehicle, es va posar a cantar:

–Patim, patam, patum,
sóc el millor d'aquest indret.
Patim, patam, patum,
no sóc gaire alt però sóc maquet!

Saltava al ritme de la cançó i així feia més via. Aviat va albirar el colomar de casa seva i en un tres i no res hi va arribar. Però, cansat i rebotat de tant saltar i córrer, es va asseure al portal.

La Llucieta, en veure'l, va córrer al seu costat i va exclamar:

–Patufet, ja t'esperava,
necessito aquest safrà!
–Aquí teniu la comanda
però ara haig de descansar!

La mare, al punt, va cridar:

–Doncs, mira! Et volia dir
que no em facis rondinar
i que després de menjar,
portis el dinar al pare,
a la vinya del secà!
–Aiiii! Jo no hi vull anaaaaar!
Ara he de llegir uns quants contes...
Ja li portaré el sopar!

La bona dona, entristida, el va ben amonestar:

–Patufet, fes el favor!
agafa aquesta cistella
i no facis més el sord!

El noi, cridava i bramava:

–Aiiiii! Jo no hi vull anaaar!
Ara jo vull reposaaaaaaaar!

És que el pobre Patufet no tan sols tenia mandra. Totes les lllaminadures que s'havia cruspit li donaven tombs per la panxolina i li provocaven unes rampellades dolorosíssimes, tant, que va haver de confessar a la mare totes les malifetes: que s'havia gastat els diners del canvi en caramels i pastissos i que se'ls havia menjat tots pel camí. Per això, ara el ventre el neguitejava i, ben empiocat, anava plorant.

La Llucieta, entre enfadada i compassiva, va agafar una barreja d'herbetes remeieres. Hi va posar farigola, camamilla, sàlvia i poniol. Un pessiguet de cadascuna. Les va escaldar en aigua bullent, les va deixar infundir uns minuts i les va colar. Quan aquella aigüeta es va refredar, hi va afegir una cullerada de mel i li'n va donar una tassa, tot fent-li un bon petó.

Li digué:

–Fill meu, beu-te la infusió
i et trobaràs molt millor!

Miraculosament, li van passar els dolors. Llavors, la mare li va tornar a pregar que anés a portar el dinar al pare. Li va prometre que, si era bon noi, el deixaria anar a la Festa Major d'Igualada i a la de Vilanova, a tots els actes artístics i lúdics proposats; que el deixaria anar, també, a la de Carme, a casa del seu cosí, que vivia en una masia a la Serra d'Orpinell... I, per fi, el Patufet, ja ben restablert, va accedir. Es va carregar el cistell al coll i va marxar, tot cantant.

–Patim, patam, patum,
sóc el millor d'aquest indret.
Patim, patam, patum,
no sóc gaire alt però sóc maquet!

Aviat es va cansar de tot, de cantar i de caminar. En passar pel trencall de Cal Baldufes va reposar. Allò pujava molt i estava capolat i mort, pobre xicot... I encara li quedava una bona tirada! La vinya on treballava el pare del Patufet estava situada sota Collbàs, en vistes de Santa Càndia i, és clar, per arribar-hi, es troben pujades dures i baixades molt fortes. Ara bé, ell era un bon caminador.

Va passar el dipòsit i, camina que caminaràs, per talussos, costes i declivis, va aconseguir atènyer l'ermita de Collbàs. Va contemplar la bellesa de tota la vall de Carme. Va bufar:

–Ai, xiquets! Quin cansament!
Potser que sigui un moment!

Recuperat, es va acostar a la font a beure aigua i, ben refrescat, va continuar el camí per arribar, al cap de poc, a la vinya. El pare ja l'esperava a l'ombra d'una olivera. Li va dir:

–Gràcies a Déu ja ets aquí!
Patufet, m'has fet patir!

Mentre el pare començava de dinar, ell es va acomiadar i se'n va tornar cap a casa, per por que li donessin feina. Caminava i anava tirant rocs, cap aquí i cap allà, per veure si podia espantar els pardals, que empenien el volt, esfereïts. I ell reia! L'encantava trapellejar i fer bretolades! Tot baixant cantava, cridant com un marrà, i encara li vagava de replegar fòssils de cargolines i de petxines, tan abundosos per aquells paratges. Com que era tan ganut i golafre, tot i haver dinat somiava en bons menjars i se li feia aigua a la boca, jugant amb aquells elements fossilitzats. Deia, parlant sol:

–Llenties, cargols, petxines...
certament, són menges fines!
Renoï, si en tingués un plat
amb llom de porc ofegat!

Badant, badant en els seus jocs i facècies, no s'adonava que el cel s'havia enfosquit i, de cop, es va posar a ploure molt fort. El Patufet va córrer a aixoplugar-se en una petita balma, darrere d'uns matolls. I vet aquí que per allà passava un bou ben xop i esmaperdut que se li va plantar al davant i el va ensumar de dalt a baix, tot dient-li, en un bramul:

–Xicot, renta't una mica,
canvia't la samarreta,
els pantalons de vellut,
barretina i camiseta...
Sento molta olor de brut!

Passava el morro per sobre el noi, flairant-ho tot. El Patufet s'esgarrià. En aquells moments d'esglai, li van venir a la memòria els precés de la seva mare, que havia de cridar mitja hora per fer-lo entrar a la dutxa. Va quedar petrificat de por.

El bou, quan el va tenir ben identificat i va veure que aquell animal de la creació era només un home, i encara, cadell, es va anar apartant i va preferir rosegar l'herbei que s'escampava, abundant, enmig de les seves potes. Van passar uns instants, els quals al Patufet li van semblar hores. Va girar el coll per analitzar la situació i va prendre alè. Llavors, veient el bou distret en la feina d'alimentar-se, va agafar un roc que va triar ben cantellut i va afinar la punteria... Feia malabarismes amb aquella pedrota: se la tirava d'una mà a l'altra, la feia voletejar i la recuperava... De cop, va parar en sec el joc, va agafar aire... la va tirar al bou i li va tocar de ple a l'orella.

Ah, renoi! Quan la bèstia es va sentir agredida, va treure les banyes, va anar cap al noi, el va empènyer fins a uns esbarzers... i li va clavar queixalada en un lloc que no us diré. Es va posar a ploure, encara més fort...

El xicot, arronsat sota una figuera, va cridar:

–Ai, ai, aiii! Pobre de mi!
Aquest bou pocavergonya
m’ha clavat les dents aquí!

I, amb cara de sofriment, es fregava la cuixa, on tenia senyalades les dents del bou. Anava demanant auxili, cridant com un posseït:

–Ai, ai, aiii! Pobre de mi!
Ningú no vindrà a ajudar-me?
No hi ha ningú per aquí?

Vet aquí que el bou, que era l’únic que el sentia, es va acostar al noi i el va començar de llepar com per fer-se perdonar. Ah, però! El Patufet estava tan enfadat que en comptes de fer les paus es va aixecar d’una revolada i li va endinyar una puntada de peu al mig del cap. Llavors l’animal, enfurismat per l’escomesa, va començar de donar empentes al noi, cops de morro, cops de banya, guitzes i patacades per demostrar que ell era més fort. I així, a empentes i tombarellons, forçant-lo a caminar, el Patufet davant i el bou darrere van baixar costes avall.

En passar per Cal Pepe, els gossos, que sempre saludaven el Patufet bordant enjogassats, van quedar muts en veure el gros animal que se les havia amb el xicot de tan mala manera. Una colla de nois i noies de Vilanova que havien sortit a passejar se’l miraven estranyats i se’ls escapava el riure...

En ser a Cal Magí, uns paletes que treballaven al peu del camí es preguntaven què era aquell espectacle. En una paraula: el Patufet va ser la riota de tots.

Nafrat i empolsinat va arribar a casa seva.

La mare l’esperava, anguniosa. En veure’l en aquell estat llastimós va exclamar:

–Fill meu! Oh! Què t’ha passat?

La bona dona estava ben trista i amoïnada de tenir un fill tan fatxenda i tan tossut.

El noi es va explicar, i ella, com va poder, li va fer veure que la seva actitud no era la millor.

Llavors, llàgrimes cara avall va prometre canviar. Estava ben penedit, el xicot! I ja ho crec que ho va fer!

Des d’aquell dia va intentar ser més agradable i servicial, no fer el fatxenda ni el pretensiós, ni va gallejar més amb els companys, ni molt menys, encara, amb cap bou! Obeïa els grans i mai més no va cantar que era el millor ni el més maco. També es va esforçar a ser més diligent, i quan va anar creixent, tothom se l’estimava i el volia per amic.

El temps passava... Una tarda assolellada de vacances, el Patufet anava sol. Carrer de Santa Llúcia amunt corria i saltava com un cabirol. En arribar al carrer del Migdia, va tombar a l’esquerra i el va seguir. Va trobar uns companys. Adéu, adéu, no es va torbar... Ell somiava amb

aquella muntanya de jocs que trobaria a la ludoteca. Ja li havia fugit del cap la mania obsessiva de tirar rocs a tort i a dret. Ara, gaudia amb passatemps de tota mena que l'ajudaven a fer-se gran.

Va arribar i va entrar.

La ludotecària, en veure'l, li va dir:

–Patufet, ja t'esperava...

Oi que tu aprens de ballar?

Doncs llegeix aquest programa,
ben cert que t'agradarà!

El xicot va agafar el paper que li donava la noia i el va llegir amb atenció. De tanta il·lusió que li va fer, tot es va enrojolar. Era una mostra de balls catalans que proposava el Departament de Cultura de l'Ajuntament per a les properes festes de la Fira de Sant Hilari.

Ell ja feia dos anys que anava a l'esbart i semblava rústic i senzillot, però era força fi i delicat... i puntejava i saltironava subtilment els més complicats passos de dansa. Fins i tot, ara, assajava l'*Espunyolet del Berguedà* amb la primera ballarina del grup!

Va rellegir el programa: “Gran Mostra de Balls Catalans. Presenteu-vos per parelles i inscriviu-vos a la ludoteca o a l'Ajuntament”.

–Per parelles... –va mormolar el Patufet, parlant sol.

Va sentir una ombra d'angoixa. Com que abans era tan fatxenda, rampellut i poca-solta, li semblava que no trobaria parella. Va mormolar entre dents:

–Ningú no voldrà ballar amb mi! Ni cap bou no em voldria... Doncs, molt menys una noia! Estava ben amoïnat. Ell ho ignorava –és clar!– però la gent ja no es recordava d'aquell seu mal comportament d'abans. Ara era un bon noi, amable i correcte.

Però vet aquí que en aquell moment de desolació arribava la Laureta, una noia de l'esbart de la seva edat, que era molt maca i xerraire. Va llegir també el programa i, sense pensar-s'ho ni un instant, es va encarar al Patufet i li va dir:

–Patufet, au! Vine aquí...

Que voldries ballar amb mi?

El xicot, tímid com era, es va tornar vermell, blau, verd, groc, morat... i va respondre:

–Ai, Laureta, potser sí...

T'esperava aquí al darrere.

Si em dius que vols venir amb mi,
ballarem *L'hereu Riera*!

I el dia de la gran festa va arribar. Aquell dissabte, a la plaça, s'afileraven moltes parelles de gegants, capgrossos, dimonis, bastoners, cavallets... Comparses de tota mena... I hi havia una musicada!

Tota la quitxalla saltava i corria... Tots provaven alguns passos de dansa abans de la gran ballada conjunta. El Patufet també es posava a punt i només tenia ulls per a la Laureta, aquella noia rossa, d'ulls de color d'avellana, que feia parella amb ell per a la Mostra de Balls Catalans.

Els megàfons donaven consignes als participants i, enmig de la cridòria de la gent, es feia ben difícil entendre les informacions.

Va arribar el moment. Tots els ballarins i ballarines anaven vestits amb els induments catalans i feien un goig! Llavors, les cobles, tocant, imposaren el silenci. El Patufet i la Laura i totes les parelles com ells van perfilar les danses amb gran elegància, gràcia i perícia, i...

Van ballar, ballar i ballar...

Ningú no volia parar!

I deien les xafarderes
que el Patufet i la noia,
ell content i ella cofoia,
es van ben enamorar...

I un bon dia, al cap dels anys,
amb molts projectes i afanys,
van dir: "Ens volem casar!"

I vet aquí que aquest conte
aquí es va haver d'acabar
perquè a aquell que l'explicava,
li va venir set i gana
i se'n va anar a dinar!»

El Ton i l'Enric, que havien començat d'escoltar el conte amb una certa desgana, estaven embadalits amb les aventures del Patufet i el bou, però sobretot, amb l'enamorament del Patufet i la Laureta.

–Pare! –va dir la Nona–. Als nois els ha agradat el conte perquè tots dos tenen “nòvia”... La Clara i la Maria, de segon...

–Apa, burra! –van saltar tots dos–. Quines coses que saps dir, eh? I el Miquel de la teva classe, què, nena?

Parlant del tema, aviat s'haurien esbatussat. Llavors la Marta, per tallar les discussions, va preguntar:

–Que us ha agradat el conte?

Mig rient, mig rondinant, van acordar que era una història força interessant, i que sempre els agradaven els contes del pare. Molt, molt, molt!

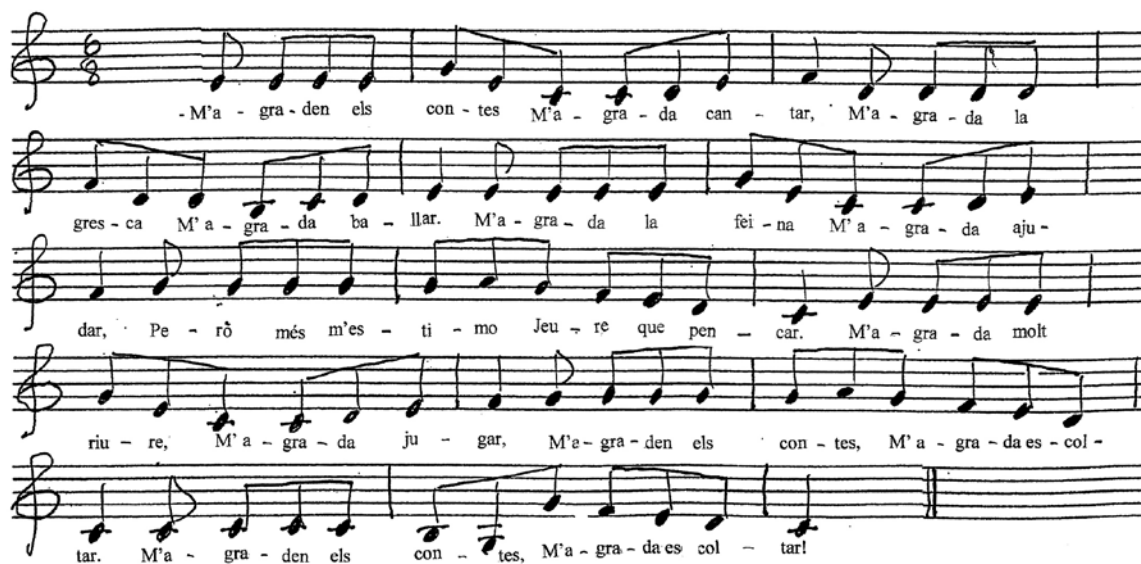
La Mariona va demanar, amb aquell to tan dolç que feia quan volia aconseguir les coses:

–Mare, cantem la cançó de tot el que ens agrada fer?

La Marta li va fer un petó, la va agafar de la mà i, tot anant cap a dormir, entonà la cançó. Abans, però, va dir:

–Apa, un verset cadascú, eh? Va, engega, Ton!

I van cantar tots, de bon cor i amb veu afinada:

Ton:

–M’agraden els contes, m’agrada cantar...

Enric:

–M’agrada la gresca, m’agrada ballar...

Nona:

–M’agrada la feina, m’agrada ajudar...

Ton:

–Però més m’estimo jeure que pensar!

Enric:

–M’agrada molt riure, m’agrada jugar...

Nona:

–M’agraden els contes, m’agrada escoltar...

I van repetir, tots junts, a ritme lent, mig ensopit, molt escaient al moment:

–M’agraden els contes, m’agrada escoltar!

La Mariona gairebé ja dormia... El Ton i l’Enric encara es van perdre en llargues converses parlant de què farien l’endemà. Com que era diumenge de Festa Major i no s’havien de llevar d’hora per anar a l’escola...

FI

La Sirikit vol ser amiga de la senyora Formiga

— Conte situat a la Llacuna —

La Sirikit vol ser amiga de la senyora Formiga

Aquella setmana havia plogut molt. I això que a l'estiu no era gaire freqüent que ploqués quatre o cinc dies seguits a bots i barrals! El Joan llegia a *La Veu de l'Anoia* les quantitats d'aigua caiguda a la comarca. Ell era força aficionat a seguir la meteorologia! Va sortir al jardí i, tot consultant el recipient del senzill pluviòmetre que tenia al capdavant, plantat en un test, va quedar astorat. “Trenta-un litres, avui!” Va anotar la quantitat al seu dietari i va agafar una pala per recollir la terra que s'havia esllavissat del marge lateral, vora la bassa dels peixos. Ara passava l'escombra. “Oh! Fuig d'aquí!”, va fer, espantant alguna cosa davant la seva cara i eixugant-se la suor del front. “Què rediantre és aquesta bestiola?”

Un pregadéu li havia saltat a la cara. Amb la mà, el va fer caure a terra. El primer impuls va ser de picar-lo amb l'escombra... Se'l va mirar. “No, això no és cap pregadéu!”, va pensar.

Ell, però, aquests insectes tots els veia igual, a tots els trobava la mateixa fesomia! Va tornar a provar de fúmer-li una patacada. Va aturar-se en sec i va pensar: “Pobra bèstia! Poc temps que té de vida i encara la hi escurçaré. Va, et deixo, nano. T'has salvat d'una i bona!”

En aquell moment, el desgraciat insecte va emetre un so grollerot, estrident i repetitiu. “Ah!”, va fer, parlant sol, el Joan. “Això és una cigala! Mira, no n'havia vist mai cap així de prop!”

La va observar. Certament, era ben diferent dels pregadéus! A l'acte, el Joan va sofrir una regressió important. Es va veure, al fons de la seva memòria, quan era infant, amb la bata ratllada, allà a l'escola, recitant una faula i llegint després un conte d'un tal Raymond Lichet que desmitificava i capgirava el sentit moralitzant del poema que havia estudiat i memoritzat.. Es va posar a declamar en francès aquells versos, treballats a classe, feia mil anys... Els recordava, però... ja ho crec! Eren de Jean de Lafontaine, *La cigale et la fourmi*:

*—La cigale, ayant chanté tout l'été,
se trouva fort dépourvue.
Quand la bise fut venue...
Pas un seul petit morceau
de mouche ou de vermisseau...*

—Què dius pare? —va cridar la Nona, en sentir-lo dir coses tan estranyes—. Què és això que cantes?

No cantava pas, pobre home! Però, a l'últim verset, va pronunciar una inflexió ascendent tan exagerada que la nena es va pensar que entonava alguna cantarella a tall de conjur mentre es mirava aquella bestiola.

—Això és una cigala, pare. No la matis, eh? No és verinosa ni et farà cap mal.

El Joan veia visions. Però d'on havia tret aquella informació, la seva filla de cinc anys? Va pensar que la canalla d'ara ho saben tot i es va desfer la lliçó que li anava a explicar.

Llavors, la Nona va recordar que venia a buscar son pare per al sopar. Li va agafar la mà.

—Va, pare. Cap a sopar, que la teva dona ja l'ha servit. I després ens has d'explicar el conte, eh?

El Joan, ràpid com un llampec, va pensar que avui els contaria aquella faula que havia recordat, aquella poesia de la seva infantesa... Això, sí, però! L'amaniria a la seva manera...! No li agradava gaire la versió original! Intentaria recordar la interpretació que li donava el “franxuti” aquell, el tal Lichet. I tot caminant cap a rentar-se les mans a la pica de la terrasseta, ja rumiava com enfocaria la història...

«Vet aquí que una vegada...»

—Pare, quin conte és el d'avui? —va interrompre l'Enric, arrepatant-se a la butaca que sempre ocupava ell.

—Ara estava pensant, justament, en això. Però, què et sembla si, abans d'escarxofar-te a la butaca posessis el teu plat, el vas i els coberts a dintre el rentaplats?

El noi es va aixecar i va ajudar a endreçar la taula. El seu germà ja anava en pijama i la Nona també. Tot en ordre, el pare va agafar un llibre de la lleixa i va fullejar-lo fins a trobar el que buscava.

—Mireu el dibuix d'aquest insecte! Ara acabo de trobar-ne un, aquí al jardí, igual, igual! Primer em pensava que era un pregadéu...

—Una *mantis* religiosa... Ho diu el llibre de *Els habitants del bosc* —va clavar, a l'instant, l'Enric.

Fent el saberut va continuar donant detalls de la bestiola que reposava enmig de la pinassa seca. Amb el dit, buscava les seves vigoroses potes anteriors. I no les va veure! Son germà va afegir:

—Això no és cap *mantis*, pare. No és cap pregadéu! La *mantis* sembla que estigui resant. D'aquí li ve el nom! A la meua classe vam anar a la Llacuna de sortida de fi de curs i vam estudiar els principals insectes que podem trobar pels nostres camps i boscos i... però aquest que ens mostres s'hi assembla molt poc, eh? Em sembla que és una cigala, això!

Reno! Aquí tothom ho sabia tot! El Joan va dir:

—Molt bé! M'has estalviat feina a explicar. Certament això no és cap pregadéu. Tens raó, això és una cigala! I, ben mirat, no s'assemblen gens! No sé com he pogut pensar que era un pregadéu, potser perquè tenia les ales esteses!

Van observar els dos insectes allà al llibre, van comparar-los i hi van afegir una llagosta de dues pàgines més endavant, que també van trobar ben diferent però que podia ser parenta de tots dos...

El Joan els deixava explicar i en algun moment corroborava, afegia o corregia. Els dos nois estaven molt interessats, però la Nona, amb el nas mig arrufat, esperava que tanquessin aviat el llibre. Aquells animalons li feien venir mal de ventre i li posaven la pell de gallina. Va fer:

—Sisplau, pare, comencem el conte i deixem-nos de llagostes i escarabats!

—És que, avui, el conte va d'aquests éssers de la creació. El conte es diu...

El Joan va agafar un guix i va dibuixar a la pissarra de joguina una cigala tan bonica com va saber, amb les ales desplegadas, arrissades i transparents. Li va dibuixar un vestit ple de llaços i farbalans, uns ulls grossos i una cua llarga i afuada, molt elegant. Al costat hi va fer una formiga, grossa i ben formada, amb les tres parts del cos ben diferenciades, vestida, aquesta, humilment, amb un davantal, un mocador lligat al cap i una escombra a la mà. Va pensar que les ubicaria a la Llacuna, aprofitant la proposta del nano. També va provar de dibuixar la plaça porxada del poble, tan bonica... Un bell vestigi de l'Edat Mitjana. Dibuxada amb quatre ratlles, però a veure si reconeixerien el lloc!

—El conte es diu... es diu... *La Sirikit vol ser amiga de la senyora Formiga.*

El Ton, amb els ulls com plats, va dir:

—Ah! Ja ho sé, la Sirikit és una cigala! I viu a la Llacuna!

«Vet aquí que una vegada, al poble de la Llacuna, a l'empara de les muntanyes de la serra d'Ancosa, hi vivia una cigala molt bonica. El seu nom era Sirikit, i havia arribat al poble feia poc. Venia de molt lluny! Va arribar en avió, atrapada enmig de les llanes d'un jersei. I de qui era el jersei? Doncs pertanyia a una turista anglesa que, provinent de terres asiàtiques, va passar uns dies de repòs al poble, en una casa rural. La pobra noia, la Sirikit, en sortir de la maleta de viatge de *miss Greenchard*, es va poder refer, va respirar l'aire pur de la serra i es va escapar del jersei de moher. En veure que el paratge era tan tranquil i encisador, es va enfilear, en una volada, a un arbre molt frondós, prop de la casa turística. Va prendre vistes i li va agradar el lloc. Doncs, va volar fins al poble, va llogar una caseta a una formiga, al carrer de Santa Maria, i allà es va instal·lar. I que bé que hi estava! La Sirikit aviat va fer amics, com que xerrava amb tothom! Doncs, aquella cigala es va adaptar meravellosament al nou país que l'acollia...

Sovint, als matins calorosos es posava a cantar asseguda al pedrís de la porta, i la gent ja esperava les seves melodioses cançons...»

—Pare! —va interpel·lar l'Enric—. Dius que cantava cançons melodioses... De tot en dius melodioses, tu! Justament el cant de les cigales és monòton, estrident, lleig i fastigós a l'oïda!

El Joan va pensar que el noi tenia raó i va provar d'argumentar una bona resposta:

—Però la Sirikit tenia molt bona veu i entonava com els àngels. Ah! I no cantava pas com els seus parents! Ella era una senyoreta molt fina i distingida i havia après música a casa seva, allà a Tailàndia, en un poblet petit i calorós, vora la línia fronterera amb Laos... o Birmània... o la Xina... No ho sé ben bé... Però escolteu el conte, va!

«La Sirikit havia anat sempre a classe al conservatori del seu poble, on el mestre Xiang Ling la va iniciar en la música i on va aprendre a tocar el *ku-txin*, una cítara de set cordes de la qual la noia arrencava meravelloses melodies amb les seves urpetes.

Aquí no tenia el seu *ku-txin*, però, com va poder, se'n va fer un, i cada matí, per dir bon dia als veïns tocava i cantava d'aquella manera tan inconfusiblement oriental i tothom estava més que content. Els infants, abans d'anar a l'escola, la cridaven i li demanaven que cantés, i ella, ben cofoia, refilava cançons del seu país. I ja en sabia també moltes que li havia ensenyat el jovent de la Llacuna. I cantava com un rossinyol!

–Una matinada fresca
jo me’n vaig anar a caçar...

–Sirikit, canta l’himne del Barça!

I la cigala i la quitxalla cantaven junts, cridant com regirats, aquelles cançons que tant els divertien! Ah, però! No tothom veia amb bons ulls els cants de la Sirikit! La senyora Formiga Dolorettes –la que li havia llogat la casa–, una bona dona xapada a l’antiga, no podia sofrir ni de lluny ni de prop les cantúries de la Sirikit. Més ben dit, d’aquella noia no li agradava res, ni el toc del *ku-txin*, ni la veu que tenia, ni la cara que feia, ni l’amabilitat que gastava, ni la seva identitat, ni la seva alegria. Res!

Sempre deia a qui la volia escoltar:

–Aquesta mossa només canta. Al matí canta, al migdia també, a la tarda i al vespre, sempre hem de sentir aquella mena de guitarrota que té i la seva veu estrident i grinyolaire! No sé pas quan fa la feina de casa! És més dropa que el jeure! I, a sobre, els Serveis Socials li ho paguen tot! Com que és estrangera! I, mira, els d’aquí hem de pagar el nostre i el d’ella i buscar-nos la vida! Per mi, ja se’n podria entornar a casa seva!

La senyora Formiga Dolorettes s’anava envelant, dient veritats i mentides. I ella també cridava i picava de peus! Però no s’adonava pas dels seus desoris, ella, pobra dona!

–És que fa soroll de dia i de nit, aquesta xicota! Que es pensa que només és ella al món? I jo, pobra de mi, com que visc al costat mateix de casa seva no puc tenir un moment de silenci ni de pau! Maleït el dia que li vaig llogar la casa!

Va bufar, sospirar, tossir... Fins i tot, de la rabiola que treia, es va ennuegar. La senyora Formiga Dolorettes estava ben enfaristolada! No callava ni per un sant remei!

–Tot el dia fa fressa! Quan no ella, el reguitzell d’amics i amigues que la visiten, que tot el sant dia pugen i baixen pel carrer i m’embruten la voravia amb papers de caramel i closques de cacauet, pellofes de mill, llavors de gira-sol i de síndria! I tot el dia criden, canten i marranegen... i riuen! Vaja, una molèstia que no es pot aguantar! M’hauré de queixar a l’Ajuntament! Ah!»

El Joan, per fer parlar la Dolorettes impostava la veu fins als sons més aguts que les seves cordes vocals li ho permetien i entonava les frases amb força afectació. Tot plegat feia riure els seus fills –aquest era el seu propòsit–, i ell també s’ho passava d’allò més bé.

El noi gran va dir:

–Pare, la Dolorettes devia ser una mica pesada, oi?

–Mira, noi, a la vida hi ha gent de tota mena. De persones com aquesta també n’hi ha i hem de conviure els uns amb els altres i mirar de saber-nos suportar... que, a vegades, ja costa, ja! Però ningú no és perfecte!

La Nona va aventurar una proposta:

–Pare, per triar, qui t’estimaries més tenir per veïna, la Sirikit o la Dolorettes?

Perquè la Sirikit també deu costar una mica de tenir-la tot el dia tabalejant a l’orella, eh?

Van entrar en una conversa ben densa! Tots parlaven i comparaven i donaven opinions a favor i en contra de l’una o de l’altra. Van concloure que cap extrem és bo. La petita va tancar el tema, ella ja havia pres partit. Va sentenciar:

—Jo, però, si hagués de triar entre ser l'una o l'altra, triaria ser la Sirikit.

«Avui llúia un sol com una gran taronja fixada al firmament. La Sirikit s'afanyava a netejar les restes de pintura vermella, blava i groga que hi havia per aquí i per allà, als baixos de casa seva. Ja havia tapat bé tot el terra, ja! Però sempre s'escapa alguna gota i ara era el moment dolorós de fregar fort i deixar-ho tot net com una patena. La senyora Formiga Dolorettes deia que la noia era deixada i que no tenia cura de la netedat de casa seva, que tot li ho embrutava i esgavellava i que maleït el dia que li va llogar la casa, però això era mentida. La Sirikit potser no era gaire organitzada i deixava les coses una mica desordenades... Cert. Però tot ho tenia ben net. Mai no deixava els plats per rentar, ni la roba bruta per terra... Ara, vestits nous o roba neta per tota la casa, que es cosia o es reformava, sí que a vegades n'hi havia... Era tan presumida i li agradava tant anar vestida a la moda, que pertot arreu tenia miralls i, sovint, quan s'emprovava les faldilles o els pantalons, les jaquetes o les bruses, tot quedava per sobre de les butaques i cadires. Era així, ella. També, sempre tenia el pintallavis, el coloret, l'ombra blava, verda o platejada per als ulls i tota una vagonada de cosmètics per sobre dels mobles... I el seu menjador-sala d'estar semblava a can seixanta, sempre estava enredat! També, a causa de comprar-se tanta roba i tants complements i articles de perfumeria, no tenia mai ni cinc a la butxaca, i alguns dies no es podia proveir de l'aliment... Llavors, s'afanyava a treballar per guanyar alguns diners i sortir del mal pas.»

La Nona va fer un sospir. L'angoixava molt això de no poder menjar si es té gana! Va dir:

—Pare, de què feia, la Sirikit? Que cantava al teatre?

El Joan no havia previst com podia guanyar-se la vida un insecte d'aquella mena. Va quedar paralitzat uns instants... Va rumiar...

—Doncs, la Sirikit... la Sirikit... —ja està, ja ho tenia!—... la Sirikit era *esthéticienne*, més ben dit, esteticista, però a ella li agradava dir-ho en francès, ho trobava més *fashion*, més “guai”, més modern, més *nouvelle vague* i que “molava” molt més.

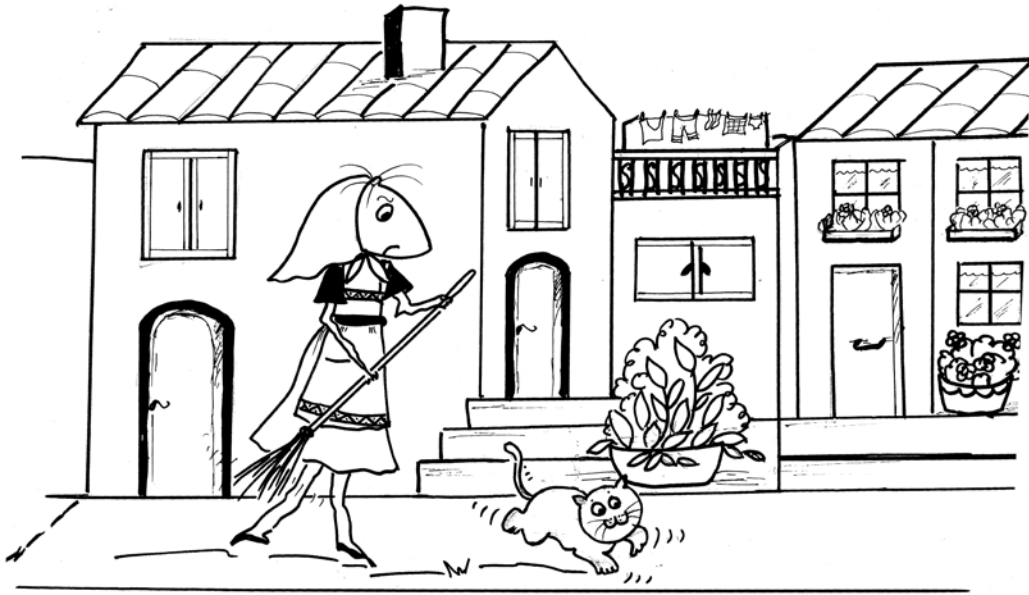
El Ton va pontificar:

—Devia ser una bleada!

—No s'és automàticament bleada pel fet de ser esteticista! —va explicar el pare—. Una professional de l'estètica ha de cursar uns estudis força importants sobre com tenir cura del cos, sobre el tractament dels problemes de la pell, dels ossos, dels tendons, del sistema vascular, etc. La Sirikit, doncs, no era cap tòtila, res d'això! Només, la noia era un bon trosset mandrosa, dormilega, negligent... La peresa la perdia i també era una mica inconstant... Però també era altres coses prou bones, eh? Ja ho anirem veient en el conte, com era la Sirikit!

«Ara ja tenia tota l'estança de la planta baixa ben polida, ara hi posaria els mobles: dos tacadors de color de rosa, dos miralls daurats, dues lliteres terapèutiques, unes bones prestatgeries, unes quantes butaques entapissades d'un teixit vermell rabiosament florit i dos quadres a les parets, propaganda de les cases de productes de bellesa. La seva botiga d'estètica ja estava a punt d'inauguració.

La veritat és que tot ho tenia ben posat, tot polit i net... però la Sirikit s'encantava amb qualsevol cosa i no es recordava gaire de treballar. Mai no veia el moment d'obrir la seva boti-

ga i posar-se a fer feina. Una mica ganduleta, voluble i desidiosa sí que ho era... Potser a causa de la seva joventut i immaduresa.

Un dia seia a la finestra amb la seva cítara a la falda i tocava i cantava. La senyora Formiga la va llambregar. Fent veure que admirava el paisatge florit de les muntanyes de la serra d'Ancosa, des de la porta de casa seva va dir, com parlant sola:

–Bonica vista... llàstima d'aquests brams que sempre se senten de fons!

Un gat negre, gros i rodó, jeia al sol i ella li va alçar l'escombra. La bestiola va bufar i es va enretirar. Llavors, es va adonar que passava la senyora Antonina, la fornera, i va voler dissimular. Va córrer a entrar, però ja la bona dona la saludava, com a botiguera condescendent i agraïda a la clienta que era la senyora Formiga.

–Bon dia senyora Dolorettes! Oh, quin gat més bonic! Que és seu? –va fer a tall de compliment.

La formiga va botzinar:

–Ai, no! No en tinc, jo, de gat! Ja tinc prou treballs amb totes les feines de la llar! Només em faltaria aquesta marmota a casa! No, no! Tot m'ho empastifaria de pèl! La fornera va dir, encara:

–És que fa moltes coses, vostè, dona! És massa treballadora!

La Dolorettes va respondre:

–Ja ho crec que treballo, jo! No com d'altres que tot el dia canten i jeuen! Miri, em llevo a les set del matí, netejo tota la casa, escombro l'escala i la voravia... després vaig a comprar...

La fornera la va abonar:

–I tant! Gairebé cada dia, la seva barreta de pa de sègol és la primera venda del forn! El meu home ja ho diu sempre: “La senyora Formiga Dolorettes, un dia vindrà abans de treure el pa del forn!”

I la Dolorettes continuava:

–Vaig al seu forn, a buscar el pa... vaig a la cansaladeria... vaig al peix, a cal carnisser, al supermercat...

–Renoï, Dolorettes, vostè és molt previsor! Ja deu tenir el rebost ben ple, ja!

Ara sí que la senyora Antonina li havia posat el pegat al mal, a la Formiga! Va saltar, com si l'haguessin punxat:

–Ah! Això sí! Tinc de tot! –va bufar–. És que s'ha de pensar en l'hivern, eh? S'ha de tenir llenya... i s'ha de tenir sucre, cafè, galetes, llet, lleties, cigrons i mongetes a l'armari... S'han de tenir un parell de garrafetes d'oli... arròs, fideus... i caramels i alguna llaunadura de xocolata per després de dinar... Ah! I teies, encenalls i mistos per encendre el foc! Jo tinc de tot, tinc tot el que cal en una casa ben administrada!

La fornera volia ser amable i encara va afegir:

–Ja és ben estrany que no tingui un gat per vigilar que els ratolins no li ho roseguin tot, ja!

–Un gat? –va xisclar la Formiga–. Mai de la vida! Que no veu que se'm menjaria el peix!

–I de gos, que en té?

–I ara! Se'm menjaria la carn! Són molt lladregots, els gossos!

–Senyora Dolorettes, que té un ocellet, doncs?

–Ai, no! Se'm cruspiria l'arròs i el mill! I fan soroll aquestes bèsties!

–I d'amics que la visitin i li facin companyia, que en té, senyora Dolorettes?

–Miri, no! Ni falta que em fan, senyora Antonina! Només se'm vindrien a menjar les galetes, els carquinyolis d'ametlla i els caramels!

–I... Dolorettes, que no va mai al cine, vostè?

–Noooo! És més car que el foc!

–I que no va mai al Casal, a passar l'estona?

–A perdre el temps, vol dir? No en tinc jo, de temps per perdre!

–I de televisió, que en té?

–Ai, no! Fa massa soroll! Tot el dia garlen sobre bestieses i canten i marranegen!

La fornera, pobra dona, sentia compassió per la Dolorettes. Com a bona veïna li va oferir el seu acompanyament desinteressat:

–Dolorettes, que puc passar un moment a fer-li companyia?

La Formiga, amb la boca torta i fent el petarrell, va contestar:

–Sap què? No s'ho prengui malament, però més m'estimo estar sola. No m'agrada que vingui ningú a casa meva! Apa, adéu!

Li va tirar la porta pels morros i es va acabar la conversa.»

–Renoï, pare, quina “tia” més mal educada, aquesta Dolorettes! –va interrompre el Ton.

–I tant! I estranyota i feréstega! –van afegir els altres dos–. Era molt poc sociable, eh? Esquerpa, intractable, aspra, malagradosa, burra i...

El Joan potser n'havia fet un gra massa! Per treure ferro a la situació va afegir:

–Però... per ventura tenia alguna causa per comportar-se així, eh? Potser havia estat maltractada de petita... O potser ningú no se l'havia estimada mai?

Hi va haver un moment de silenci.

El Ton va dir, amb commiseració:

–Home, pobra “tia”. Si ningú no se l'estimava, si l'havien rebutjat sempre... també és fumut, eh?

El pare va aprofitar l'avinentesa per explicar com n'és d'important tenir pares i avis que t'estimin i t'eduquin, mestres que t'ensenyin, amics que et vulguin i et convidin, coneguts que et diguin “bon dia”, que la gent et tingui en consideració i que se't trobi a faltar si no hi ets.

–És molt important estimar i ser estimat i volgut en el cercle familiar, a l'escola, al grup d'esplai, on sigui...

Doncs, van acordar que la senyora Formiga Dolorettes potser havia tingut una infància desgraciada i per això era així d'esquiva, intractable i insociable, pobra dona!

«Avui era tercer diumenge d'agost i dia dinou. Doncs, era Sant Magí. La Sirikit tornava de les terres de la Brufaganya. Havia anat a missa, a cantar amb la coral La Cuitora i a l'esmorzar de germanor. Anava sola, ara, i pel camí rumiava, rumiava... Avui, s'havia llevat amb una idea al cap: com que no li agradava gaire treballar d'esteticista, transformaria el saló de bellesa en un bar. Només obriria els vespres i seria de *self-service*. Poca feina i ben entretinguda... Ah! I ella cantaria i tocava per divertir i atraure la concurrència. Quina il·lusió li feia! Ja s'hi trobava!

Aviat va posar un anunci al diari, comunicant la propera obertura del bar Sirikit, i ho va dir a tot el jovent de la rodalia. Va repartir programes per les botigues i establiments de la Llacuna: en va portar uns quants al Casal de la Gent Gran, un vespre que s'hi feia una conferència i hi havia molt públic. També a les oficines de l'Ajuntament, a la Piscina Municipal... a Cal Sagrera... En va fer arribar a totes les amigues i amics, joves i vells, que vivien als recargolats àlbers de la font Cuitora, als que estaven instal·lats al castell de Vilademàger, als que vivien als matolls de la Creu del Pla, a les frondoses heures de la font de les Clotes, als que passaven l'estiu a les restes prehistòriques de Valldecerves, als que voltaven pels boscos del Salt del Gos, de la font de les Granotes, als pins i a les alzines de tot el voltant, cap a la banda de la Roca del Frare, a la riera de la Molinada, al ferm roure d'Ancosa... A tot el terme no es parlava de res més.

I el proper dissabte, al vespre... –tatxan, tatxan!–... va obrir el bar!

Tothom estava més que content perquè la mestressa de l'establiment, el dia de la inauguració, feia uns preus molt assequibles i tots els amics i amigues menjaven i bevien, cantaven, ballaven...

La Sirikit va conèixer un grill molt eixerit –Narcís, de nom– qui, fent parella amb ella, va cantar cançons de moda. Les dues refilades s'unien en una sola melodia que encisava tot el personal. Va pensar: “Qui deu ser aquest xicot tan guapo?”

I tots reien i ballaven fent salts i tombarelles, volades i capgirells.

I la festa va durar fins a la matinada, quan els mussols es van ficar al seu niu i les aloses es llevaven, matineres, amb el sol traient el nas a l'horitzó.

–Ai, Sirikit –va fer un escarabat merdisser–, que bé que m'ho he passat!

–Ai, Sirikit, com ens hem divertit! –deien pregadéus, mosques saballoneres, tàvecs, libèl·lules i formigues voladores–. Quina xerinola que hem fet!

–Oh, Sirikit, que simpàtica que ets! –feien unes sangoneres que vivien al pou d'Ancosa.

–Oh, Sirikit, ha estat una festa meravellosa! –van concloure tots els assistents.

L'endemà, al matí, la senyora Formiga Dolorettes, a la porta de casa, feia uns morros de pam. Estava tan enfadada que botzinava i rondinava en veu alta i no se n'adonava. El veïnat que passava se la mirava i la saludava, i ella ni tan sols els tornava el bon dia.

Aquella nit no havia aclucat l'ull i, tot i així, ara se n'anava a buscar llenya per a l'hivern.

Feia un sol preciós, aquell matí.

La Sirikit regava les petúnies i els geranis i, per mala sort, quan la senyora Dolorettes passava per sota el balcó de la noia, li van caure una o dues gotes d'aigua al front. Com un tro, va cridar:

–Ei! Poca-solta! A més de baladrera i cridaire, ara m'has de deixar xopa? Qui em pagarà la tintoreria a mi, si em taques tot el vestit! Desvergonyida! Barruda! A veure si vigiles més, eh?

–Oh! –va dir la Sirikit–. Sí que em sap greu, senyora Dolorettes! Perdoni'm!

La noia va sortir i li va eixugar les dues gotes que li havien caigut al cap. Li va arreglar els cabells i li va tornar a demanar perdó, però ja la Dolorettes, tota ofesa, marxava cap a la vinya, almenys allà ningú no l'amoïnava i el silenci hi era pregon.

Quan tornava amb un feix de ceps secs a l'esquena, va reposar una mica sota els porxos de la plaça, a l'ombra. Feia força calor i la pobra dona estava rebentada. Panteixava, ja no podia més. Sort que aviat arribaria a casa!

Es va asseure al pedrís abans d'entrar i en aquell mateix moment arribava la filla de la senyora Generosa, la que en dies de mercats i fires posava la parada de bijuteria fina davant del restaurant de Cal Joan.

—Hola, senyora Dolorettes!

La formiga se la va mirar de dalt a baix. Va veure que portava una capsa molt ben embo-licada amb paper daurat i un llaç molt lluent que llampeguejava. No va respondre.

—Senyora Dolorettes, que em podria dir on viu, exactament, la Sirikit?

La formiga va fer:

—I per què la vols? I de part de qui és aquest regal?

—Senyora Dolorettes, li haig de donar aquest encàrrec. Fa tres dies que ens va demanar un collaret de perles i zircònies, i com que la mare no el tenia l'ha enviat a buscar a Barcelona. El va triar del catàleg... N'hi ha de preciosos! Vol veure tota la col·lec...?

—Noooo! No vull veure res! —va bufar la formiga—. Vés a portar-li, vés! I a veure si te'l paga! A veure si tens més sort que jo! A mi em deu tres ous, un panet de civada i sis bombons, i no crec pas que em torni res de tot això! Ah! I em deu el lloguer de tres mesos, eh?

Li va assenyalar la casa del costat i es va posar a parlar sola:

—Un collaret de perles i zircònies? Però... que és boja? Això deu valer un dineral! I com el pagarà, la beneïta, si no té ni cinc i no treballa ni res! El bar fa molts dies que no l'obre i és més gandula que el jeure! Només canta i canta, això sí. I no sé pas de què viu!

La Generoseta, la filla de la senyora Generosa, va pujar escales amunt. Va trucar a la porta. Ah, però la cigala Sirikit cantava... cantava refilant com una calàndria, cridant a ple pulmó una cançoneta... "*Rang ai Ziyou, Ziyou*"... Era un aire que li havia ensenyat una amiga francesa que vivia a Vilanova, més ben dit, a Can Titó, i ella l'havia traduït a la seva llengua. Parlava de l'aigua cristal·lina d'una fonteta on una noia es banyava... I com que estava tant per la feina no sentia els trucs a la porta.

—Sirikit! Sirikit! —cridava la noieta—. Sirikit!

—Oh, Generoseta, no et sentia! —va dir la cigala, obrint, per fi, la porta de bat a bat—. Entra, entra! Vols prendre alguna cosa?

La Generoseta va menjar un confit de sèsam i sucre roig que va trobar molt bo. La Sirikit li va explicar que els feia ella, era una recepta ancestral que havia portat de casa seva i li va explicar que el sèsam era una de les grans més alimentoses del món i molt apreciada als països asiàtics.

—Menja'n un altre, dona! I beu una mica de te bodris. L'acabo de fer!

Però la nena va agrair la invitació i va dir:

—Et porto el collaret que vas encomanar a la mare. Avui mateix ha arribat...

—Oh! —va fer la Sirikit—. A veure, a veure...

Emocionada, va obrir la capsa i va exclamar:

—Nena, quina meravella! És preciós, Generoseta! Quin orient més lluminós que tenen aquestes perles! I quin brillar magnífic les zircònies!

La cigala se'l va emprovar i es va posar a ballar i a cantar. Va agafar un mocador del coll de tul d'il·lusió de color de rosa i no hi havia qui la pogués aturar.

—Sirikit! Sirikit! M'ha dit la mare que valia trenta-cinc euros! Ja porto canvi de cinquanta.

La cigala va parar de cop. Va dir:

–Ai! Dignes a la senyora Generosa que a cap de mes ja passaré a pagar-li, eh? Avui no puc pas.

I aquí es van acabar balls i cantúries, i la pobra Generoseta va haver de marxar cap a casa seva ben moixa i entristida, sense els trenta-cinc euros però amb un confit de sèsam a cada cantó de galta.»

La Nona va fer parar el conte i va preguntar:

–I per què es comprava tantes coses, la Sirikit, si no les podia pagar?

–Bona pregunta! –va fer el Joan–. És que la Sirikit era una mica imprudent! No li agradava gaire treballar, llavors no guanyava diners, però sí que gaudia molt comprant-se coses i, és clar, com que aquella setmana s'havia enamorat d'unes sabates de taló molt alt, d'unes mitges blaves, unes de vermelles i unes de verdes, sis braçalets, un barret de palla trenada i una capsa de bombons, ara, és clar, s'havia quedat sense res. Aquell vespre hauria d'obrir el bar a veure si podia reunir uns quants calerons per sortir del mal pas. Ja li feia mandra, ja, però ho hauria de fer...

«I aquell capvespre, cap a les vuit, va començar a cantar a la porta del bar, com feia sempre, per atraure la clientela. Encara s'hi veia que va entrar a l'establiment un grup de gent. Es van servir i van seure a la fresqueta.

La Sirikit va veure el grill que havia cantat amb ella el dia de la inauguració i, simpàtica com era, el va anar a saludar.

–Hola Narcís! Ja ens tornem a trobar, eh?

El xicot va dir, amb aires d'importància:

–A tu et volia veure, noia!

–A mi? –va fer, sorpresa, ella, i tota enrojolada–. Que vols que tornem a cantar a duo?

Doncs, va resultar que el tal Narcís era un caçatalents que buscava una cantant per a un programa de televisió, i l'art i l'exotisme de la Sirikit li feien força el pes. Ves, que li veia un gran potencial artístic i molta aptitud i bon geni per cobrir la plaça de cantant al programa nocturn del diumenge. Va dir:

–Et volia preguntar si et faria peça cantar i tocar, els diumenges al vespre, a la televisió. Hauries de portar la teva cítara tailandesa i es tractaria d'interpretar algunes cançons d'aquí i de la teva terra. És un programa sobre la diversitat de cultures al nostre país... Què me'n dius?

La Sirikit no hi veia de cap ull! Es pessigava per assegurar-se que allò no era un somni!

Quan va poder va respondre, amb un filet de veu:

–Oh! Sí, sí, sí! Ja ho crec que vull! A la televisió? Jo, cantant a la televisió? Sí, sí! Demà vindré a signar el contracte! Passaré pel teu despatx, Narcís! Mil gràcies!

–No t'oblidis de portar la cítara, eh?

La noia no se'n sabia avenir. Estava tan contenta! El Narcís li havia donat l'alegria més gran de la seva vida. Engrescada, va servir confits de sèsam a tota la concurrència, va convidar tothom i quan, a mitjanit, va tancar el bar, darrere de l'últim client, se'n va anar a dormir i va

somiar èxits i triomfs, contractes als millors teatres del món, intervencions a les més grans cadenes de televisió i, fins i tot, es va imaginar que era l'heroïna d'una pel·lícula musical i que ballava i cantava sobre un gran coixí de núvols argentats.

L'endemà, quan es va llevar, el sol ja era vora migdia. Va córrer a prendre una dutxa per desvetllar-se bé i es va posar el seu millor vestit. També es va guarnir amb joiells i no cal dir que va estrenar el collaret de perles i pedres fines de zircònia. Ben pentinada i perfumada amb aigua de roses d'englantiner i violetes, es va calçar les sabates de taló d'onze centímetres, va agafar el seu *ku-txin* i va sortir.

Al carrer va veure la senyora Dolorettes que escombrava la vorera.

–Bon dia, estimada! –va dir la Sirikit, il·lusionada–. Sap què? Ara me'n vaig al despatx del senyor Narcís, a l'oficina de la televisió, a signar un contr...

No va acabar de parlar. Es va adonar que ho deia a la paret. La senyora Dolorettes, d'una revolada, havia entrat a casa seva i havia tancat amb un bon cop de porta, tan fort que havia fet tremolar els llambordins del carrer. Enfurismada, va saltar les escales de tres en tres. La Sirikit va sentir un soroll estrany d'alguna cosa que rodolava i un guirigall de crits. Va dir, encara:

–Passi-ho bé, senyora Dolorettes! Ja ens veurem!

I va marxar a bon pas cap al despatx de l'agent de la televisió, el tal Narcís.

Va llegir l'adreça en un paper mig rebregat que es va treure de la butxaca dreta: Narcís Rebufó, carrer de Pedragosa, número 3. Va mormolar:

–Sí... ja sé on és això... per allà hi ha un restaurant...

Va trucar a la porta i un dependent la va rebre. No va haver d'obrir ni la boca que ell ja va dir:

–Passi, passi, senyoreta Sirikit! Endavant! Posi's còmoda. El senyor Rebufó està reunit però aviat l'atendrà.

Al cap d'un moment, la noia va entrar a una estança gran, i després de les presentacions pertinents, va ser convidada a cantar una de les seves cançons. Allò era un càsting!

Hi havia el Narcís Rebufó, el senyor Saltamarjades, director de la delegació de la televisió, la subdirectora del programa *Nocturn de diumenge*, la senyoreta Laura Alafina i els dos càmeres. La Sirikit estava ben nerviosa, les potes li botaven fins a tocar la barbeta. Pensava: “Ai, no em sortirà bé! Estic tremolant com fulla a l'arbre, no recordo la lletra de les cançons, no em flueix la veu... No m'agafaran, no!” Però quan els tècnics li van indicar que havia de començar, va fer tres respiracions molt intenses, es va empassar la saliva i va saltar al mig del plató. Un gran feix de radiacions lluminosíssimes la van encegar i, llavors, com per miracle, es va centrar en la feina i va tocar i cantar prodigiosament, amb veu potent i ben afinada, més bé que un àngel. El jurat, embadalit, li va donar el vistiplau, i la Sirikit va quedar contractada per a tota la temporada. El director de la delegació de televisió, entusiasmat i captivat per la veu i la gràcia de la noia, li va lliurar, fins i tot, un avançament de sou per lligar millor el contracte.

Tots la van felicitar, i ella, cofoia com un gínjol, va tornar cap a casa tot somiant i pensant en els diners que portava a la butxaca.

Quan va entrar al carrer de Santa Maria, va veure tot un rebombori de gent davant del seu portal. Va pensar que ja l'esperaven per felicitar-la. Tan estarrufada com podia, anava caminant i somreia i saludava tots els vianants. Semblava un paó als jardins d'un palau de conte de fades. I l'alegria no li cabia al pensament.

En acostar-se ja a casa seva, va preparar els diners per pagar els endarreriments del lloguer a la senyora Dolorettes, però quan anava a entrar al portal va veure la pobra dona estesa a terra, al capdavall de les escales del celler.

Uns ratolins li van dir:

–La senyora Dolorettes ha caigut per les escales! Potser s’ha trencat les potes!

No es pot moure gens! Miri-se-la! Sembla morta!

La Sirikit es va treure el gran mocador de tul que duia a les espatlles, va deixar la bossa i el *ku-txin* sobre una tauleta i va dir:

–Oh, senyora Dolorettes! Què li ha passat? Marededéu, quina desgràcia! Pobreta!

La formiga respirava però no es podia moure. Llavors la Sirikit va demanar ajuda a dos llangardaixos que miraven i entre tots tres la van deixar sobre el llit.

–No es preocupi, senyora Dolorettes –va dir, posant-se un davantal. Ara anirem a buscar el metge i jo la cuidaré! No ha de patir per res!

La noia va obrir armaris i calaixos, en va treure una camisa de dormir de la senyora Dolorettes i una manteleta rosa malva. Li va ben rentar totes les ferides amb aigua de timó, li va posar un ungüent de serp blanca sobre els blaus que li anaven sortint i li va donar per beure aigua de camamilla i sàlvia, per treure-li aquell nus de l’estómac i fer-li venir gana. Al cap d’una estoneta, quan el metge ja l’havia examinada, la senyora Dolorettes va menjar-se una sopeta de suc de mongeta tendra amb un rovell d’ou que la Sirikit li havia preparat. La pobra dona, llavors, ja ho veia tot diferent i molt millor.

–Senyora Dolorettes –feia, amorosa, la cigala–, on li fa mal?

La formiga, amansida, mirava agraïda la seva infermera voluntària. Va dir:

–Aiii! Em fa mal tot! El cap, el coll, l’esquena, la panxa, les potes...

–Però el metge ha dit que no té res trencat, gràcies a Déu! Ja veurà com aviat es trobarà bé i ja es podrà llevar! Per ara no s’amoïni, que jo sóc aquí i em faré càrrec de tot. Li faré la feina, les comissions, el dinar... Em cuidaré de la casa i vostè podrà reposar, tal com ha dit el metge. Tingui, posi’s aquesta compresa de gel al genoll. Ja veurà com baixa la inflor. Apa, ara a dormir una mica!

Va ajustar els porticons i, en la penombra, la formiga va agafar el son. La Sirikit era una bona veïna, i com que no tenia feina fins diumenge al vespre, es va instal·lar a ca la senyora Formiga i no la va desemparar ni un sol instant.

Al cap de tres dies, la senyora Dolorettes ja era tota una altra. El mal d’ossos se li havia alleujat força i les ferides es començaven de curar.

–Ai, Sirikit, ets molt amable i bona. Moltes gràcies! Jo he estat molt injusta amb tu. Espero que sabràs perdonar-me! Em sap molt greu haver-te tractat de gandula, malpagadora i frívola i d’haver-te menyspreat per estrangera! Ara m’adono que en aquest món, a vegades, donem importància a les coses secundàries i accessòries! Ja veig que anava equivocada! M’adono que és vital tenir amics. Això sí que és important! Tots ens necessitem! Gràcies, Sirikit, gràcies!

I totes dues es van abraçar i van riure i plorar, van parlar molt i se’ls va fer hora de dinar.

–Queda’t a dinar i després m’ajudaràs a preparar una mica de cafè i a posar uns quants carquinyolis en una safateta. Aquesta tarda vindrà la senyora Antonina... i potser, també, la meva cosina, la meva amiga Ita i la senyora Generosa i la Generoseta... I el carnisser, el senyor Guim. Ai, estic tan contenta de rebre visites!

La pobra formiga descobria un altre món. El que certament la faria feliç. El que ajuda a construir el veritable sentit de la vida: estimar.

Van venir les amigues i amics, van berenar junts... La senyora Formiga estava molt contenta i no es podia estar de donar les gràcies a tots.

–Senyora Dolorettes, que es troba bé?

La formiga va respondre:

–Sí, noia, estic força millor, però, sobretot, sóc feliç de tenir-te amb mi. Jo estava molt sola... i no me n’adonava!

–Senyora Dolorettes, oi que ho veu que s’han de tenir amics? No és bo estar tan sol, al món!

–Ai, sí. Tens tota la raó. Tu sí que tens amics, bons amics! I ets feliç! M’has fet obrir els ulls! Jo donava valor a coses que no valen res. Ara ho veig!

–I vostè, també en té d’amics, dona! Miri com tothom la ve a veure!

Quan van marxar, cap al tard, la formiga va dir a la cigala:

–Sirikit, voldria demanar-te una cosa...

–Digui, digui...

La senyora Dolorettes tenia els ulls brillants i les galtes arborades per l’emoció.

–Mira, m’has d’ajudar. Dissabte que ve voldria fer una festa i convidar tots els meus amics i amigues...

–Ah, molt bé! Faré confits de sèsam i sucre roig per a tots! I coca de cabell d’àngel... i pastís de poma i mel... i... diré a tothom: “La senyora Dolorettes us convida a la festa. Veniu a...” On la farem, la festa, senyora Dolorettes?

–No ho sé. Però hi ha de cabre molta gent! Voldria que tothom hi vingués... què et sembla?

La cigala va proposar un lloc magnífic, fresquet, on estarien bé, hi hauria espai per a força gent i seria a gust de tots. Va proposar:

—Què li semblaria una bona paella a la font Cuitora? Faríem una amanida per acompanyar i postres. El senyor Pepet, l'hortolà del carrer del Raval, ens podria vendre productes del seu hort a bon preu! Amanirem enciam, tomàquet, ceba, raves... Hi afegirem olives... Ho acompanyarem amb salsa de romesco... Jo ja la sé fer, la paella! I bona que em surt! Un amic meu, el Joaquim de Sentmenat, em va dir que s'hi ha de posar aquesta proporció: un quilo d'arròs, tres litres d'aigua i quaranta-cinc grams de sal... I tot el que vulguis de tall, de mar i de muntanya. Així sempre surt boníssima!

—Oh, quin encert, Sirikit! Estarà molt bé!

La formiga, el dissabte al matí ja estava en plena forma. Van avisar els bombers, com és de llei quan s'ha de fer un foc al bosc, i van prendre totes les precaucions. Entre tots van tragar el menjar i els estris necessaris per coure'l. Van fer un bon sofregit i tota la gent va ajudar a fer la festa. El jovent va muntar taules, on es va instal·lar el bufet, i els convidats seien pertot arreu, menjaven i bevien aigua de la font, fresca i regalada...

—Quin arròs més bo! —deia la gent—. I quina amanideta més refrescant!

—Oh, la coca és gustosíssima!

—Que bons aquests confits de sèsam!

Encara, els geganters, gent ben disposada, van ajudar a repartir els tovallons i també deliciosos carquinyolis, avellanes i pinyons, panses i figues... i un vinet del país, d'aquell que reviscola els morts, corria de mà en mà en un porró!

Tots van menjar i beure a plaer.

En acabar el dinar, sense que la formiga ho sabés i per afalagar-la i agrair-li la menjada, van ballar els gegants, les majorettes van fer el seu exercici d'exhibició, a toc de timbal, el drac i el grup de diables van fer foc i soroll, la coral La Cuitora va interpretar tres cançons precioses, i el grup Nit i Dia va amenitzar un ball molt lluit. La Sirikit també tocava i cantava, i la gent s'ho passava d'allò més bé. Un pregadéu molt elegant, anomenat Nicolau i que vivia a les Vilaltes, va pujar a la muralleta de la font i va requerir silenci. Va dir:

—Ara, si no fos molt demanar, voldria sol·licitar un ball a la senyora Dolorettes!

I acompanyant el gest amb la paraula, va agafar la bona dona de la mà. Ella no s'hi va negar i havent vençut la timidesa li va allargar el braç. Pobra dona! No s'hi veia de contenta!

—Senyora Formiga Dolorettes, em concedeix aquest vals?

Els músics van engegar, la gent va anar conformant una rotllana i la parella, al mig, començà de perfilar un vals que va arrencar un aplaudiment general. I en van donar, de toms!

La festa va durar fins al vespre, tard, tard... Vells, joves i canalla, tots ballaven com baldufes! En acabar la música, alguns enamorats encara van passejar una bona estona, sota el bellíssim cel d'aquella nit... Una nit d'estiu a la Llacuna... un aire nítid i fresc... un paisatge ferm que no té por del fred rigorós de l'hivern ni de la calor de l'estiu...

I l'amistat entre la senyora Dolorettes i la Sirikit es va fer forta i sòlida. La bona formiga mai més no va dir mal de ningú, ni va ser feréstega ni solitària. Anava al Casal de la Gent Gran a passar l'estona i a la Sala del Gimnàs. Assistia a les conferències i tertúlies, anava a jugar al dòmino... Va canviar d'hàbits, tothom se l'estimava i era molt feliç!

Un dia, va cridar la cigala que passava i li va dir:

–Sirikit, et voldria demanar que llegissis això que he escrit per al proper número de la revista *Ancosa*... és sobre els jocs al carrer de fa molts anys, de quan jo era petita... És com un exercici de memòria... com que demanen col·laboracions...

–Què diu! –va fer la noia, agafant els fulls que la senyora Dolorettes li allargava–. Això és fantàstic! Vostè, que té tanta experiència, fa molt bé de deixar articles escrits que recullin els costums dels infants de fa més de mig segle!»

–Pare! –va interrompre el Ton–. Quins jocs eren aquests que la senyora Dolorettes esmentava, que els saps, tu?

Pobre Joan, sempre es ficava en llibres de cavalleria! Ell sabia els de quan ell era petit, però els més antics... Sí, però, que recordava alguns entreteniments al carrer de quan gairebé no passaven cotxes ni camions, que li explicaven el seu pare i la seva mare... i els avis... Va respondre:

–Home, sí que potser en trobaríem uns quants!

I el Joan, ja tens que es va posar a rumiar, tan profundament i endarrere de la seva memòria com va poder. I van sortir jocs de quan el porc cantava... I la quitxalla, entusiasmat i esverats, ja estaven més pels jocs que pel conte. Pobre Joan! Com ho faria ara, per tornar-los a la calma!

–Aquest joc del cavall fort –va fer l’Enric– devia ser “superxupi”, oi?

–I arrencar cebes! Quina canya! –va afegir el Ton.

La Mariona escoltava amb gran atenció. Va preguntar:

–Pare, jo vull fer bombolles de sabó amb una canya de beure orxata i vull jugar a la rateta amb un mirall al sol... i a gats i guesses... –va arrufar les celles i va afegir–: que en tenim, d’agulles de picar, d’aquestes que diu la senyora Dolorettes, amb el cap de vidre de colors?

Van parlar de jocs i juguesques, van explicar anècdotes i curiositats.

–Sabeu quin és, probablement, el joc més antic de tots els que hem comentat, de la llista de la senyora Formiga Dolorettes?

El Joan els va explicar que, quan ells encara havien de néixer, la mare i ell, casats de poc, havien anat a Roma un any per les vacances d’estiu i que en una plaça al bell cor de la ciutat havien vist gravat a terra el joc del palet. Sí. Al fòrum romà hi ha les caselles per tirar el palet i saltar amunt i avall, a peu coix...

–I fa més de dos mil anys que hi és, eh? El que no sé –va fer el Joan amb posat d’anàlisi– és si era un joc d’infants o una mena d’esport per als grans... Ho preguntaré al Jaume, el filòsof, que ha estudiat tot això de l’antigor i segur que ell ho sabrà.

No haurien acabat mai de comentar els jocs de pilota amb les cantarelles que hi anaven, o els jocs de fer ballar la baldufa, o de saltar a corda, o de patacons, boles i trabucs... Van sortir, també, les nines de retallar, que van interessar molt la Mariona, però, sobretot, ella volia memoritzar les cantarelles que acompanyaven els jocs, per triar qui havia de parar o qui quedava exclòs d’alguna penyora, o qui entrava primer a saltar a la xarranca... Anava cantussejant, junt amb la mare, que ja s’havia unit al grup: “Pare Martell qui té l’anell” o “Una plata d’enciam, ben amanida, ben amanida, una plata d’enciam, ben amanida amb oli i sal” o “*Pito, pito, colorito, dónde vas, tú, tan bonito*” i “*Un avión sale de paseo, tira una bolita*” en castellà. O en francès: “*Trois petits princes sortant du paradis, biscuit*” i “*Dans la maison sauvage, Astérix, Obélix, préparent la potion magique*”...

–Bé, va fer el pare, s'ha acabat! Vaig a continuar el conte i cap a dormir, fills, que ja és molt tard, eh?

«La Sirikit va llegir aquell recull de jocs. Li va agradar moltíssim però va pensar que la seva opinió no valia gran cosa... Ella no havia anat gaire a l'escola i, a més, no coneixia gaire la cultura del país, però era prou humil i molt llesta! Per això va pensar que algun lletrat del poble ho havia de veure... algú amb estudis, bon criteri... Sí. El dictamen d'un conegut seu li valdria. I l'endemà al matí, sens falta, portaria l'article a casa del senyor Josep, erudit i de molt bon tarannà, que havia estat professor a l'institut d'Igualada i ara col·laborava amb el Centre d'Estudis Llacunencs... En realitat ella coneixia la seva dona... Hi havia parlat al forn, a la carnisseria... a la perruqueria... Era una senyora molt agradable...

–Oh! –va fer, de cop, la Sirikit, parlant sola–. Però si ella també era professora, com el seu marit! Li ho demanaré a ella, no caldria, sinó!

Tan feminista que volia ser la pobra cigala i el pes de l'educació rebuda l'havia traït!

Li ho diria a ella, certament! L'opinió d'aquella senyora li mereixia prou confiança! I potser millor: els demanaria que s'ho miressin tots dos... Sí, sí! Sempre hi veuen més quatre ulls que dos!

I d'avui per demà, la senyora Formiga va saltar a la fama... Ampliat, revisat, corregit i llest, aquell article va sortir a la llum, editat amb gust, il·lustrat pels nens i nenes de tercer curs del Col·legi Públic Vilademàger, que tots ja practicaven aquells jocs. La Rosa, del Departament de Cultura de l'Ajuntament, va parlar amb una mestra i es va cuidar de tot.

La Sirikit deia:

–Oh! Sort de la Rosa! Aquesta dona és una joia! Quan li'n vaig parlar li va fer una il·lusió! Ella mateixa es va cuidar de tota la publicitat! I va proposar una tertúlia a la gent del poble que va ser molt concorreguda i participada.

Aquella tarda, a la gran sala polivalent, la senyora Dolorettes va explicar els jocs, ajudada per una llacunenca il·lustre de la seva edat que també havia jugat a tots aquells trencacolls pels carrers i places del poble –la senyora Emília– i pel seu amic Nicolau, aquell pregadéu que vivia a les Vilaltes... i que, per cert, ara ja no vivia sol. Ara havia trobat una companya... Oi que endevineu qui era?

Doncs, sí. La Formiga Dolorettes i el Pregadéu Nicolau es van casar per Sant Andreu. Ben juntets, per guardar-se del fred, van entrar a l'esglesiola de Sant Pere de Vilademàger i, després de la cerimònia del casori, van fer una bona festa on es van servir els millors menjars... I per sempre més van ser feliços i van menjar anissos... I la Sirikit, deixant la seva desídia natural, va estudiar idiomes i va arribar a ser una cantant gloriosa i cèlebre... I, ara, força diligent!

Un dia el diari portava la següent notícia:

La gran cantant internacional
SIRIKIT
actuarà properament
al Madison Square Garden de Nova York

A Nova York! Això ja era el súmmum! Triomfar a Amèrica!

Una foto de la gran cantant, vestida amb molta elegància, il·lustrava el cartell de tots colors. Riallera, bonica, joiosa, xiroia, encantada de la vida, la Sirikit semblava que saludés els seus amics del poble.

Tota la gent en parlava. Als bars i cafès, a les botigues, pels carrers...

–Oh! Qui ho havia de dir!

Una colla de mosques que voltaven pel llom d'un ase bru, de morro i panxa blanca, van exclamar:

–Que és gaire lluny, això de Nova York? Potser la podríem anar a veure...

Es va fer un silenci general i, acte seguit, tothom va esclafir a riure de bon cor!

–Per què rieu? –deia la mosca més petita del grup, bellugant les seves ales vermelloses.

La Doloretas va respondre:

–Mira, ens ha fet gràcia la vostra proposta, maca... És que és molt, molt lluny, això de Nova York! Em sembla que ens moriríem de velles totes plegades, pel camí! Hi ha més de sis mil quilòmetres, d'aquí a allà!

–Oh! –va fer una vespa groga i negra, molt cinturada, que provava de clavar el fibló per aquí i per allà—. Si que és lluny la Sirikit!

Però tot i voltar sempre pel món, cantant en els seus espectacles, per l'hemisferi nord o l'hemisferi sud, i haver arribat al capdamunt de la fama i l'èxit; tot i actuar als millors teatres de l'univers, la cigala sempre, sempre es va recordar d'aquell poble amable de l'Anoia que un bon dia la va acollir quan era molt jove. I, de tant en tant, enviava notícies des de París o Berlín, des de Roma o Londres, des de Viena o Estocolm, des de Mont-real, Nova York, Boston, Caracas... O des de qualsevol altra ciutat, lluny... lluny... I a l'estiu, si podia, anava de vacances al seu estimat país d'adopció, vora la serra d'Ancosa... i, gentil com era, feia bones intervencions i actuacions cada any a la Festa Major de la Llacuna, cantava i ballava i tots els vilatans l'admiraven per la seva simpatia i bon art. També actuava a les festes de Rofes... i de... i... Ella mai no es va negar a col·laborar amb els seus amics de tota la vida... se'ls estimava de debò!

La Sirikit, una mica nostàlgica com era, recordava amb amor i afecte el seu temps de joventut per aquells paratges...»

El Joan va acabar el conte i, com gairebé sempre, la Nona dormia, però els nois van comentar encara l'alegre tarannà de la Sirikit... El seu fer amable, la generositat... l'entusiasme per cada petit detall de la vida. Van concloure que, en aquest món, hi ha valors importants i d'altres accessoris... Coses que valen la pena i coses que no tenen cap importància. N'anaven fent la tria i allà es va obrir un camp filosòfic que no van pas poder agavellar... Els quedava discussió per a molt temps!

—Va, canalla, a dormir! —va dir el pare portant la Nona al seu llit.

—Pare! —va fer, encara, el Ton—. La Sirikit era estrangera, però es va acostumar a la vida del poble on va anar a espetegar, per pur atzar...

El noi va callar, va arrufar les celles i va continuar:

—Igual que els dos nens senegalesos de la meua classe, també s'estan adaptant, com la cigala... Abans cridaven molt i xerraven tothora, no escoltaven la senyoreta, no feien els deures... Tampoc no eren gaire acceptats, perquè no es comportaven com nosaltres, però eren molt alegres i feien la gimnàstica millor que ningú... Tots dos van guanyar la cursa d'obstacles del final de curs passat... Ara ja treballen més bé i parlen baixet... Han entès que s'han d'esforçar i han de fer el que toca. Són amics meus... sempre els deixo els meus retoladors...

—Va, a dormir! —va fer el Joan.

I no li van caure les llàgrimes perquè Déu no va voler...

El feia tan feliç escoltar els seus fills i veure com es feien grans! Per un moment va pensar que aquells senzills contes que ell els explicava feien el seu efecte... i això l'esperonava a continuar. Però també anava veient que l'edat daurada dels contes s'acabaria aviat, a casa seva. Va mormolar: "Encara tinc una mica de temps, ja ho crec". El Joan tenia al cap tot un seguit d'idees, una bona colla de conceptes que volia encervellar als seus fills. Sabia prou que tot el que ara rebien, mig de broma i mig de veres, quedava ben enregistrat en el disc dur dels infants... allà, en estat latent, i que un dia trauria el nas. Això el va fer pensar en la seva responsabilitat. Va remugar, encara, baixet, baixet: "I que Déu em conservi el seny per tenir encert... Aquesta feina d'educar no és una feina qualsevol!"

Va sortir a l'eixida. La lluna creixent, exigua, presidia el firmament. Va dir:

—Quina nit més bella, sembla que la pluja s'ha endut del tot la xafogor!

La Marta, la seva dona, que mig endormiscada jeia en una gandula a la fresca, va fer:

–Sí... La pluja és bona... una mica empipadora, però... sort que l'home del temps ha dit que, per ara, s'havia acabat.

Una meravellosa celístia il·luminava tota la ciutat... Ni un núvol! Res que enterbolís l'espai.

La serralada de Montserrat, majestuosa, es retallava al fons.

FI

CANÇÓ DE LA SIRIKIT

Sóc la Si-ri-Kit, fe- liç a la lla- cu- ma. Ve- niu cap a- quí, can-
Tra-la-ra-la-rà! Fa- rem u-na ba- lla- da. Tra-la-ra-la-rí! Can-
tem tots a la u- ma! Pi- quem de mans, can-tem, ba- llem, sal-tem. Tant si fa bon
tem de bo-na ga- ma! Tra-la-ra-la! Ce- le-brem amb de- lit. Tra-la-ra-la-
sol, com si ja surt la llu- ma! Tant si fa bon sol, com si ja surt la llu- ma!
rí! Que tots som bons a- mics Tra-la-ra-la-rí! Que tots som bons a- mics

Sóc la Sirikit, feliç a la Llacuna,
veniu cap aquí, cantem tots a la una!
Piquem de mans, cantem, ballem, saltem.
Tant si fa bon sol, com si ja surt la lluna! (bis)

Tra-larà-larà!, farem una ballada.
Tra-larà-larí!, cantem de bona gana!
Tra-larà-larà!, celebrem amb delit.
Tra-larà-larí!, que tots som bons amics! (bis)

Cantem, ara, el comiat perquè el conte s'ha acabat!

The image shows a musical score for a song in Catalan. It consists of five staves of music. The first staff has a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 7/8 time signature. The melody is written on a single line. The second staff has a treble clef and a key signature of one sharp. The melody is written on a single line. The third staff has a treble clef and a key signature of one sharp. The melody is written on a single line. The fourth staff has a treble clef and a key signature of one sharp. The melody is written on a single line. The fifth staff has a treble clef and a key signature of one sharp. The melody is written on a single line. The lyrics are written below the staves. The lyrics are in Catalan and describe the end of a story.

I vet aquí un gat, i vet aquí un gos, A - quest
con - te ja es - tà fos. I vet aquí un gos, i vet aquí un
gat, A - quest con - te es - tà a - ca - bat. I can - tem i ba - llem Fem tots
junts u - na rot - lla - na, I can - tem i ba - llem Si aquest
con - te ens ha a - gra - dat.

I vet aquí un gat,
i vet aquí un gos,
aquest conte ja està fos!
I vet aquí un gos,
i vet aquí un gat,
aquest conte està acabat!

I cantem i ballem,
fent tots junts una rotllana.
I cantem i ballem,
si aquest conte ens ha agradat.

Una entrevista a Rosa Moncunill Claramunt, l'autora

Maria Mestre Marcet

–Presenta't tu mateixa, vols?

–Ah! Molt bé... Tinc setanta-dos anys, ja sóc gran... però encara m'entusiasmo per qual-sevol idea que m'apropi als infants. Tota una vida dedicada a l'ensenyança fa molta feina! M'agrada prou explicar contes, desvetllar la curiositat dels petits, donar-los coneixements sense que se n'adonin, veure com els ulls els brillen quan, enmig de la ficció, busquen, descobrixen, dedueixen, aprenen... I la gran paradoxa amb la qual vaig ensopegar és que, segurament, quan vaig explicar per primera vegada aquests contes que descriuen situacions, ubicats al nostre territori de l'Anoia, em sembla que vaig aprendre molt més jo dels joves interlocutors que ells de mi. Quan els trobo pel carrer –homes i dones de vint anys, avui– penso que els haig d'agrair moltes coses! Era durant els meus darrers anys de vida laboral, a l'escola...

–Com neix la idea d'explicar aquests contes?

–Vaig escriure'ls i explicar-los, o, millor, explicar-los i escriure'ls, durant els darrers anys de vida laboral activa. La direcció del col·legi on jo treballava em va proposar dues hores setmanals amb infants de P4 i P5, no sé si per esbargir-los a ells o per tal de deslliurar, una estona, la seva mestra.

–Tu tens força creativitat... Com se't van ocórrer i com vas estructurar-los?

–La veritat és que vaig tenir tota la llibertat per organitzar la meua activitat. No se'm va imposar cap condició. Vaig triar el tema i vaig haver de consultar molt sobre Igualada i la seva comarca! Em va anar prou bé, vaig aprendre molt! Llavors, vaig presentar una programació que va agradar molt a la Maria Àngels, la mestra coordinadora del parvulari, i a les tutores, la Maria Rosa, la Teresa, la Concepció, la Montserrat i l'Imma. Era un recull de contes tradicionals, ubicats en un entorn proper als nens. Un projecte que pretenia fer-los conèixer i estimar l'Anoia, treballar els valors tradicionals i trobar-hi junts pros i contres, i transmetre coneixements diversos. També anaven acompanyats d'un full per acolorir, amb el dibuix que resumia cada conte. Els nens i nenes necessiten el suport escrit o dibuixat en gairebé totes les activitats didàctiques. Així, tot pintant, interioritzaven la història i el missatge rebut. Mentrestant, comentàvem i discutíem les actituds dels herois i les heroïnes... Era interessantíssim escoltar-los! Quins filòsofs, els infants! Ja te'n parlaré.

–I com els vas fer agafar cos, als contes? Explica't!

–Doncs, molt il·lusionada, vaig fer una graella amb els següents apartats: títol; personatges; argument; lèxic; ubicació; jocs, cants, danses i treball manual complementari, i missatge.

Vaig anar omplint la graella seguint un criteri per sorprendre favorablement els alumnes; introduir uns personatges clàssics que, sovint, diferien del seu rol i obraven a força distància del que s'esperava d'ells; ampliar el camp lingüístic, per temes; presentar els personatges en un marc real (Igualada i comarca); treballar conjurs, cantarelles, rodolins, aforismes, dibuixos, etc.; convidar a opinar sobre els comportaments per considerar-los i arribar a conclusions o deixar-los oberts.

Els acostumava a escriure formalment, una vegada explicats. Triava i conservava les propostes que havien resultat interessants, apassionants i que havien engrescat l'auditori, i desestimava la resta... Tractant amb gent de quatre o cinc anys, és molt fàcil separar el gra de la palla: els petits no tenen manies, si no els agrada alguna cosa ho demostren sense miraments ni preocupacions. Ara, per publicar-los, he canviat la presentació i he introduït el conte que treballava Igualada i del qual la família era l'altre eix central. Aquest conte m'ha fet de fil conductor.

–I els infants entenien el missatge que tu els volies transmetre?

–Això sí que no ho sé! Jo només veia que escoltaven amb atenció, que s'interessaven pel tema, que cantaven i ballaven a plaer, que acolorien amb molta afició, que s'aplicaven a ampliar el vocabulari quan els ho proposava, que volien saber si el lloc per on es bellugaven els personatges del conte era de veritat i el volien conèixer... Feina suplementària! Això m'obligava a mirar mapes i a recórrer i explorar jo mateixa el territori... No n'havia pas fet pocs, de tombs, per la rodalia d'Igualada i per cada nucli de la comarca treballat, pujant i baixant camins de carro amb el meu Vitareta! Però veia que els acaparava l'atenció, que assumien o rebutjaven les actituds dels herois i heroïnes dels contes i, ja he dit que parlaria de com em sorprenien, que opinaven amb una lògica tan aclaparadora que, sovint, jo mateixa quedava sorpresa i astorada, desconcertada i colpida per les opinions, arran de terra o transcendents, d'aquells joves “homes” i “dones” que tenia al davant.

–I ara t'has decidit a explicar aquests contes a tothom...

–Sí, ara ho has dit! M'agradaria molt que també els llegissin els grans! I que els expliquessin! Ara els he tornat a agafar, n'he fet una tria, no hi són pas tots! Jubilada, he tingut temps de revisar-los, d'organitzar-los i de posar-los en marxa... Haig de dir que m'hi ha ajudat molt tothom! Els amics m'han encoratjat de valent, les meves companyes de feina. La Roser, que m'ha transcrit les cançonetes i ballarugues; la Isabel, que m'ha ajudat a repolir el llenguatge o, directament, que ha corregit els textos... Tots m'han donat ajuda en tot moment. Primordialment haig d'agrair el suport tan valuós del senyor Josep Maria Ainaud de Lasarte, que ja reposa en pau. Ell m'havia animat molt... I també el meu agraïment a la gent que m'ha informat sobre qualsevol detall... Gràcies a tots i a totes! Sense aquesta ajuda, no sé pas si ho hauria pogut tirar endavant. I vull agrair, sobretot, l'acollida que m'ha dispensat el Departament de Cultura del nostre Ajuntament, que ha estat molt sensible a aquest tema pedagògic i d'humil coneixement de la nostra estimada Igualada i de la comarca de l'Anoia.

–Preveus publicar-los tots? Estaria bé...

–Oh! Què dius, ara! Això sí que no ho puc pas dir! Potser, sí, potser, no...! No ho tinc gens previst ni pensat. Ja ho veurem...

Maria Mestre Marcet. Estudiant de Grau en Educació Primària
Igualada, juny de 2013

